

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Vanhempien osallisuus koulunkäynnin nivelvaiheessa - lapsen siirtyessä alakoulusta yläkouluun

Mikkilä, Minna

2014 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

Vanhempien osallisuus koulunkäynnin nivelvaiheessa
- lapsen siirtyessä alakoulusta yläkouluun

Minna Mikkilä
Sosiaaliala
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2014

Minna Mikkilä

Vanhempien osallisuus koulunkäynnin nivelvaiheessa - lapsen siirtyessä alakoulusta yläkouluun

Vuosi 2014

Sivumäärä 77

Opinnäytetyön aihe on vanhempien osallisuus koulunkäynnin nivelvaiheessa eli lapsen siirtyessä alakoulusta yläkouluun. Osallisuutta tarkastellaan työssä vanhempien keskinäisen tutustumisen ja tuntemisen kautta. Opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa vanhempien halukkuutta verkostoitua keskenään sekä kartoittaa verkostoitumisen mahdollisuuksia osallisuuden lisääjänä. Selvityksessä kartoitetaan vanhempien omaa kokemusta osallisuudestaan lapsen koulu-maailmaan sekä sitä, millä keinoin osallisuutta voitaisiin tarvittaessa lisätä. Opinnäytetyö koostuu kahdesta tutkimusosuudesta. Ensimmäinen on kuraattorin haastattelu ja toinen osa on erään Etelä-Suomen yläkoulun seitsemännen luokan oppilaiden huoltajille keväällä 2013 ja syksyllä 2013 teetetty kysely.

Kysely lähetettiin yhteensä 217 huoltajalle, ja siihen vastasi yhteensä 108 huoltajaa. Kyselyn alkuperäinen tarkoitus oli kartoittaa vanhempien tämän hetkistä osallisuuden kokemusta lapsen koulumaailmaan, mutta kyselylomake osoittautui tältä osin epäpäteväksi, eikä vastausta kysymykseen saatu. Tutkimuskysymystä muokattiin uudelleen: ovatko vanhemmat halukkaita verkostoitumaan? Lisäksi tarkasteltiin lapsen luokkatoverien mahdollista vaihtumista ja sen vaikutuksia vanhempien osallisuuteen. Kyselyssä haastettiin vanhempia pohtimaan verkostoitumisen mahdollisuuksia osallisuuden lisääjänä. Koulua tutkimuksessa edustaa omalta osaltaan kuraattorin haastattelu. Kuraattorin nimi ja koulupiiri ovat yksityisyyden suojaamiseksi jätetty kokonaan mainitsematta. Haastattelussa pohditaan koulun ja vanhempien roolia lapsen kouluarjessa sekä käydään läpi keinoja, joilla vanhempien osallisuutta voitaisiin lisätä. Haastattelussa nousivat esille myös ala- ja yläkoulujen väliset erot suhteessa vanhempien osallisuuteen. Opinnäytetyön tavoite oli tuottaa tietoa vanhempien osallisuuden kokemuksesta ja näkemyksistä sen lisäämiseksi, ennen kaikkea verkostoitumisen avulla.

Opinnäytetyön hypoteesina oli, että vanhemmat kaipaisivat enemmän osallisuutta ja olisivat halukkaita verkostoitumaan keskenään, koska heidän lastensa siirtyessä alakoulusta yläkouluun vaihtuvat lasten luokkatoverit uusiin ja vanhemmille vieraisiin oppilaisiin. Tästä johtuen vanhemmat eivät ehkä tunne toisiaan kovin hyvin. Opinnäytetyön kyselyssä vanhemmilta kysyttiin lapsensa luokkatoverien vaihtumista yläkouluun siirryttäessä. Kyselyyn vastanneista vanhemmista 106 eli 98 % ilmoitti lapsensa luokkatoverien vaihtuneen joko osittain tai kokonaan. Ne vanhemmat, joiden lasten luokassa luokkatoverit olivat vaihtuneet, olivat selvästi halukkaita verkostoitumaan ja pitivät tutustumista toisiin vanhempiin tärkeänä ja hyvänä asiana. Näistä vanhemmista 69 % oli valmiita verkostoitumaan luokan toisten vanhempien kanssa.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan verkostoitumisen ja osallisuuden käsitteiden lisäksi myös sosiokulttuurista innostamista, joka liittyy vanhempien osallistamiseen ja toimintaan oman osallisuutensa lisäämiseksi. Työn kannalta oleellista on myös nuoruusiän läpikäyminen sekä kasvatuskumppanuudesta puhuminen. Keskeisiin käsitteisiin kuuluu oleellisesti myös nivelvaihe-käsite.

Asiasanat: verkostoituminen, osallisuus, kasvatuskumppanuus, sosiokulttuurinen innostaminen, nuoruus, koulunkäynnin nivelvaihe

Minna Mikkilä

The participation of parents in their children's school life during a transitional phase

Year	2014	Pages	77
------	------	-------	----

The topic of this study is the participation of parents in their children's school life, when switching from elementary school to an upper comprehensive school (from grade 6 to grade 7). During the study we observed about participation through the parents mutual knowledge of each other. The study focuses on the parent's own experience of their participation, and on how it could be increased in this transition phase. The study consists of two parts. The first part is an interview of a curator. The second part is a survey to the guardians of 7th grade pupils in an upper comprehensive school in Southern Finland. The survey was put in to practice during spring and autumn 2013.

217 guardians received the survey, 108 of them replied. The survey turned out not to be able to answer the original research question (parent's experience of the participation); so the question was re-formed into: "are parents willing to network?" Furthermore, the changes in pupils' classmates and the relative affect in parents' participation were points of interest for the study. The survey challenged parents to evaluate the benefits of networking as a way of increasing participation. The school's point of view is expressed through the interview of the curator. The curator's name and school region are not mentioned for privacy reasons. The interview concentrates on the roles of school and parents in pupils' everyday life, and goes through the means for increasing the parental participation. The interview also ponders the differences in parents' participation, whether the children are in elementary school or in upper comprehensive school.

The hypothesis of the study was that the parents would want to participate more and be willing to network with each other, given that in the transition phase many of their children's classmates will have changed. In this phase also the parents might not know each other. A total of 98 percentage of parents who answered the survey said that their children's classmates have changed either partly or completely. A total of 69 percentage of these same parents were willing to network and thought that getting familiar with other parents would be important and beneficial. This proves the hypotheses.

In addition to networking, and participation, an important aspect of this study is sociocultural animation, concerning the ways to have parents participating, and their own actions to increase participation. The study goes through youth as a period of life, and educational partnership between the parents and schools. Transition phase is also a keyword for this study.

Keywords: network, participation, educational partnership, sociocultural animation, youth, transitional phase

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Sosiokulttuurinen innostaminen ja osallisuus	7
3	Verkostoituminen	10
4	Nuoruusikä	11
5	Koulunkäynnin nivelvaihe.....	14
6	Koulu ja vanhemmat.....	15
	6.1 Yhteistyö.....	15
	6.2 Oppilashuolto	16
	6.3 Kasvatuskumppanuus	18
	6.4 Kuraattori.....	20
7	Tutkimusmenetelmät.....	21
	7.1 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus	21
	7.2 Haastattelu.....	22
	7.3 Kysely	23
8	Tutkimuskysymys ja tutkimuksen tarkoitus	25
9	Kuraattorin haastattelu	26
	9.1 Nivelvaihteyöskentelyä lapsen kanssa	26
	9.2 Nivelvaihe vanhempien kohdalla	28
	9.3 Osallisuus ja sen merkitys	28
	9.4 Verkostoituminen	29
	9.5 Koulun ja vanhempien välinen yhteistyö.....	31
	9.5.1 Alakoulun ja yläkoulun väliset erot	31
	9.5.2 Koulun arki tutuksi	32
	9.5.3 Ongelmatilanteiden ratkaisua yhdessä	33
10	Vanhempien kysely	34
	10.1 Tulokset.....	35
	10.2 Hypoteesin toteutuminen.....	47
	10.3 Pohdintaa kyselystä ja tutkimuksen tuloksista.....	48
11	Ehdotuksia jatkotutkimuksiin	51
12	Pohdinta	53
	Lähteet	57
	Kuviot	59
	Liitteet.....	60

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on vanhempien osallisuus lapsen koulumaailmaan koulunkäynnin nivelvaiheessa eli siirryttäessä alakoulusta yläkouluun. Vanhempien osallisuutta tarkastellaan työssä vanhempien keskinäisen tutustumisen ja tuntemisen kautta ajatuksena, että vanhempien keskinäinen tunteminen lisääisi heidän osallisuuden kokemustaan koulumaailmaan. Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa vanhempien omaa kokemusta osallisuudestaan ja halukkuudesta tutustumisen avulla rakentaa oma keskinäinen luokan sisäinen verkosto. Tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien mielipidettä verkostoitumisen tarpeellisuudesta, sen mahdollisuuksista sekä keinoista, joilla sitä voitaisiin lähteä toteuttamaan. Vanhemmille teetetyn kyselyn avulla oli tarkoitus selvittää vanhempien omia ajatuksia siitä, millä tavoin he haluaisivat olla osana lastensa koulumaailmaa. Tutkimusaineisto kerättiin kuraattorin haastattelulla ja vanhemmille teetetyllä kyselyllä. Tavoitteena oli tuottaa tietoa vanhempien osallisuudesta sekä heidän näkemyksistään koskien sen lisäämistä, ennen kaikkea, verkostoitumisen avulla.

Ensimmäinen ajatus kehiteltäessä tulevaa opinnäytetyötä ja sen aihepiiriä oli, että teknologian avulla lapsilla on nykyään mahdollisuus keskinäiseen kommunikaatioon vanhempien näkymättömissä. Lapset käyttävät puhelimia ja sosiaalista mediaa ahkerasti, ja näinpä kaverin ovikellon soittaminen on käynyt vanhanaikaiseksi. Näin ollen vanhemmat välttyvät näkemästä ja tutustumasta lapsena ystäviin ja mahdollisiin luokkatovereihin. Pohdin tätä ja kävin keskustelua lähipiirissä siitä, mitä merkitystä on sillä, että vanhemmat tuntisivat lapsensa luokkatoverit ja heidän vanhempansa.

Onko tarpeellista tuntea lapsen luokkatovereita tai heidän vanhempiaan? Tuoko tieto turvaa? Mitä hyötyä tiiviimmästä vanhempien muodostamasta verkostosta voisi olla, vai onko mitään? Kuinka sellainen rakennetaan? Tutkimuskysymys on: kokevatko vanhemmat riittävää osallisuutta lapsensa koulumaailmaan ja haluavatko vanhemmat tutustua ja tutustumalla toisiinsa myös verkostoitua keskenään? Lisäksi selvitettiin, miten vanhemmat verkostoitumisen näkevät ja kenen tehtäväksi sen alkuunpanon kokevat. Osa tutkimuskysymystä on myös pohdinta verkostoitumisen mahdollisuudesta osallisuuden lisääjänä. Tutkimushypoteesi on, että osalla vanhemmista olisi halukkuutta verkostoitumiseen, sillä lapsen luokkatoverit ovat vaihtuneet yläkouluun siirryttäessä ja verkostoitumisessa nähtäviä hyviä puolia olisivat mm. sen ennaltaehkäisevä vaikutus esim. kiusaamistilanteissa. Kuitenkin oletuksena on, että iso joukko vanhempia ei pidä sitä tarpeellisena. Lisäksi verkostoitumista voidaan olettaa haittaavan myös vanhempien ajanpuute, sillä tutustumisprosessi ja verkostoitumistyö ovat aikaa vieviä prosesseja. Tutkimushypoteesina on myös se, että vanhemmat, joiden lasten luokkatoverit ovat vaihtuneet yläkouluun siirryttäessä, olisivat halukkaampia verkostoitumaan, sillä tarve tuntea uudet oppilaat sekä heidän vanhempansa on olemassa.

Aihe on mielenkiintoinen, koska se ei ole yksiselitteinen ja lisäksi aihe on hyvin ajankohtainen. Vaikka ajat muuttuvat ja tavat sen mukana, oleellista on kuitenkin, että aikuiset olisivat läsnä ja tavoitettavissa sekä tietoisia lastensa asioista. Lisäksi toimiva yhteistyö ja kasvatuskumppanuus kodin ja koulun välillä edistävät oppilaiden koulunkäyntiä.

Opinnäytetyön ensimmäinen osa koostuu teorialiedosta tutkimuksen kannalta oleellisten käsitteiden takana. Toinen osa pohjustaa menetelmiä, joilla tutkimusmateriaali on kerätty sekä kertoo tutkimuskysymyksen ja tutkimuksen tarkoituksen. Opinnäytetyön kolmas ja viimeinen osa on tutkimuksen purkua, tuloksia ja pohdintaa. Ensin on kuraattorin haastattelu, johon on tehty viittauksia jo käsitteidenkin yhteydessä. Haastattelu on jaettu teemoihin, joiden aiheet ovat alaotsikoissa. Kuraattorin haastattelusta saatuja tuloksia ja näkemyksiä, koskien vanhempien osallisuutta lapsen koulumaailmaan, tulee tarkastella kriittisesti, sillä ne ovat vain yhden koulukuraattorin näkemyksiä. Niitä ei voida yleistää. Sitten on vuorossa vanhemmille teetetyn kyselyn purku, tulokset, analyysi sekä pohdinta. Vanhemmille teetetystä kyselystä otettuja vanhempien avoimia vastauksia on käytetty opinnäytetyön eri vaiheissa korostamassa aihetta ja tuomassa siihen syvyyttä kohderyhmään kuuluvan mielipiteen avulla. Lainaukset erottuvat tekstistä sisennettyinä. Koko opinnäytetyöstä, mukaan lukien liitteet, on hävitetty kaikki sellainen tieto, joka voisi heikentää haastatellun henkilön tai vanhempien yksityisyyden suojaa.

2 Sosiokulttuurinen innostaminen ja osallisuus

Sosiokulttuurisessa innostamisessa on aina kyse ihmisten välisestä kohtaamisesta (Kainulainen 2008, 37). Näin ollen sosiokulttuurisen innostaminen tapoja ja menetelmiä voidaan käyttää vanhempien verkostoitumisen edistämiseksi. Sosiokulttuurinen innostaminen on sosiaalipedagogiikan menetelmä, joka sopii käytettäväksi vanhempien osallisuutta tukevassa toiminnassa. Innostaminen on tietoista toimintaa. Käsitteenä innostamisella on kaksoismerkitys. Sillä voidaan kuvata elämän antamista ja toisaalta suhteeseen asettumista. (Kainulainen 2008, 37-38.) Innostaminen voisi olla elämän antamista ehkä siinä mielessä, että sen avulla ihminen voidaan voimauttaa ja valtaistaa omassa elämässään sen päätoimijaksi ja omiin asioihinsa vaikuttajaksi. Suhteeseen asettumisella voidaan ajatella tarkoitettavan yhteisöön ja sen osaksi asettumista, kuulumista ympäristöönsä.

Jotta vanhemmat saataisiin verkostoitumaan keskenään, tulee heidän itse kokea se mielekkääksi ja tärkeäksi. Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteena tässä tapauksessa on saada vanhemmat itse toimimaan oman osallisuuskokemuksensa lisäämiseksi. Tällöin yhteistyö myös koulun kanssa voitaisiin saada yhtä laadukkaaksi yläkoulussa, kuin mitä se on ollut alakoulussa. Voi sanoa, että innostamisen perusajatuksena on saada ihminen tai ihmisryhmä itse toimimaan oman etunsa ajamiseksi ja halutun muutoksen saavuttamiseksi. Koska ihmiset ovat

itse toteuttamassa ja rakentamassa uutta tilaa, on sen pysyvyys todennäköisempää, kuin jos saavutettu tila on ulkopuolelta tapahtuneen ohjailun tulosta. Jos vanhemmat saadaan itse toimimaan verkostoitumisen saavuttamiseksi, on heidän ryhmänsä tiiviimpi ja pysyvämpi kuin ulkoapäin ohjatusti aikaan saatu ryhmä.

Innostaminen on tapa elähdyttää ihmisen hermistymisen ja itsetoteutuksen prosessia. Innostaminen herättää ihmisten tietoisuutta, organisoi heitä ja saa heidät liikkeelle. Se auttaa yhteisöjä kehittämään luovaa ulottuvuuttaan. Innostaminen suuntautuu sosiaalisen kommunikaation edistämiseen, ihmisten välisen tasavertaisen subjekti-subjektisuhteen kehittämiseen sekä yhteiskunnan muutoksiin siten, että ihmiset kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi. (Hämäläinen & Kurki 1997, 201-202.) Innostaminen on osallisuuteen ja muutokseen, transformaatioon, tähtäävää. Se toimii osallistavana menetelmänä, jonka avulla ihminen saa kokea lopulta osallisuuden tunteita. Voisi jopa ajatella seuraavan tyyppistä ketjua: ensin pyritään sosiokulttuuriseen innostamiseen ja osallistamiseen, josta seuraa kohteena olevan yksilön tai ryhmän voimaantuminen eli kyky toimia omaksi parhaakseen ja saada siten aikaan pysyvää muutosta, mistä sitten seuraa valtaistumisen kokemus ja tieto omasta kyvystä toimia, jota kautta voidaan kokea osallisuutta. Osallisuutta sen vuoksi, että on voitu itse olla mukana vaikuttamassa eikä vain vaikutusten kohteena.

Innostamisesta ja sen historiasta voidaan mainita, että innostaminen syntyi Ranskassa toisen maailman sodan jälkeen. Tuolloin sosiokulttuurista innostamista tarvittiin rakentamaan sodanaikana sortunutta ja tukahtunutta yhteiskuntaa uudelleen, takaisin demokraattiseksi vapauden, veljeyden ja tasa-arvon yhteiskunnaksi. Sosiaalisen kasvatuksen ammattina innostaminen syntyi 1960-luvulla vapaaehtoistyön pohjalta. Viime vuosikymmeninä se on laajalti levinnyt ammatillisena toimintana ja koulutuksena. Latinalaisessa Amerikassa innostaminen on enemmän vallankumouksellinen liike kuin ranskalainen kaimansa. Tähän vaikuttaa Paulo Freiren vapautuksen kasvatustiede eli ihmisen vapauttaminen tukahduttavista rakenteista. Innostamista voidaan etymologisesti kuvata elämän antamisena, toimintaan motivoitumisena, suhteeseen asettumisena sekä yhteisön ja yhteiskunnan puolesta toimimisena. Innostamisella pyritään aina transformaatioon eli muutokseen. (Kurki 2008, 69-70.)

Innostamisen tavoitteena on luoda solidaarisuuden arvot tiedostava yhteiskunta. Se on arkipäivän sosiaalisen toiminnan väline. Siinä kiinnitetään huomiota ihmisen ja tämän persoonan kokonaiskehitykseen. Innostaminen on pedagoginen liike ja sen tavoitteena on saada ihminen osallistumaan oman elämänsä ja yhteisönsä elämän aktiiviseen ja ennen kaikkea tiedostavaan rakentamiseen. (Kurki 2008, 70.)

Perustana innostamiselle toimii osallistuminen. Osallistumisen prosesseja luodaan siten, että pyritään aluksi herättelemään ihmisen aloitteellisuutta ja vastuullisuutta. Tämän jälkeen dy-

namisoidaan sosiaalisia verkkoja ja rohkaistaan ihmisiä liittymään yhteen. Lopullinen tavoite osallistumisessa on, että jokainen ihminen pystyisi vastuullisesti rakentamaan nykyisyyttä ja tulevaa niin persoonallisesti kuin yhteisöllisestikin. (Kurki 2008, 70.)

Onnistuessaan valtaistaminen on ihmisten tukemista auttamalla heitä saavuttamaan enemmän autonomiaa sekä antamalla heille kokemus siitä, että heillä oikeasti on enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa elämäänsä, kuin heillä nyt tuntuisi olevan (Kurki 2008, 57). Innostamisella ei varsinaisesti ole omia toimintamenetelmiä. Menetelmät voivat olla mitä moninaisimpia, ja niitä haetaan eri tieteiden piiristä. Oleellista on, että osallistava pedagogiikka on kaikkien menetelmien perusta. Siten ihmiset saadaan vuorovaikutukseen toistensa kanssa. Myös metodien ja todellisuuden tulee vastata toisiaan. Lähdetään liikkeelle siltä tietoisuuden tasolta, jolla ihmiset ovat, ja asetutaan sen kaltaiseen dialogiin, joka kohtaa ihmisen ja hänen tarinansa. (Kurki 2008, 71.)

On myös tärkeää pohtia, mitä osallisuus on. Osallisuus on tunne siitä, että kuuluu johonkin, on osa tai pala jotakin suurempaa. Se tuottaa tunteen siitä, ettei ole merkityksetön ja että vaikka on yleisesti katsottuna pieni osa kaikkea, on kuitenkin merkittävä osa kokonaisuutta. Se, että yksilö tuntee osallisuuden tunteita voi liittyä moneen eri seikkaan. Voi olla osallisena työyhteisössä; osallisuutta koetaan perheeseen kuulumisessa, kavereiden parissa, harrastuksissa tai yhteiskunnallisesti esimerkiksi haluna vaikuttaa oman yhteisönsä tai yhteiskuntansa elinoloihin. Tuntiessaan kuuluvansa johonkin yksilö kokee voimaantumisen ja sitä kautta myös valtaistumisen kokemuksia. Hän ei ole yhdentekevä. Tuntuu samalta, kuin jos tuhannen palan palapelistä puuttuisi pala, eikä se tällöin olisi ikinä valmis ja täydellinen. Kun ihminen kokee itsensä merkittäväksi, on se oleellinen pala elämän mielekkääksi kokemista ja mielenterveyttä. Osallistaminen kuitenkin lähtee yksilöstä itsestään, kuten kaikki pysyväksi toivottu muutos yksilön elämässä. Ketään ei voi pakko-osallistaa mihinkään. Asian, johon yksilöä osallistetaan, tulee olla hänelle itselleen tärkeä ja merkityksellinen, jotta hän itse haluaa olla osa sitä. Muutoin tavoitteeseen ei päästä.

Osallisuutta korostavan ajattelun taustalla on demokraattinen näkökulma, joka korostaa ihmisen äänen kuulemistä ja hänen valtaistumistaan. Sanoja osallisuus ja osallistuminen käytetään ajoittain synonyymeinä. Tämä ei kuitenkaan ole eduksi osallisuus-sanalle, joka kätkee sisälleen paljon suurempia ja moninaisempia merkityksiä kuin sana osallistuminen. Osallisuus merkitsee kiinnittymistä yhteiskuntaan, kokemusta jäsenyydestä, mahdollisuutta osallistua, toimia ja vaikuttaa yhteisössä ja yhteiskunnassa. Osallisuus voidaan siis nähdä myös ihmisen omaamana autonomiana. (Laitila 2010, 8-9.)

Vanhempien osallisuus lastensa koulumaailmaan tarkoittaa, että he kokevat voivansa vaikuttaa siihen. He saavat ajantasaista tietoa lapsensa asioista ja kokevat vastavuoroisesti itse tu-

levansa kuulluiksi. Ollakseen osallisia vanhemmilla täytyy olla tarpeeksi tietoa lastensa asioista koulussa. Osallistuminen ei ole tae osallisuudelle, ja ne ovat eri asioita. Osallisuus on kokemuksellista ja siksi syvempää. Kuraattorin haastattelussa todetaan, että vanhemman ei välttämättä tarvitse kertaakaan osallistua mihinkään koulun tapahtumaan tai vanhempainiltaan, mutta hän voi silti kokea olevansa osallisena lapsensa asioihin (ks. luku 9 Kuraattorin haastattelu ja siinä kuku 9.3 Osallisuus ja sen merkitys). Tätä edellyttää kuitenkin se, että aikuinen on lapsen tavoitettavissa, ja että hän on läsnä ja tietoinen lapsen asioista muutoin arjessa.

3 Verkostoituminen

Ihmissuhdeverkostojen luomisen ja ylläpitämisen voi luonnehtia olevan prosessi, jossa ihmiset vaihtavat ideoita, jakavat tukea ja kannustusta sekä antavat ehdotuksia ja neuvoja toinen toisilleen. Olennaista on luottamus sekä suhteiden vastavuoroisuus. (Silvennoinen 2008, 7.) Läsnä oleva ja toimiva aikuisuus ovat kulmakiviä puhuttaessa oppilaiden hyvinvoinnista. Toimiva aikuisuus tulee esiin yhteistyönä, joka koskettaa koulun kaikkia aikuisia. Eri tehtävistä vastaavat aikuiset näkevät eri asioita (vert. esim. vanhemmat ja opettajat tai opettajat ja laitoshuoltajat). Kun yhteistyö toimii, muodostuu verkosto, jonka avulla riskitekijöitä voidaan havaita ja varhainen puuttuminen sekä tuen antaminen on mahdollista. (Suontaus-Kyläinpää 2010, 95.)

Opinnäytetyössä puhuttaessa vanhempien keskinäisestä verkostoitumisesta tarkoitetaan yhden luokan (esim. lk. 7a) sisällä tapahtuvaa vanhempien välistä verkostoitumista. Verkostoituminen pitää tässä tapauksessa sisällään vanhempien mahdollisuuksia olla yhteyksissä toisiinsa, mahdollisuuksia jakaa ja keskustella tärkeistä asioista ja tiedon siirron sujuvuutta. Vanhemmilla on mahdollisuus luoda turvaverkko, jonka voimaa voisi hyödyntää myös koulumaailmaa koskevat kriisitilanteissa. Esimerkiksi onnettomuustilanteessa verkostoituneella vanhemmalla vertaistuki olisi lähellä ja verkostoon kuuluvat ihmiset olisivat tuttuja. Lisäksi vanhempi tuntee oppilaat, jota onnettomuus on kosketanut. Toisaalta on kuitenkin osoituksia siitä, että toisilleen ventovieraat ihmiset toimivat kriisitilanteen sattuessa saumattomasti yhteen. Suuronnettomuudet ovat paljastaneet hyvinkin positiivisia piirteitä ihmisten käyttäytymisestä. Ihmisten on todettu toimivan tällaisissa tilanteissa epäitsekäästi, he ovat myötätuntoisia ja tekevät yhteistyötä väsymättä auttaakseen muita. Avaintekijänä on kokemuksen jakaminen. (Day 2006, 10.) Vanhempien verkostoitumisen voisi kuitenkin ajatella edistävän tiedonkulkua luokan sisällä ja tätä kautta toimia ennaltaehkäisevästi ajatellen mahdollisia kriisejä tms. Haastattelussa kuraattori painotti asioiden puheeksi ottamisen tärkeyttä. Kuraattori totesi, että jos asioista keskusteltaisiin ja niitä otettaisiin puheeksi, vaikuttaisi se suuresti siihen, syntykö kriisitilanteita ollenkaan. Näin ollen keskustelu toimisi ennaltaehkäisevästi. Se, että vanhemmat tunsivat toisensa ja toistensa lapset voisi helpottaa huolen puheeksi ottamista.

Lisäksi verkostoituminen voisi tuottaa vanhemmalle tunteen osallisuudesta ja vaikutusmahdollisuuksista lapsensa koulumaailmaa koskevissa asioissa.

Toimivat verkostosuhteet mahdollistavat hallitun toiminnan ja sen kehittämisen. Verkostot auttavat havaitsemaan muutoksen ensimmäisiä merkkejä sekä varautumaan niihin. Verkostot vaikuttavat myös ihmisten hyvinvointiin ja vahvistavat yhteisöllisyyttä. Karkeasti jaoteltuna verkostoja on kahdenlaisia: virallisia ja epävirallisia. Vanhempien luoma verkosto on epävirallinen eli epämuodollinen verkosto, jolla voi olla monenlaisia tarkoituksia. Sen tarkoitus on toimia mm. tehokkaana viestintäkanavana. Epävirallinen verkosto muodostuu minkä tahansa yhteisen intressin perusteella toisiinsa yhteyttä pitävien ihmisten välille, kuten tässä yhden luokan sisällä tapahtuva verkostoituminen. Tällainen verkosto tarjoaa monia etuja. Sen avulla ihmiset saavat käyttöönsä tietoa, ajatuksia, vihteitä, huhuja tms. joiden saaminen muita teitä olisi hankalaa tai mahdotonta. Verkosto tarjoaa myös jäsenilleen merkittävän vaikuttamisen kanavan. Verkoston kautta kasvaa mahdollisuus vaikuttaa asioihin, joihin ei ehkä muutoin olisi mahdollisuutta puuttua. Epäviralliset verkostot lähentävät ihmisiä ja antavat samaistumis- mahdollisuuden, ja tällä tavalla ne lisäävät yhteisöllisyyttä. Verkostot antavat uusia mahdollisuuksia. (Silvennoinen 2008, 9-12.)

Verkostoitumisen voi nähdä positiivisena keinona saada tietoa ja vaihtaa ajatuksia samassa tilassa olevien ihmisten kesken. Lapset ovat tekemisissä toistensa kanssa, miksi eivät myös vanhemmat.

4 Nuoruusikä

Opinnäytetyön aiheen kannalta oleellista on läpikäydä myös nuoruutta yhtenä ihmisen elämänvaiheena, sillä tämän koulunkäynnin nivelvaiheen lapset ovat nuoria murrosikäisiä. Nuoruus on aika, jolloin ihminen kehittyy yksilöksi. Hänestä tulee Itse, Minä, erillinen yksilö suhteessa omiin vanhempiinsa ja läheisiinsä. Nuoruus on vaihe, jolloin ihminen ikään kuin syntyy uudelleen. Kuten kasvatustieteilijä Jean Jacques Rousseaukin (ks. Puuronen 2006, 52) asian ilmaisi: ”Nuoruudessa ihminen syntyy toisen kerran”. Rousseau mukaan ihminen syntyy tavallaan kaksi kertaa, ensin olemassaoloon ja toiseksi elämään varten. Ensimmäinen syntymä on biologinen, lapsen syntyminen maailmaan. Toisella syntymällä hän tarkoitti ajanjaksoa, jolloin ihminen kasvaa ja kehittyy omaa sukupuoltaan vastaaviin hyveisiin ja tehtäviin. (Puuronen 2006, 52.) Nuoruuden voisi ajatella olevan ikään kuin uusi mahdollisuus. Pieni lapsi on toisten varassa, kun taas nuori voi itse vaikuttaa omaan tilanteeseensa. Teini-ikäisen tärkeimmäksi tehtäväksi voisi ajatella oman identiteettinsä löytämisen, jotta hänestä ei tulisi vain kopio omista vanhemmistaan (Janouch 2007, 666). Nuoruutta voidaan kuvata rajuna aikana, taisteluna kohti toisista riippumatonta minuutta. Kuitenkin se on myös hyvin armollista aikaa kaikine uusine mahdollisuuksineen. Lisäksi sen voisi ajatella olevan myös haikeaa aikaa; lapsuus

loppuu ja aikuisuus alkaa. Sen mukana tulee erilainen vastuu itsestä ja muista. Se tuo tullessaan velvollisuudet itseä ja yhteiskuntaa kohtaan.

Saksalainen kehityspsykologi Eduard Sprangerin (ks. Puuronen 2006, 59-60) mukaan nuoruudessa tapahtuu yksilöllistyminen, oman minän löytäminen. Spranger tekee selvän eron lapsuuden minän ja nuoruudessa kehittyvän minän välille. Lapsuuden minä ei ole tietoinen itsestään. Nuoruudessa minän löytäminen merkitsee reflektiota, huomion kiinnittämistä omaan sisimpään, subjektin löytämistä maailmana, joka on olemassa itselleen ja joka muodostaa kaikesta muusta maailmasta erottuvan kokonaisuuden. (Puuronen 2006, 59-60.)

Lapsuuden ja nuoruuden tapahtumat vaikuttavat siihen, mihin suuntaan ihminen elämässään lähtee. Lopputulosta se ei kuitenkaan määritä. Kurssin vaihtaminen matkan aikana on mahdollista. Se tapahtuu joko ihmisen omasta toimesta tai jonkin muun tekijän vaikutuksesta ja niin matkan suunta ja tavoitteet muuttuvat. Alku omalle reitille kuitenkin suunnitellaan nuoruudessa, ja yksilön oma matka aloitetaan tuolloin. Spranger (ks. Puuronen 2006, 62) kutsui tätä elämänsuunnitelmaksi eli suunnaksi, jonka ihmisen elämä saa. Hänen mukaansa se koostui viettien ja ulkomaailman vaikutuksista. Hänen mukaansa nuoruus on itsen etsimisen aikaa eli identiteetin etsimisen aikaa. (Puuronen 2006, 61.)

Amerikkalaisen Robert J. Havighurstin (ks. Puuronen 2006, 62) mukaan ihmisen kehitystä säätelee biologisen kasvun ja sosiaalisen ympäristön vuorovaikutus (Puuronen 2006, 62). Se kuinka ihminen fyysisesti kasvaa ja kehittyy, mitä sukupuolta hän on ja millaiseksi hän kehonsa kokee vaikuttaa oleellisesti siihen, millaiseksi ihmiseksi hän kehittyy. Myös se, mitä sosiaalisessa ympäristössä tapahtuu ja millainen se on, vaikuttaa siihen, millainen ihminen on ja millaiseksi hän tulee. Ihmisen sosiaalinen ympäristö ei voi kuitenkaan lopullisesti määrittää, millaiseksi yksilöksi ihminen kehittyy.

Nuoret ovat aikakautensa peili. Keskeiset tapahtumat ja ideologiat, jotka yleistyvät yhteiskunnassa laajemmin vasta myöhemmin, näkyvät ensin heidän ajattelussaan. (Nurmi ym. 2006, 125.) Tähän kai perustuu myös se, että maailma muuttuu. Jokainen sukupolvi muokkaa sitä aina uudelleen. Tästä johtuen vanhemmat eivät aina pysty käsittämään nuoria ja heidän ajatusmaailmaansa. Väittämää voi pitää ihastuttavana. Se antaa merkityksen nuorille ja heidän edustamalleen sukupolvelle. Nuoret tuovat mukanaan ja esittelevät perheelleen uusia ajatuksia ja vaikutteita. Teini-ikäisen lapsen kautta vanhemmalla on mahdollisuus matkata nuorten maailmaan, jonne heillä ei muutoin ole mitään asiaa. Vanhemman täytyy vain astua kyytiin ja pitää itsensä ajan tasalla. (Janouch 2007, 665.)

Elämänvaiheena nuoruus ei ole haasteellinen vain nuorelle itselleen vaan myös hänen perheelleen. Nuoren autonomia suhteessa vanhempiin lisääntyy. Tähän liittyen tarvitaan myös

molemmipuolista hyväksyntää, kunnioitusta ja vuorovaikutusta. Myös vanhempien käyttämällä kasvatustyyliellä on suuri vaikutus nuoren kehitykseen ja kuvaan maailmasta ja sitä kautta itsestään. (Nurmi ym. 2006, 145.)

Baumrindin (ks. Nurmi ym. 2006, 145-146) klassisen teorian (1971) mukaan kasvatuksen päädimensioina nähdään vanhempien lapsille osoittamat tunteet sekä kontrolli kasvatuksen kautta. Kasvatustyyleiksi voidaan lukea auktoritatiivinen ja autoritaarinen kasvatusta, salliva ja laiminlyövä kasvatusta. Auktoritatiivisessa kasvatuksessa mukana ovat rajat ja rakkaus. Lapselta odotetaan iän mukaista käytöstä ja normien noudattamista, mutta vanhemmat antavat positiivista palautetta ja ohjaavat lasta toimimaan oikein. Vanhemmat ovat auktoriteettiä, joita kunnioitetaan ja totellaan, mutta samalla vanhemmat myös kunnioittavat, kannustavat ja tukevat lasta. Toiminta on vastavuoroista. Autoritaarisessa kasvatuksessa vanhempien kuri ja kontrolli sekä vaatimukset lasta kohtaan korostuvat ilman myönteistä tunneilmapiiiriä. Sallivassa kasvatuksessa lapselta ei juuri vaadita sääntöjen ja normien noudattamista, vaan hänellä on ikään kuin vapaat kädet toimia, miten haluaa. Laiminlyövässä kasvatuksessa ei ole elementtejä myönteisestä suhtautumisesta lapsen toimiin, mutta ei myöskään rajoja eikä vaatimuksia. Nuoren kehittymisen kannalta auktoritatiivinen vanhemmuus on myönteisin. (Nurmi ym. 2006, 145-146.)

Nykyään puhutaan myös curling-vanhemmuudesta, joka on kovasti nostamassa päätään kasvatusten menetelmänä tai tapana toimia. Siinä vanhemmat silottelevat lapsen tien edeltä, jottei tämä kulkiessaan kompastuisi. Tämä antaa lapselle ja nuorelle vääristyneen kuvan maailmasta ja elämästä. Kuinka he koskaan oppivat käsittelemään vastoinkäymisiä tai pettymyksen tunteita, jos he eivät ole saaneet niitä koskaan kokea? Vanhempien ei pitäisi olla koko ajan lapselleen mieliksi, todetaan Itä-Savon uutisissa kasvatuspsykologi Keijo Tahkokallion haastattelussa (Lajunen 2013).

Lapsi ja nuori tarvitsevat rakastavaa huolenpitoa, valvontaa ja turvallisia rajoja. Lapsen ja nuoren olisi hyvä saada paljon onnistumisen kokemuksia ja kiitosta. Nuorta tulisi pitää yksilöllisenä persoonana, jonka tarpeet ja mielipiteet otetaan huomioon ja jota ei koskaan hylätä tunnetasolla. Rankaisua ei pitäisi käyttää ainoana kasvatusten menetelmänä. Tämä on lapsilähtöistä kasvatusta. Sitä ei pitäisi sekoittaa curling-vanhemmuuteen. Psykologi Bent Hougaardin käsite curling-vanhemmuus tarkoittaa sitä, että vanhemmat haluavat raivata jokaisen pettymyksen lapsen tieltä, mutta tekevät samalla tälle karhunpalveluksen. (Hermanson 2012.) Tässä yhteydessä voidaan vielä mainita yliaktiiviset vanhemmat, jotka kuormittavat opettajia liiallisilla yhteydenotoilla ja viesteillä esimerkiksi Wilman kautta. Opinnäytetyön teemana on myös koulun ja vanhempien välisen yhteydenpidon tärkeyden korostaminen, mutta kuitenkin liika on liikaa tässäkin. Liiallinen kommunikointi kodin ja koulun välillä alkaa viedä aikaa sekä

voimavaroja olennaisesta eli opettamisesta. Näin uutisoi mtv3 curling-vanhemmuudesta kesälä 2012. (Oksanen 2012.)

Nuoruus on arvokasta aikaa ja sille on annettava tilaa. Nuorta on ohjattava ja hänelle on asetettava turvalliset rajat toteuttaa itseään ja myllertää nuoruuden vimmassaan. Sitä ei saa liiaksi kahlita, vaan sen on annettava löytää oma uomansa jossa virrata, eikä sitä uomaa voi valmiiksi rakentaa. Nuoruus ei ole vain nuoren oma asia vaan myös vanhemmille yksi aikakausi lapsen elämässä, josta heidänkin on löydettävä uusi tärkeä paikkansa. Se, että vanhemmat olisivat läsnä myös koulun arjessa, voisi lisätä myös nuorille tunnetta siitä, että aikuiset ovat aikuisten oikeesti kiinnostuneita heistä ja heidän asioistaan.

5 Koulunkäynnin nivelvaihe

Opinnäytetyön tutkimus kohdistuu koulunkäynnin nivelvaiheessa olevien lasten vanhempiin. Nivelvaihe on yksi muutoskohta, siirtymävaihe lapsen elämässä. Alakoulu päättyy ja alkaa yläkoulu. Myös vanhemmille tämä vaihe saattaa aiheuttaa ihmetystä ja muutoksia suhtautumisessa lapseen, tulevaan nuoreen murrosikäiseen. Ei oikein tiedetä, onko lapsi vielä lapsi vai jo aikuinen ja kuinka häntä näin ollen tulisi käsitellä. Monen lapsen fyysisessä kehityksessä tapahtuu tuossa vaiheessa isoja muutoksia. Murrosikä alkaa, erkaantuminen vanhemmista korostuu ja tarve yksityisyyteen lisääntyy. Murrosikäinen työntää vanhempiaan loitommalle. Tilanne on haastava kummallekin osapuolelle. Vanhempi pohtii, tulisiko nuorelle antaa tilaa vai vetää häntä aiempaa lähemmäs itseään. Kuraattorin haastattelussa käydään myöhemmin vielä lisää läpi nivelvaihetta ja sen vaikutuksia vanhempien kohdalla (Luku 9 Kuraattorin haastattelu ja siinä luvut 9.1 Nivelvaihettyöskentely ja 9.2 Nivelvaihe vanhempien kohdalla). Harmittavan usein käy niin, että vanhempien kiinnostus lapsen koulunkäyntiä kohtaa vähenee tämän siirtyessä yläkouluun. Kuitenkin vanhemman osoittama kiinnostus lapsen koulunkäyntiä kohtaan on tärkeää, vaikka se sujuisikin ongelmitta. (MLL 2013.)

”Ala-asteella oltiin tiiminä oppilaat opettaja ja vanhemmat. Yläasteella ei ole näin tiivistä. Nuori jää / joutuu ykskaks olemaan yksin eli vanhemmat ikään kuin luulevat että nuori pärjää, selvi nyt yksin kun on 13v.”

Nivelvaiheen haasteellisuudesta johtuen koulujen tuleekin panostaa siirtymävaiheeseen resursseja ja kehittää keinoja pehmittää siirtymää alakoulusta yläkouluun. On tärkeää huomioida jokaista yläkouluun tulijaa myös yksilönä vaikka se vaatisikin ylimääräisiä resursseja. Nivelvaihettyöskentely on koulukohtaista. Erilaisia hyviä käytäntöjä nivelvaihettyöskentelyyn on jo olemassa, kuten tutustumispäivät, oppilaiden haastattelut, vanhempainillat ja etukäteen tutustuminen omaan tulevaan luokkaan ja sen ohjaavaan opettajaan. Siirtyminen kuudennelta luokalta seitsemännelle on koulutien haasteellinen vaihe. (Nivelvaihe 6-7 2013.) Tämä siitä

syystä, että tämä siirtymä osuu lapsen elämässä haasteelliseen kehitysvaiheeseen eli alkavaan murrosikään (MLL 2013). Lasta helpottaa, kun hän tietää, millaisia tuleva koulu, opettajat ja uudet luokkakaverit ovat. Koulunkäynnin sujuvan jatkumisen kannalta on olennaista, että lasta koskettava tärkeä tieto siirtyy tehokkaasti alakoulusta yläkouluun niille opettajille ja henkilökunnalle, jotka vastaavat lapsen opetuksesta ja asioista. (Nivelvaihe 6-7 2013.)

Kuraattorinkin haastattelussa todetaan, että ala- ja yläkoulun välisistä eroista suurimmat johtuvat opettajajärjestelmä. Luokanopettajajärjestelmän voisi nähdä ala-asteella ehdottomaksi, koska se lisää jo edelläkin mainittua yhteisöllisyyttä, mikä on tärkeää, kun puhutaan hyvin pienistä lapsista. Pysyvyys on tuolloin oleellista. Toisaalta voisi ajatella pysyvyyden olevan tärkeää myös yläkouluikäisten lasten elämässä, kun nuori elää suurten muutosten aikaa oman identiteettinsä kehittymisen ja ruumiin fyysisten muutosten vuoksi. Toisaalta opettajat eri oppiaineissa ovat lopulta tuttuja ja sillä tavoin pysyviä, eikä nuori ehkä tule toimeen kaikkien kanssa, joten ehkä on hyväkin, että opettaja vaihtuu päivän aikana. Se saattaa parantaa myös oppilaan keskittymistä tunneilla.

6 Koulu ja vanhemmat

6.1 Yhteistyö

Suomessa alkoi 1860-luvulla yhteiskunnan interventio, joka koski perheen yksityisyyden piiriin aina kuulunutta omien lasten kasvatustyötä. Intervention yhdeksi huipuksi nousi vuonna 1921 säädetty oppivelvollisuuslaki. Lisäksi 1970-luvulla perustettiin kaikille yhteinen peruskoulu. Tuolloin koulun ja kodin välinen yhteistyö tunnustettiin uudella tavalla. Normin statuksen yhteistyö sai vasta vuonna 2003 lakiuudistuksen myötä. Nyt koulun ja kodin välinen yhteistyö on osa oppilashuoltoa ja sen voisi sanoa olevan merkittävin oppilaan koulunkäynnin tukitoimi. (Hellström 2008, 100.)

Pohdintaa voidaan esittää siitä, miksei koulun ja kodin välinen yhteistyö synny luonnostaan. Syyksi voidaan katsoa se, että perheen sisäistä toimintaa pidetään edelleen yksityisenä, eikä näin ollen julkisen kontrollin, tässä tapauksessa koulun, oleteta ulottuvan siihen. Kuitenkaan tällaista jaottelua yksityisen ja julkisen alueen välille ei voida tehdä, sillä perheet tarvitsevat yhteiskunnan tukea. Tämä siitä syystä, että lapsen kasvatuksessa vastuu jakautuu niin yksityiseen kuin yhteiskunnalliseenkin. (Ylikoski 2013, 9.)

Jotta voidaan ymmärtää koulun ja kodin välistä yhteistyötä, on ymmärrettävä yhteistyön käsite. Jotta yhteistoimintaa olisi, toiminnalla on oltava eri osapuolia sitova yhteinen päämäärä ja mielekäs työnjako, jolla tavoitetta kohti edetään. Koulun ja kodin välisen yhteistyön päämäärä on jokaisen lapsen hyvä ja eritoten hyvä koulumenestys ja sen myötä onnellisen elä-

män perusta. Yhteistyön kriteerinä on, kuinka se tukee jokaisen lapsen kasvua ja oppimista. (Hellström 2008, 100.)

Suomessa kodin ja koulun välistä yhteistyötä on tutkittu vähän. Ylikoski (2013) toteaa, että muutamissa viimevuosina tehdyissä tutkimuksissa on kuitenkin todettu yhteistyön kaipaavan kehittämistä. Työssään Ylikoski tuo esille valtakunnallisen opetussuunnitelman määrittämisen kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä, jossa sanotaan, että ”Oppilas elää samanaikaisesti kodin ja koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa”. (Ylikoski 2013, 9.)

Työnjakoa tarvitaan. Kodilla on kasvatuksessa päävastuu ja koulun tehtävä on tukea kotia tässä vaativassa tehtävässä. Koulun päävastuu on puolestaan opetuksessa. Kodin tehtävä on vuorostaan tukea koulua. (Hellström 2008, 100.) Näin yhteistyö on vastavuoroista ja toimivaa. Kumpikin tarvitsee toistaan, jotta tulos olisi lapsen edun mukainen. Koulu toivoo, että koti tukee oman lapsensa koulutyötä. Jotta vanhemmat voisivat sitä tukea mahdollisimman hyvin, heidän tulee tuntea koulun arkea. Vanhemmat tarvitsevat siis tietoa kaikesta kouluun ja koulunkäyntiin liittyvästä. Vastaavasti koulun on oleellista tuntea lapsen kotiolot sekä tietää, mitä vanhemmat ajattelevat ja toivovat. Koulun tulee olla aktiivinen yhteistyön käynnistämiseksi ja ylläpitämisessä, mutta myös vanhemmilla on vastuu sen toteutumisesta. Vanhempien vastuulla on huolehtia oppivelvollisuuden suorittamisesta sekä siitä, että lapsi käy koulua ja tekee kotitehtävät. (Hellström 2008, 101.)

Yhteistyötä voidaan kehittää monin eri tavoin oppilaiden hyvin voinnin tukemiseksi. Koulu on tässä yksi tärkeä vaikuttaja, mutta ei suinkaan ainoa. Koulu elää ympärillään olevassa yhteisössä ja on osa sitä. Koulu vaikuttaa ympäröivään yhteisöön ja päinvastoin. Mikäli yhteisö ja sen jäsenet eivät voi hyvin, harvoin koulu pystyy siihen yksin vaikuttamaan. Tarvitaan yhteistä voimaa. Jos hyvää tiedonkulkua ja selkeää tehtävänjakoa ei ole, on asioihin vaikuttaminen vaikeaa, jopa mahdotonta. (Suontaus-Kyläinpää 2010, 99-100.)

6.2 Oppilashuolto

Oppilashuoltoa voidaan määritellä erilaisten ammatillisten näkökulmien avulla, kuten terveydenhoitajan, psykologin, sosiaalityöntekijän, koulukuraattorin tai opettajan työn näkökulmista. Rehtori vastaa siitä, miten oppilashuoltoa koulussa järjestetään. Erillisessä huoltoryhmässä käsitellään oppilashuoltoon liittyvät asiat. Huoltoryhmässä toimivat yleensä rehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja sekä koulukuraattori. Viikoittain järjestettäviin kokouksiin voidaan tarvittaessa kutsua myös aineenopettaja tai erityisopettaja. Oppilashuoltotyötä kouluis-

sa on opetushallituksen mukaan toteutettava yhdessä oppilaan huoltajien kanssa. (Ylikoski 2013, 4-8.)

Suomessa oppilashuolto sai alkunsa tavoitteista parantaa kouluun liittyviä fyysisiä ja materiaalisia puutteita. Oppilashuollolla onkin Suomessa pitkä historia ja sen juuret ulottuvat aina oppivelvollisuutta edeltävään kansakouluun asti. Koulunkäynnin laajetessa koskettamaan yhä suurempaa osaa lapsiväestöstä nousi esiin tarve erilaisille tukimuodoille, jotka mahdollistivat myös köyhien lasten osallistumisen koulunkäyntiin. Oppilashuollon historiasta on erotettavissa kolme erillistä jaksoa: nälkä- ja tautipolitiikan kausi, oppilashuollon rakentamisen kausi sekä psykososiaalisen oppilashuollon kausi. (Ylikoski 2013, 4.)

Viime aikoina oppilashuolto -käsitteen ”huolto”-osa on herättänyt arvostelua ja sille on pyritty etsimään uusia kuvaavampia korvikkeita, kuten oppilaan tukipalvelut tai oppilaspalvelut. Lisäksi oppilashuoltotyön tulee yksittäisten ongelmatapausten lisäksi käsittää myös ennaltaehkäisevätyö. Ennaltaehkäisevän työn käsitteen voidaan kuvata tarkoittavan sitä, että mahdolliset ongelmat huomataan jo varhaisessa vaiheessa siten, että niihin voidaan puuttua ja estää ongelman varsinainen käynnistyminen ja kärjistyminen. Oppilashuolto koostuu kolmesta osa-alueesta, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta. Oppilashuollon tavoitteena on luoda näiden osien toimiva kokonaisuus. Tämän lisäksi tavoitteisiin kuuluvat myös vanhempien tukeminen kasvatustyössä sekä oppilaan oppimisen ja kasvun tukeminen. Oppilashuollon toteutuksessa ja toteutumisessa on eroja paikkakuntien ja koulujen välillä, eikä oppilashuolto aina toteudu perusopetuslain edellyttämällä tasolla. (Ylikoski 2013, 4-6.)

Erityisen merkittäväksi oppilashuoltoryhmä nousee yläkoulussa, kun nuoruusikä ja sen tuomat haasteet astuvat kuvaan mukaan. Siirtyminen yläkouluun saattaa olla nuorelle iso muutos niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Vaatimukset koulussa kasvavat ja sosiaaliset kontekstit monimutkaistuvat. Siihen miten hyvin nuori pärjää uudessa elämäntilanteessa vaikuttavat kehitysmuutokset, muut elämänmuutokset sekä nuorella itsellä käytössä olevat psyykkiset voimavarat. (Ylikoski 2013, 8.)

Oppilashuoltoasioissa huoltajien mukanaolo vaihtelee suuresti. Huoltajat usein olettavat, että heidän vaikutusmahdollisuutensa lapsen asioissa jää pieneksi. Vähäisellä tiedonkululla ja tietämättömyydellä asioista on vaikutusta siihen, että vanhemmat eivät tiedä koulussa tapahtuvista asioista. Huoltajien passiivista suhtautumista on selitetty myös sillä, että koulusta otetaan yhteyttä kotiin vain negatiivisissa asioissa. (Ylikoski 2013, 10.)

”Olen osallistunut paljon vanhempainyhdistysten toimintaan ja pelkään, että myös vanhempien verkostoitumisessa vain osa vanhemmista osallistuu, kuten vanhempainyhdistystoiminnassakin.”

6.3 Kasvatuskumppanuus

Tärkeää olisi, että koulun ja vanhempien välinen vuorovaikutus toimisi ja toteutuisi siten, että se olisi lapsen edun mukaista, ennaltaehkäisevää ja lasta tukevaa. Näin ollen termi kasvatuskumppanuus nousi yhdeksi opinnäytetyön kannalta tärkeäksi teemaksi. Kasvatuskumppanuus edistää dialogisen vuorovaikutuksen ja luottamuksellisten yhteistyösuhteiden kehittämistä – esimerkiksi vanhempien ja koulun välinen kanssakäyminen – sekä lapsen ääntä arvostavan palvelukulttuurin luomista lapsen kasvu- ja kehitysympäristöihin. Lähtökohtana kasvatuskumppanuudessa on Lapsen oikeuksien sopimuksen edistäminen perheen ja palvelujen välisessä yhteistoiminnassa. (THL 2013.)

Aikaisemmat nimitykset kasvatuskumppanuudelle ovat kasvatusyhteistyö ja kasvatuksellinen kumppanuus. Nämä nimitykset kuitenkin korvattiin 2000-luvun alussa tällä tiiviimmällä käsitteellä kasvatuskumppanuus. (Rimpelä 2013, 31.) Yhteistyössä voidaan sopia keskinäinen työnjako jokaisen tehdessä oman osuutensa olematta tekemisissä keskenään. Kumppanuudessa puolestaan on kyse vuorovaikutuksesta ja yhdessä toimimisesta yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Lämsä 2013, 49.) Eniten kasvatuskumppanuudesta on puhuttu varhaiskasvatuksen puolella, alle kouluikäisten lasten kanssa toteutettavan työn parissa, mutta se on oleellista myös oppivelvollisuusiän aikana ja jopa sen jälkeenkin. (Rimpelä 2013, 31.)

Kasvatuskumppanuus rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. Siinä lapselle läheiset aikuiset kehittävät kykyään kuulla lasta. Lapsen oma perhe, koti ja vanhemmat ovat hänen ensisijaisia kasvattajiaan, mutta koulu on hyvin oleellinen osa lapsen elämää ja kehitystä. Koulu on mukana lapsen murrosiässä ja nuoruudessa, päivittäisessä arjessa. Yläkoulussa koulun osuus korostuu entisestään, sillä päivät ovat pidempiä ja intensiivisempiä. Se, että koulun ja vanhempien välinen kanssakäyminen sujuu ja on luontevaa, edistää myös lapsen hyvinvointia. Se mahdollistaa varhaisen puuttumisen ongelmatilanteissa sekä tuen antamisen vanhemmille ja miksei myös vaihtoehtoisesti koululle lasta koskettavissa asioissa. Kun tiedon jakaminen on vastavuoroista, aktiivista ja rehellistä, se palvelee kaikkia kolmea osapuolta tasapuolisesti. Periaatteet, joille kasvatuskumppanuus rakentuu, ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogisuus. Huomiota kiinnitetään siihen, miten vanhemman lasta koskeva tietämys tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja jaetuksi vuoropuhelussa ammattilaisten kanssa. (THL 2013.) Tiedon kulkemattomuus kodin ja koulun välillä on yksi suurimmista esteistä sille, ettei ongelmia havaita ajoissa (Ylikoski 2013, 8).

Myös kuraattorin haastattelussa sivutaan aihetta kasvatuskumppanuudesta. Haastattelussa kuraattori kertoi esimerkkinä tilanteesta, jossa lapsi oli kuraattorin tapaamisella puhjennut puhumaan perheen muuttoaikeista toiselle paikkakunnalle, eikä tästä syystä ollut halukas

keskustelemaan seitsemännelle luokalle siirtymisestä. Myöhemmin lapsen vanhempi soitti ja oli vihainen siitä, että kuraattori oli aloittanut keskustelun perheen tulevasta muutosta. Kävi ilmi, että lapsi oli kuullut muutosta vasta edellisenä päivänä ennen haastattelua. Mikäli vanhemmat olisivat kertoneet koululle tulevasta muutosta, olisi koulu voinut osata vastata lapsen tarpeisiin ja huomioida tätä. Vanhemmille oli lähetetty kirje tulevasta haastattelusta, joten heillä oli mahdollisuus ottaa kuraattoriin yhteyttä. Kuraattori kuitenkin totesi myös sen, ettei aina voi tulla ajatelleeksi, että jokin asia olisi hyvä kertoa koululle etukäteen.

Kasvatuskumppanuudessa ammattilaiset koulussa sitoutuvat lapsen huolenpidon, edun ja oikeuksien edistämiseen yhteisymmärryksessä vanhempien kanssa. Lapsen oikeus on saada yhteisvastuullista huolenpitoa kasvustaan, kehityksestään ja oppimisestaan. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tärkeimmistä tehtävistä on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen, avun ja suojelun tarve. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on edistää vanhempien osallisuutta esimerkiksi koulumaailmaan. Se vahvistaa kodin ja koulun yhteisvastuullista kasvatusta. Lapsen siirtyessä alakoulusta yläkouluun kasvatuskumppanuus on oleellisessa roolissa. Vanhempien ja koulun kumppanuusyhteistyön lähtökohtana on keskinäinen kunnioitus. (THL 2013.)

Kasvatuskumppanuus on siis lasten ja nuorten yhteisvastuullista kasvatusta, koulun ja vanhempien kesken. Kasvatuskumppanuudessa koulu rakentaa yhteyttä koteihin ennakoivasti ja vaihteittain. Kasvatuskumppanuus rakentuu osapuolten tutustumisen, verkostoitumisen ja kumppanuuteen sitoutumisen kautta. Käytännön toimintamalleja koulun ja vanhempien tutustumiseksi ja verkostoitumiseksi ovat dialogiset vanhempainillat sekä lapsi- ja perhekohtaiset koulunaloituskeskustelut. (THL 2013.)

Kumppanuusajattelu painottaa vanhempien laajempaa osallistumista ja osallisuutta. Se rakentuu vuorovaikutukselle, ja siinä on kyse vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten keskinäisten suhteiden synnyttämisestä ja ylläpitämisestä. Erityinen huomio kohdennetaan siihen, miten vanhemman lasta koskeva tietämys tulee kuulluksi ja vastaanotetuksi vuorovaikutuksessa kasvatuksen ammattilaisten kanssa. Vanhemmalla on omaa lastaan koskevaa asiantuntemusta, joka on laadultaan erilaista kuin ammattilaisten tieto. (Lämsä 2013, 51.)

Vanhempien ja koulunvälistä tiedonkulkua sivutaan myös kuraattorin haastattelussa. Kuraattorin mukaan koulun ja kodin välisen informaation tulisi kulkea sujuvasti. Se edistäisi myös lapsen hyvinvointia ja vaikuttaisi vanhempien osallisuuteen lapsen koulumaailmassa. Menetelmiä kumppanuuden saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi voidaan myös kehittää koulukohtaisesti ja mielikuvitusta käyttäen. Erilaiset tapahtumat, retket ja jopa matkat, joissa vanhempia hyödynnetään mm. valvojan roolissa, voisivat olla sellaisia. Myös paikallisten organisaatioiden (esim. VPK) hyödyntäminen verkostoitumisen edistämiseksi voisi olla hyvä tapa.

6.4 Kuraattori

Kuntien on Lastensuojelulain (2007/417) 9 §:n mukaan järjestettävä oman kunnan koululaitosten piirissä oleville oppilaille riittävä ohjaus ja tuki koulunkäyntiin sekä oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten ongelmien poistamiseksi. Palveluiden tulee myös edistää yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Koulukuraattorin virkoja on kunnissa perustettu juuri näitä tehtäviä varten. (Ylikoski 2013, 4-5.) Kuraattorin tehtäviin kuuluu kodin ja koulun välinen yhteistyö. Kuraattori ohjaa ja opastaa oppilasta ja hänen huoltajiaan tarvittaessa sekä tapaa heitä tilanteen vaatiessa useammankin kerran. Kuraattorin voisi mieltää ikään kuin koulun palveluohjaajaksi. Kuraattorit ovat koulun sosiaalityöntekijöitä. Heidän työkenttensä on laaja ja siihen kuuluu monenlaiset ongelmat kuten luvaton poissaolo, kiusaamistilanteet ja koulunkäyntivaikkeudet. (Ylikoski 2013, 6.)

Koulukuraattoreiden asiantuntijuus tunnustettiin jo 1960-luvulla, kun heitä pidettiin koulun sosiaalityön asiantuntijoina. Vuonna 1966 Helsingissä ja Kotkassa kokeiltiin ensimmäisen kerran varsinaista koulukuraattoritoimintaa. Silloin työn pääasiallinen kohde olivat koulunkäyntiä laiminlyövät ja levottomat oppilaat. Koulupsykologit ja -kuraattorit alkoivat yleistyä Suomen kouluissa vasta 1980-luvulla johtuen oppilashuoltokomitean päätöksestä, jonka mukaan peruskoulun tulisi panostaa omavaraisesti psykososiaalisiin oppilashuollon palveluihin. Suomessa oli 1990-luvun taitteessa yli 200 koulukuraattorin virkaa. Tuolloin kuraattorin virat olivat kuitenkin pääasiallisesti keskittyneet pääkaupunkiseudulle. Asia pyrittiin ratkaisemaan 1990-luvulla sisällyttämällä koulukuraattoritoiminta lastensuojelulakiin. Laki ei varsinaisesti kuitenkaan velvoittanut kuntia perustamaan koulukuraattorin virkoja. Nyt vasta, 2000-luvulla, asiaan on tehty tarkennuksia ja nykyään lastensuojelulain 9 § velvoittaa, että jokaisessa koulussa tulisi olla kuraattori. Huolimatta tästä ei kaikista kouluissa edelleenkaan ole kuraattorin virkaa. (Ylikoski 2013, 5.) Lain ja käytännön välillä on siis suuri ristiriita.

Kuraattorityön viralliseksi tavoitteeksi on oppilashuoltokomitea asettanut yksilökeskeisestä, korjaavasta työstä siirtymisen kohti ennaltaehkäisevää mallia. Tavoite on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi toteuttaa. (Ylikoski 2013, 6.) Lienevätkö syinä juuri resurssipula ja lisääntynyt avuntarve oppilaiden keskuudessa? Mikäli kuraattoreja olisi enemmän, jokaisella ala- ja yläkoululla omansa, jakautuisi työn ja oppilaiden määrä tasaisemmin, ja tilanteisiin ehdittäisiin puuttua ennakoivasti. Suositus oppilaiden määrästä kuraattoria kohden oli 1990-luvulla 1000. Tällä hetkellä suositus on 500 oppilasta kuraattoria kohden. Vieläkin voidaan miettiä, onko tämäkään määrä riittävän pieni. (Ylikoski 2013, 6.)

Koulukuraattorit tekevät työtään tiiviissä yhteistyössä oppilashuoltoryhmän ja perheiden kanssa. Kuraattoreilla on myös yhteistyökumppaneita koulun ulkopuolelta, kuten sosiaalitoi-

mi, perheneuvola ja nuorisotyö. Huolestuttavaa kuitenkin on, että koulukuraattorit eivät aina mainitse yhteistyökumppaneikseen oppilaiden vanhempia, vaikka juuri heidän kanssaan kuraattorit työskentelevät käytännössä eniten. (Ylikoski 2013, 9.) Voidaanko olettaa, että kuraattoreilla on keskenään ristiriitaisia käsityksiä työtehtävistään tai, että toimenkuva mielletään eri tavoin? Onko tämä myös yksi syy koulujen ja kuntien välisiin eroihin oppilaille suunnatuissa palveluissa, kuten kuraattorin palvelut? Kuraattoreiden tulisi tiedostaa vanhemmat ja koko perhe tasavertaisina yhteistyökumppaneina muiden tahojen ohella. Oppilaiden elämäntapahtumat ovat vahvasti kietoutuneita perheeseen ja kouluun, joten ilman perhettä työskenteleminen on ongelmien ratkaisun kannalta tehotonta. (Ylikoski 2013, 9.)

7 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty kyselyä ja haastattelua. Tutkimuksen kohderyhmä ovat vuoden 2013 aikana yhden Etelä-Suomen yläasteen seitsemännen luokan päättävien ja seitsemännen luokan aloittavien oppilaiden huoltajat. Kyselylomake lähetettiin (Liite 5) huoltajille sähköisesti oppilashallinto-ohjelma Wilman kautta. Koulun näkökulmaa on tuotu esiin kuraattorin haastattelulla (Liite 3). Haastattelumetodi on puolistrukturoitu teema-haastattelu eli aihealue ja siihen johdattelevat kysymykset oli laadittu etukäteen. Haastattelutavalle jätettiin mahdollisuus haastattelun aikana tuoda esiin omia ajatuksiaan, huomioitaan ja lisäyksiään. Näin saatiin aikaan hyvää keskustelua.

Opinnäytetyö hyödyntää sekä kvantitatiivisen eli määrällisen että kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen keinoja. Huoltajilla teetetty kysely edustaa kvantitatiivista tutkimusta, kyselyn avoimet kysymykset sekä kuraattorin haastattelu puolestaan kvalitatiivista.

7.1 Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisen tutkimuksen eli määrällisen tutkimuksen alkujuuret ovat luonnontieteissä. Nykyään sitä käytetään melko paljon sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisiä asioita ovat johtopäätökset aiemmista tutkimuksista sekä aiemmat teorialat. Tutkijan tulee myös esittää hypoteeseja eli oletuksia tutkittavasta aiheesta, jotka sitten vahvistuvat tai kumoutuvat. Käsitteiden määrittely on oleellista. Myös tutkijan hankkiman havaintoaineiston on sovelluttava määrälliseen eli numeeriseen mittaamiseen. Tutkijan tulee määrittää perusjoukko. Tästä perusjoukosta otetaan tutkimukseen osallistuva otos. Tutkimuksen tulosten tulee päteä perusjoukkoon. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 135-136.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimustulokset täytyy voida sijoittaa taulukoiksi tai ne voidaan esittää prosentteina tai muutoin numeerisesti.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus keskittyy kuvaamaan todellista elämää ajatuksella: todellisuus on moninainen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kohteen tutkimiseen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Huomion arvoista on, että laadullisessa tutkimuksessa arvo-maailma on oleellinen. Arvot muovaavat ja vaikuttavat siihen, miten pyrimme ymmärtämään tutkimiamme ilmiöitä ja asioita. Yleisesti voidaan todeta, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on ennemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi ym. 2008, 156-157.) Lisäksi kvalitatiivisella tutkimuksella aikaan saatuja tuloksia on vaikea mitata tai saada numeeriseen muotoon.

7.2 Haastattelu

Opinnäytetyön yhtenä tiedonkeruumenetelmänä oli haastattelu. Haastateltavan kuraattorin osoitti sivistystoimi. Kuraattorin nimi ja paikkakunta, jossa hän työskentelee, ovat yksityisyyden suojaamiseksi jätetty mainitsematta. Haastattelun runko oli laadittu etukäteen. Sen avulla keskustelua oli helppo käydä. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa ja se tekee menetelmästä ainutlaatuisen. Haastattelun etu on joustavuus. Siinä voidaan säädellä aineistonkeruuta joustavasti tilanteen mukaan. Aiheiden järjestyksestä on mahdollista säädellä, ja tulkinnalle jää tilaa. Eduksi voidaan mainita myös vastaajiksi saatujen henkilöiden tavoittaminen vielä myöhemmin, mikäli tarvetta ilmenee. Toisaalta haastattelu on aikaa vaativa ja työläs tapa kerätä aineistoa verrattuna kyselylomakkeeseen. Lyhyt, esimerkiksi puolen tunnin haastattelu olisi korvattavissa kyselylomakkeella, jolloin työn ja tulosten määrä olisi tasapainossa. Haastattelu on kvalitatiivisen tutkimuksen päämenetelmä. (Hirsjärvi ym. 2008, 200-201.)

Opinnäytetyössä käytetty haastattelu oli puolistrukturoitu teemahaastattelu. Strukturoidun haastattelun tapaan käytössä oli etukäteen laadittu haastattelunrunko, mutta keskustelun annettiin myös edetä vapaasti ja nk. käsikirjoitusta ei noudatettu orjallisesti. Valmiit kysymykset olivat haastattelua ohjaavia ja toimivat sen runkona. Mukana haastattelussa oli nauhuri, mutta haastattelun litterointia en ole kokenut aiheelliseksi. Nauhoitus oli lähinnä tukena haastattelun purkamisessa. Haastattelussa käytössä ollut haastattelurunko löytyy liitteistä (Liite 3).

Strukturoidussa haastattelussa eli lomakehaastattelussa haastattelu tapahtuu lomaketta apuna käyttäen. Lomakkeessa kysymysten muoto sekä esittämisjärjestys ovat täysin määrättyjä. Itse haastattelu on helppo toteuttaa, sillä käsikirjoitus ja kysymykset ovat valmiina ja haastattelu etenee täysin niiden mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2008, 203.)

Lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto on teemahaastattelu, jota opinnäytetyön haastattelu edustaa. Sille on tyypillistä, että aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta ky-

symysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Teemahaastattelu vastaa hyvin monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia. (Hirsjärvi ym. 2008, 203.)

7.3 Kysely

Opinnäytetyössä käytetty kysely teetettiin eräässä Etelä-Suomen yläkoulussa. Siihen vastasivat seitsemännen luokan oppilaiden huoltajat keväällä ja syksyllä 2013. Kysely jaettiin yhteensä 217 vanhemmalle oppilaitoksen Wilma-nimisen opiskelijahallinto-ohjelman kautta koulun toimistosihteerin toimesta. Myös kyselyn saatekirje toimitettiin Wilman kautta vanhemmille luettavaksi. Näin ollen tietoon ei tutkimuksen missään vaiheessa tullut vastanneiden henkilöllisyys ja heidän yksityisyydensuojansa säilyi.

Survey- eli kyselytutkimuksen avulla kerätty aineisto käsitellään yleensä kvantitatiivisesti eli numeerisesti (Hirsjärvi ym. 2008, 188-189). Nimensä mukaisesti kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa määrällistä tutkimusta. Se pyrkii yleistämään asioista. Sen perusajatuksena on kysyä pieneltä joukolta eli otokselta perusjoukosta tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Otos edustaa näin ollen koko tutkittavaan ilmiöön liittyvää joukkoa eli perusjoukkoa, ja näin ollen saatujen tutkimustulosten voidaan katsoa edustavan koko joukkoa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa mittauksen tuloksena saatua aineistoa käsitellään tilastollisin menetelmin. (Kananen 2008, 10.) Opinnäytetyön kyselystä saadut tulokset on purettu kuvioiksi ja numeerisiin muotoihin kuten prosenteiksi. Tutkimuksen tuloksia voidaan ajatella myös kvalitatiivisessa eli laadullisessa mielessä, koska kyselyssä oli mahdollisuus myös kirjallisiin vastauksiin monivalintakysymysten ohella. Kuraattorin haastattelu edustaa puhtaasti kvalitatiivista tutkimusta, sillä sitä ei voida purkaa numeroiksi.

Tutkimuksissa yksi aineistonkeruun perusmenetelmistä on kysely, joka tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Se tarkoittaa sellaista kyselyn muotoa, jossa aineistoa kerätään standardoidusti ja jossa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. (Hirsjärvi ym. 2008, 188.) Opinnäytetyön kyselyssä eteläsuomalaisen koulun yläasteen seitsemännen luokan oppilaiden huoltajat edustavat nyt suurempaa joukkoa seitsemäsluokkalaisten huoltajista. Standardoitu tarkoittaa sitä, että asioita kysytään jokaiselta vastaajalta samalla tavalla (Hirsjärvi ym. 2008, 188). Esimerkiksi kun haluttiin selvittää onko kyselyyn vastaaja isä, äiti tai joku muu lapsen huoltaja, asiaa kysyttiin jokaiselta vastaajalta täysin samalla tavalla.

Kyselyn avulla kerättävä tutkimusaineisto voi olla hyvin laaja ja se lasketaankin kyselyn eduksi. Kyselyyn voidaan saada mukaan paljon henkilöitä ja kyselyssä voidaan kysyä monia asioita. Menetelmänä kysely on tehokas, koska se säästää aikaa ja vaivaa. Kyselyn lähettäminen monelle on helppoa. (Hirsjärvi ym. 2008, 190.)

Kyselylomakkeella voidaan kerätä tietoa tosiasioista, käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista sekä asenteista ja uskomuksista, käsityksistä ja mielipiteistä. Näiden lisäksi voidaan pyytää arviointeja tai perusteluja toiminnoille. Täsmällisiä tosiasioita tulee kysyä suoraan ja yksinkertaisesti, joko avoimilla kysymyksillä tai monivalintatyypillisesti. (Hirsjärvi ym. 2008, 192.) Kyselyssä olivat käytössä mahdollisimman yksinkertaiset vastausmuodot. Monivalintaa käytettiin useassa kohdassa, sillä se on helppo ja nopea. Näin kommentoivat myös useat vastanneista. Paikoittain kyselyssä oli mahdollista kommentoida vapaasti avoimeen vastauskenttään. Kirjoitetut vastaukset eivät missään vaiheessa lomaketta toimineet etenemisen edellytyksenä, mutta ne osoittautuivat hyvin tärkeiksi tiedonkeruun kannalta.

Tutkimusmenetelmänä kyselyn heikkoudeksi voidaan laskea se, että aineistoa pidetään pinnallisena ja tutkimusta teoreettisesti vaatimattomana. Ei myöskään tiedetä, kuinka tosissaan vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn. Varmuutta ei ole myöskään siitä, miten onnistuneita vastausvaihtoehdot ovat olleet ja mahdollisten väärinymmärrysten kontrolloimattomuus saatavat häiritä kyselytutkimusta. Ei voida tietää, kuinka selvillä vastaajat ovat kyselyssä kysytävästä aiheesta. Lisäksi hyvän lomakkeen laatiminen vaatii aikaa ja tietoa. Myös kato eli vastaamattomuus voi nousta suureksi. (Hirsjärvi ym. 2008, 190.) Edellä kuvatun kaltaiset haitat pyrittiin minimoimaan. Juuri kadon voisi ajatella häirinneen tutkimusta eniten, vaikka huomiota on arvoista onkin, että vastausprosentiksi saatiin kuitenkin n. 50 prosenttia. Kohderyhmälle lähetettiin muutama viikko kyselyn lähettämisen jälkeen vielä muistutus kyselystä sekä huomautus kyselyn lyhydestä ja nopeudesta täyttää. Kyselyn ohella lähetettiin saatekirje, josta ilmeni tutkimuksen aihe ja jossa avattiin tutkimuksen keskeisiä termejä kuten osallisuus ja verkostoituminen. Näin pyrittiin välttämään väärinymmärryksiä ja lisäämään vastaajien tietoa tutkimuksen aiheesta. Lisäksi kyselyn alussa oli vielä selventävä otsake ja kysymykset pyrittiin asettelemaan mahdollisimman selkeästi. Pinnallisuus vältettiin avoimilla kysymyksillä, joihin vastaajalla oli mahdollisuus vapaasti itse kirjoittaa.

Kysymyksiä voidaan muotoilla monella tavalla: avoimet kysymykset, monivalintakysymykset sekä asteikkoihin eli skaaloihin perustuvat kysymykset. Avoimissa kysymyksissä esitetään vain kysymys ja tyhjää tilaa jätetään vastausta varten. Monivalintakysymyksissä tutkija on laatinut valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsee mieleisensä tai useamman vaihtoehdon, jos se on mahdollista. Asteikkoihin perustuvassa kysymystyypissä esitetään väittämiä, joista vastaaja valitsee omaa tuntemustaan lähinnä olevan vaihtoehdon. (Hirsjärvi ym. 2008, 193-195.) Skaaloihin perustuvia kysymyksiä ei kyselyssä käytetty lainkaan.

8 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen tarkoitus

Kvantitatiivista tutkimusta voidaan kuvata prosessina. Sen lähtökohtana on tutkimusongelma, johon etsitään ratkaisua ja se ratkaistaan tiedolla. Seuraavaksi määritellään, mitä tietoa tarvitaan tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Kun tämä on tehty, tulee miettiä, mistä tietoa hankitaan ja millä tavoin se kerätään. Näin ollen jokainen vaihe vaikuttaa seuraavaan eli esim. se, minkä tiedonkeruumenetelmän valitsee, vaikuttaa käytettäviin kysymyksiin. (Kananen 2008, 11.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien osallisuutta lapsen koulumaailmaan koulunkäynnin nivelvaiheessa eli siirryttäessä alakoulusta yläkouluun. Vanhempien osallisuutta tarkastellaan työssä vanhempien keskinäisen tutustumisen ja tuntemisen kautta ajatuksena, että vanhempien keskinäinen tunteminen lisääisi heidän osallisuuden kokemustaan koulumaailmaan ja lisääisi heidän halukkuuttaan rakentaa oma keskinäinen, luokan sisäinen, verkosto. Tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien mielipidettä verkostoitumisen tarpeellisuudesta, sen mahdollisuuksista sekä keinoista, joilla sitä voitaisiin lähteä toteuttamaan. Vanhemmille teetetyyn kyselyn avulla selvitettiin vanhempien omia ajatuksia siitä, millä tavoin he haluaisivat olla osana lastensa koulumaailmaa. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa vanhempien osallisuuden kokemuksesta ja heidän näkemyksistään sen lisäämiseksi ennen kaikkea verkostoitumisen akutta. Tutkimusaineisto kerättiin kuraattorin haastattelulla ja vanhemmille teetetyllä kyselyllä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien mahdollisia intressejä oman osallisuutensa lisäämiseksi ja saada selville heidän mielestään hyviä keinoja siihen. Opinnäytetyön hypoteesina oli, että vanhemmat kaipaisivat enemmän osallisuutta ja olisivat halukkaita verkostoitumaan keskenään, koska heidän lastensa siirtyessä alakoulusta yläkouluun vaihtuvat lasten luokkatoverit uusiin ja vanhemmille vieraisiin oppilaisiin. Tästä seurauksena vanhemmat eivät ehkä tunne toisiaankaan kovin hyvin. Hypoteesiin kuuluu siis oletus siitä, että monella lapsella luokkatoverit vaihtuvat ainakin osittain yläkouluun tultaessa.

Opinnäytetyön varsinaisen aiheena ja lähtökohtana oli siis vanhempien keskinäinen tutustuminen ja tunteminen ja sitä kautta mahdollisen verkoston luominen ja osallisuuden kokemuksen lisääntyminen. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat:

Kokeeko vanhemmat riittävää osallisuutta lapsen koulumaailmaan?

Ovatko vanhemmat halukkaita tutustumaan toisiinsa?

Kuinka moni vanhemmista olisi halukas verkostoitumaan?

Voiko verkostoituminen toimia osallisuutta lisäävänä menetelmänä?

Kyselylomakkeen lähtökohtana on aina tutkimusongelma. Tutkimus pitää siis kiteyttää ongelmaksi ja se tuottaakin tutkijalle usein päänvaivaa. Tämä siitä syystä, että ongelma pitää määritellä ja rajata hyvin tarkasti. Itse pääongelma voidaan jakaa osa-ongelmiin, jotka tarkenta-

vat itse pääongelmaa. Lisäksi tutkimukselle tulee löytää jonkinlainen juoni eli rakenne. Tutkimusongelma puretaan siis kysymyksiksi, joihin vastaukset haetaan tutkittavasta ilmiöstä. Kysymysten avulla koko tutkimus voidaan jäsentää osiin. (Kananen 2008, 14.)

Pohdintaa oli siitä, mitä vaikutuksia luokkatovereiden vaihtuvuudella on lapsen vanhempien kokemaan osallisuuteen lapsen koulumaailmassa. Ajatuksena oli, että uusien luokkatoverien myötä myös vanhemmat tarvitsisivat enemmän tietoa uusista luokkatovereista ja heidän vanhemmistaan kuten koulutien alussa alakouluun tultaessa. Tutkimuskysymystä kuitenkin muutettiin kyselyn tuloksia purettaessa ja niihin perehdyttäessä. Alkuperäiseen tutkimuskysymykseen vanhempien tämän hetkisestä osallisuuden kokemuksesta ei voitu saada kyselyni avulla vastausta, joten tutkimuskysymykseksi muotoutui yksinkertaisesti: ovatko vanhemmat halukkaita tutustumaan ja sitä kautta halukkaita myös verkostoitumaan keskenään? Lisäksi selvitettiin millaisena vanhemmat verkostoitumisen näkevät ja kenen tehtäväksi sen alkuunpanon kokevat.

Ongelmaksi tutkimuksessa nousi juuri edellä mainittu tutkimuksen kiteyttäminen pääongelmaksi ja sen mahdollinen jakaminen osa-ongelmiin, jotka olisivat täydentäneet pääongelmaa halutulla tavalla. Tässä nousee esiin kokemattomuuteni ja tietämättömyyteni tutkimuksen tekijänä ja kyselyn laatijana.

9 Kuraattorin haastattelu

Opinnäytetyötä varten haastateltiin yhden koulupiirin kuraattoria. Haastateltu on toiminut kuraattorina vuodesta 2001. Haastattelu oli puolistrukturoitu teemahaastattelu. Haastattelulla haluttiin vanhemmille teetetyn kyselyn lisäksi tuoda esiin koulun kantaa ja näkemyksiä vanhempien osallisuudesta lapsen koulumaailmaan nivelvaiheessa. Kuitenkin, koska kyseessä on vain yhden kuraattorin näkemys asiasta, ei sitä voida pitää absoluuttisena totuutena. Se on vain yhden koulukuraattorin näkemys asiasta yhdessä kohdassa elämää ja vastauksissa on huomioitava kuraattorin puhuvan omakohtaisista kokemuksistaan käsin. Näkemykset eivät siis edusta koulun ja koulu maailman kantaa yleensä.

9.1 Nivelvaihtoyöskentelyä lapsen kanssa

Kuraattorin aloittaessa työt kyseisen koulupiirin kuraattorina vuonna 2001, ei nivelvaihtoyöskentelyyn ollut vielä käytössä vakiintuneita toimintatapoja. ”Työ oli epämääräistä, siihen ei ollut strukturoitua mallia vaan se oli opettaja-, kuraattori- ja rehtorikohtaista,” kuraattori kertoo. Sittemmin nivelvaiheen työskentelyä on kehitetty tämän kunnan alueella, ja nyt useammassa koulussa on käytössä toimintamalli, jossa kuraattori haastattelee oman koulupiirinsä

kaikki kuudesluokkalaiset. Haastatteluaika on keväällä ennen lapsen siirtymistä yläasteelle seuraavana syksynä.

Kuraattori kertoi haastattelukäytännön lähteneen liikkeelle siitä, että hänestä itsestään oli tuntunut siltä, että kaikkien kuudesluokkalaisten tapaaminen olisi hyväksi ja sillä tavoin voitaisiin myös kartoittaa erilaisia lasta koskevia asioita, jotka ovat oleellisia ja tärkeitä. Käytössä on eräänlainen haastattelulomake, jonka täytetään lapsen kanssa yhdessä. Tämän kaltainen haastatteluavake on käytössä monella muullakin kuraattorilla. Lomake on koulukohtainen. Kuraattori kertoi, että heillä on tapana haastattelussa kysyä lapselta myös yhden kaverin nimeä, jonka kanssa tämä haluaisi päästä samalle luokalle. Lasten toiveita pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Kuraattori mainitsi, että lähes joka vuosi saadaan joltain lapselta toive, ettei hänen tarvitsisi enää olla oman luokkansa kanssa yläkouluun siirryttyään. Tämän kaltainen kaveritoiveen kysyminen herättää monenlaisia mielipiteitä. Kuraattori toteaa, että ei ehkä ole itsestään selvää tämän tavan olevan kaikkien mielestä hyvä. Tapa on kuitenkin todettu toimivaksi heidän koulussaan oppilailta tulleen palautteen perusteella.

Vanhemmille lähetetään kotiin infokirje haastattelusta. Kirjeessä kerrotaan haastattelun olevan keväällä ja aiheena olevan tuleva yläkouluun siirtyminen. Lisäksi kirjeessä kehoitetaan ottamaan yhteyttä kuraattoriin, jos kotona herää kysymyksiä tms. Kirjeestä ovat myös kuraattorin yhteystiedot, puhelinnumero ja sähköposti (Liite 1). Näin ollen vanhemmille annetaan mahdollisuus myös itse tulla kuulluiksi ja osallistua lapsen siirtymävaiheeseen. Kuraattori kertoi hänen haastateltaviensa kuudesluokkalaisten lukumääräksi n.130 oppilasta vuosittain. Toimintatavasta on tullut lapsilta paljon positiivista palautetta. Kuraattorin mukaan haastattelumenetelmä toimii myös eräänlaisena seulana kuraattorille. Haastattelussa saattaa tulla ilmi asioita, jotka tulee huomioida lapsen siirtyessä seitsemännelle luokalle, tai haastattelu voi johtaa joihinkin muihin nuorelle suunniteltuihin toimenpiteisiin, jotka ovat paikkakunta-kohtaisia. ”Sanoisin, että tulevien seiskojen haastatteleminen voisi ajatella toimivan myös ennaltaehkäisevänä menetelmänä,” kuraattori kertoo. Hän sanoo aina olevansa yhteydessä myös lapsen entiseen luokanopettajaan. Huolen puheeksi ottaminen luokanopettajan kanssa on helppoa, sillä hän tuntee lapsen ja tämän huoltajat.

Kuraattori kertoi myös tuleville seitsemäsluokkalaisille järjestettävästä tutustumispäivästä, jolloin heidät jaetaan tuleviin ryhmiinsä ja he tapaavat tulevan luokanohjaajansa. Tämänkaltaisen toimintamalli on todettu hyväksi: ”Näin lapsen ei tarvitse koko kesää jännittää tulevaa luokkaansa ja hänellä on aikaa miettiä omaa siirtymävaihettaan yläkouluun,” kuraattori perustelee.

9.2 Nivelvaihe vanhempien kohdalla

Kuraattorin havainnon mukaan vanhemmat ajattelevat usein, että lapsen siirtyessä alakoulusta yläkouluun tapahtuu lapsen kehityksessä huimaa kasvua, ikään kuin monen vuoden kasvu-kehitys. Vanhemmat saattavat mieltää lapsen jo isoksi, lähes aikuiseksi. Tämä muutos tapahtuu sen kesän aikana, jonka jälkeen lapsi tulee seitsemännelle luokalle. Vanhemmat ajattelevat herkästi lapsen olevan tuolloin jo hyvin itsenäinen. Hänet saatetaan mieltää omatoimisemmaksi, lähes aikuismaiseksi ja hänelle annetaan erityisiä myönnytyksiä, kuten esimerkiksi meikkaaminen sallitaan. Lapselle saatetaan antaa myös paljon vastuuta ja vapauksia ilman velvoitteita. Kuraattorin kertoman perusteella voidaan ajatella, että siirtyminen alakoulusta yläkouluun koetaan lapsen kohdalla ikään kuin eräänlaisena aikuistumisriittinä. Yläkoulussa nuori on vapaa ja itsenäinen, eikä kaipaa aikuisen holhousta. Kuitenkin peruskoulun kolme viimeistä luokkaa ovat sellaisia, jotka saattavat aiheuttaa lapselle kouluväsymystä ja silloin he tarvitsevat vanhempaansa tukemaan, kannustamaan, yllyttämään ja rohkaisemaan, mutta myös asettamaan rajoja (Janouch 2007, 727).

Kuraattori on huomannut, että koulunkäynnin nivelvaiheessa vanhemmat alkavat mieltää lapsensa isoiksi. Tämä isoksi mieltäminen tapahtuu kuitenkin vanhemmilta positiivisen ajattelun kautta. Ajatukseen lapsen isoksi kasvamisesta vaikuttavat monet seikat, niin fyysiset kuin psyykkisetkin. Ihmisen kehittyminen fyysisesti ja murrosiän alku ovat kaikki aikaistuneet. Aikuisen ulkonäkö saavutetaan aiempaa nuorempana. Voidaan helposti päätellä, että myös psyykkinen ja sosiaalinen aikuistuminen olisivat samalla tavalla varhaistuneet. Tämän päivän lapsi ja nuori kehittyy paljon moninaisemmassa yhteiskunnassa kuin vaikkapa 1950- ja 1960-lukujen lapset ja nuoret. Aikuisuuden vaatimukset ovat suuria. Yhä suurempi osa lapsista saattaa joutua kohtaamaan aikuisuuden vaatimukset jo ennen kuin he ovat niihin valmiita. Nyt näyttääkin siltä, että lasten psyykkinen ja sosiaalinen kypsyminen on pikemmin hidastunut kuin nopeutunut. Etäisyys aikuisen ulkonäön ja psyykkisen sekä sosiaalisen aikuistumisen välillä näyttää keskimäärin kasvaneen. Nyt on aiempaa enemmän nuoria, joilla on aikuisen ulkonäkö, mutta joiden mieli ja sosiaalinen osaaminen ovat vasta kehittymässä kohti aikuisuuden vaatimuksia. (Rimpelä 2013, 23-24.) Yhtä kaikki, myös ”aikuiset” lapset tarvitsevat vanhempiensa tukea elämänsä eri vaiheissa (Janouch 2007, 669).

9.3 Osallisuus ja sen merkitys

Vanhempien osallisuus koulumaailmaan on haastatteleman kuraattorin mukaan aktiivisimmillaan alakoulun 1. ja 2. luokalla. Voidaan sanoa, että koko alakoulun ajan vanhemmat ovat hyvin mukana lapsen koulumaailmassa. Yläkoulun alkaessa aktiivisuus selvästi heikkenee ja siitä eteenpäin mentäessä koko ajan vähenee ja muuttaa muotoaan, ”Se ikään kuin ehtyy”, kuraattori toteaa. Kuraattorin mukaan tähän saattavat vaikuttaa ajatukset nuoren aikuistumi-

sesta ja omillaan pärjäämisestä. Myös se, että alakoulussa on luokanopettajajärjestelmä vaikuttaa siihen, että luokan sisäinen vuorovaikutus ja vanhempien läsnäolo on tiivistä, kun taas yläkoulussa on aineopettajat. Alakoulussa luokat ovat yhteisöllisempiä johtuen osittain myös samana pysyvistä opettajista.

Puhuttaessa vanhempien osallisuudesta ja läsnäolosta nuoren koulumaailmassa kuraattori nosti esille arvottamisen termin. ”Tässä kohdassa voidaan pohtia sitä, että mitkä asiat vanhempi arvottaa tärkeiksi omassa ja nuoren elämässä,” kuraattori sanoo. Jokainen arvottaa asioita eri tavalla ja toimii arvojensa ohjaamana. Ihminen panostaa siihen, mikä hänestä on arvokasta ja tärkeää. Kuraattori kertoo käyvänsä usein vanhempien kanssa keskustelua siitä, mitkä asiat he kokevat ensiarvoisen tärkeäksi lapsensa elämässä. Ylipäänsä maailman arvottaminen on ratkaisevassa asemassa. Arvomaailma määrittää toimintaa. Toisaalta kuraattori toteaa myös, että vanhemman ei tarvitse osallistua yhteenkään koulun vanhempainiltaan tai mitenkään muuten olla koulun kanssa tekemisissä, kunhan hän osallistuu ja on läsnä intensiivisesti ja aidosti nuorensa elämässä muutoin. Tärkeää on läsnäolo ja tietoisuus nuoren elämästä ja asioista. Ei sillä ole paljoakaan väliä, millä tavoin tila saavutetaan ja sitä ylläpidetään, kunhan niin on. Voihan olla, että jossain perheessä vanhemmat eivät käy vanhempainilloissa tai luokan keskinäisissä vanhempaintapaamisissa, mutta kotona ovat läsnä nuoren arjessa, harrastamalla tai olemalla muutoin aidosti kiinnostuneita nuoren tekemisistä. Arkea eletään vuorovaikutuksessa keskenään, yhdessä.

Kuraattori sanoo, että vanhempien osallisuudella lapsen elämään ja koulunkäyntiin on suuri merkitys. Vanhemman osoittama kiinnostus lapsen arkea ja elämää kohtaan tuottaa myös molemminpuolista kunnioitusta. Voidaan puhua ikään kuin positiivisesta oravanpyörästä, sillä kuraattori mainitsi, että kunnioitus on ansaittava. Oravanpyörällä tarkoitetaan seuraavanlaisia kehää: kun aikuinen on kiinnostunut lapsen asioista ja läsnä tämän elämässä aidosti ja intensiivisesti, tuottaa se lapselle paljon positiivisia tuntemuksia. Kun aikuisen tehtävänä on myös rakentaa rajat ja päättää asioista, kunnioittaa lapsi näitä rajoja ja aikuista, koska hän kokee tulevaisuutensa kuulluksi sekä nähdyksi. ”Myös se miten palautetta nuorelle annetaan ja mistä sitä annetaan, on oleellista,” kuraattori muistuttaa.

9.4 Verkostoituminen

Verkostoitumisen kuraattori kokee ”hyvänä juttuna” ja pitää sitä mahdollisuutena sekä keinona osallisuuden lisäämiseksi. Verkostoituminen voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Kuraattorin mielestä verkostoituminen ei ole vain koulun vastuulle jätettävä asia. Esimerkiksi heidän koulupiiriinsä kuuluvassa ala- sekä yläkoulussa vanhemmille annetaan lastensa luokkakaverien vanhempien yhteystiedot. Yhteystietojen antaminen on vapaaehtoista. Näin ollen kapulaa annetaan verkostoitumisen toteuttamiseksi koulun ohella myös vanhemmille. Lisäksi ulkopuo-

listen organisaatioiden ja erilaisen verkostotyön mahdollisuudet ovat olemassa. Periaatteessa verkostoitumistyötä voisi tehdä siis kuka tahansa. Haastattelussa kuraattori mainitsi myös, että jotta verkostoituminen onnistuisi, tulee toiminnan lähteä ihmisistä itsestään. Ulkopuolelta tapahtuva ohjailu, kuten perinteiset jäykiksikin mielletyt vanhempainillat, eivät tuota tulosta. Toiminnan tulee olla innostavaa ja sen tulisi olla monipuolista, ”jokaiselle jotakin”-ajatuksella. Näin ollen kaikki voisivat löytää oman tapansa olla osallisena ja tutustua uusiin ihmisiin.

”Vanhempainilloissa voisi olla ”tutustumiskierros”, jossa jokainen esittelisi itseä ja kenen lapsen vanhempi on. Nyt vain vanhemmat istuvat luokissa ja kuuntelevat luokanvalvojan tietoja. Vanhemmat jäävät heti jotenkin vieraaksi, ellet tunne heitä etukäteen. Kun yläasteella ei ole enää esim. kevät- ja joulujuhlia, ei toisia vanhempia näekään niin kuin esim. ala-asteella.”

”Verkostoitumisidea on hyvä. Vähintä, mitä asialle voisi tehdä, olisi kerätä luokan vanhempien yhteystiedot kaikkien käyttöön. Ongelmana yleensä on se, että kaikki eivät halua luottaa tietojiaan.”

Kuraattorin mielestä osallisuutta ja verkostoitumista tuottava toiminta on alakoulussa ehkä aavistuksen monipuolisempaa kuin yläkoulussa. Kuitenkin hän mainitsi esimerkiksi joulumyyjäiset sellaiseksi toiminnaksi, joka joka vuosi jaksaa innostaa vanhempia ja oppilaita mukaan toimintaan. Myös erilaiset projektit ovat olleet toimivia, kuten markkinoille myyntikojun pystyttäminen.

Kuraattorin mukaan koulu tekee vanhempien verkostoitumisen hyväksi työtä. Esimerkkeinä hän mainitsi vanhempien yhteystietolistan tekemisen ja sen jakamisen, vanhempainillat ja erilaiset tapahtumat. Tarttuvatko vanhemmat tarjottuihin mahdollisuuksiin keskinäisen verkostoitumisen mahdollistamiseksi, on eri asia. Keskusteltaessa verkostoitumisen lisäämisestä ja sen eteen tehtävästä systemaattisesta verkostoitumistyöstä kuraattori nosti esiin toiminnallisuuden. Hänen mielestään vanhempien keskinäinen tutustuminen lähtee parhaiten liikkeelle toiminnan kautta. Vanhempainillat ovat liian muodollisia ja jäykkiä tilaisuuksia aidon vuorovaikutuksen ja tutustumisen liikkeelle panijoiksi.

Se, kenen kontolla verkostoitumisen rakentuminen on ja kuka sitä voisi toteuttaa, oli kuraattorin mielestä mahdollista monin eri tavoin. Mukaan voisi valjastaa esimerkiksi paikallisia urheiluseuroja. Verkostotyöskentely vanhempien verkostoitumiseksi voisi olla avainsana.

9.5 Koulun ja vanhempien välinen yhteistyö

Haastattelussa kuraattori toteaa, että koulun ja vanhempien välistä yhteistyötä voisi olla nykyistä enemmän. Vanhemmilla saattaa olla ajatuksena jopa se, että koulu hoitaa ja heillä on oikeus vaatia. Kuitenkaan heidän itsensä ei tarvitse olla juuri mukana toteuttamassa tai tekemässä asioille jotain. Koulun tehtävä on toteuttaa vanhempien vaatimukset. Eli ajattelu: Se mikä tapahtuu koulussa ja kouluaikana kuuluu koululle, voi olla vanhempien ajattelua joissain tapauksissa. Työn- ja tehtävienjako on ristiriitaisten käsitysten kenttää nähtävästi niin koulun ja vanhempien keskuudessa kuin yleisestikin työmaailmassa.

Jotta lapset ja nuoret voisivat koulussa hyvin, on vanhempien ja koulun toimittava yhdessä. Vanhemmilla on esisijainen vastuu lastensa kasvattajina. Kuvitelma, että kaikki kouluaikana lasta koskettavat asiat tulee jättää koulun hoidettaviksi, ei kannu pitkälle. Luokan vanhempien muodostama luonteva verkosto tukisi opettajan työtä. Verkosto parantaa luokkahenkeä, auttaa oppimista, luo kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön uusia toimintatapoja ja painottaa aikuisten yhteistä vastuuta. Toiminta myös lähentää vanhempia koulun arkeen. Verkosto tarjoaa vanhemmille myös foorumin vertaistuelle. (Hellström 2008, 102.)

9.5.1 Alakoulun ja yläkoulun väliset erot

Kuraattorin mukaan tällä hetkellä tilanne on se, että alakoulussa järjestetään enemmän vanhempia osallistavaa toimintaa kuin yläkoulussa. Yhteystietolomakkeiden jakamista ehdottaa myös yläkoulussa jokainen luokanvalvoja, ja näin ollen mahdollisuus toimia itse verkostoitumisen edistämiseksi annetaan myös vanhemmille. Jostain syystä yhteystietolomake ei tuota samankaltaista tulosta vanhempien keskinäiseen tiedonvaihtoon ja yhteydenpitoon kuin alakoulussa. Yläkoulussa järjestetään vanhempainiltoja eri kokoonpanoilla ympäri vuoden, esimerkiksi oman luokan kesken luokanvalvojan vetäminä tai koko vuositason tai koulun kesken. Lisäksi kuraattori mainitsee heidän yläkoulunsa omista joulumyyjäisistä, jotka ovat olleet aina hyvä tapa osallistaa myös vanhempia mukaan toimintaan, ja joka onkin ollut erittäin pidetty tapahtuma. Lisäksi satunnaisilla valinnaisaineryhmillä on omia projektejaan, joissa mukana toimii myös vanhempia. Kuraattorin mielestä toimintaa voitaisiin kyllä lisätä koulun puolesta, sillä mitä moninaisempaa toimintaa on tarjolla, sitä todennäköisemmin useampi vanhempi osallistuu.

”Tuntuu, että kosketus kouluun ja muihin oppilaisiin/heidän vanhempiinsa menetetään yläasteelle siirryttäessä eli asiaa kannattaa tutkia ja kehittää.”

Kuraattorin mukaan on huomioitava, että yläkoulu on alakouluun verratessa erilainen maailmansa. Huomattavan eron tekee se, että yläkoulussa ei ole luokanopettajia vaan aineopettajajärjestelmä. Kuraattori uskoo, että siinä on hyvät ja huonot puolensa.

”Vanhempien verkostoitumisen tarve mielestäni korostuu juuri yläasteelle siirryttäessä, koska ei ole enää sitä ”omaa” opettajaa, joka oppii tuntemaan lapset. Nyt opettajista ei periaatteessa ole enää apua huomaamaan lasten ”muutokset”, joten vanhempien täytyy se huomata ja alkaa pohtia mistä tämä johtuu, jolloin muiden vanhempien jututtaminen voisi aukaista montakin kysymysmerkkiä.”

Kuraattori uskoo, että vanhemmat haluavat lähtökohtaisesti olla osana lapsen koulumaailmaa. Keinot osallistumiseen ovat kuitenkin vähäiset. Koulu voisi tarjota keinoja nykyistä enemmän, mutta se edellyttäisi vanhemmilta niihin tarttumista. Haastattelemani kuraattorin mielestä vanhemmat tietävät, kuinka toimia ja olla osallisena lapsen koulunkäyntiin vielä alakoulussa, mutta yläkouluun tultaessa tieto ja siksi myös keinot ikään kuin hiipuvat. Kuraattorin mukaan vanhempien ajatus siitä, että lapset ovat tuolloin jo niin isoja, jotta he pärjäävät omillaan, on mukana vaikuttamassa vanhempien katoamiseen koulumaailmasta. Kuraattori kertoo, että joidenkin vanhempien tapa toimia lastensa kanssa muuttuu radikaalisti seitsemännelle luokalle tultaessa. Jotkut vanhemmista sanovat, että he katsovat, miten hommat koulussa lähtevät sujumaan puuttumatta juurikaan nuoren tekemisiin ja antamalla hänen itse hoitaa asiansa. Kuraattori sanoo, että vanhemmista tämä tapa saattaa olla hyvä, koska silloin lapsi pääsee itse kokeilemaan omia siipiään. Kuitenkin lapsi, jota on alakoulun ajan ”hyysätty” ja joka yläkouluun siirryttyään jätetään omilleen, voi olla hyvinkin pahasti hukassa ja kouluasiat lähtevät alamäkeen.

9.5.2 Koulun arki tutuksi

Vanhempien käsitys koulun arjesta saattaa joskus poiketa paljonkin todellisuudesta. Haastattelussa kuraattori toteaa, että jos vanhemmat tulisivat seuraamaan lastensa yhtä kokonaista koulupäivää, he ehkä hahmottaisivat, mitä muutoksia yhteistyöllä voitaisiin saada aikaan. Kuraattori muistuttaa, että koulu on avoin paikka kaikille ja sinne voi kuka tahansa tulla seuraamaan opetusta. Vanhemmille on myös järjestetty avoimet ovet -päiviä, mutta he eivät ole juuri näihin osallistuneet. ”Se, miten lapsi kotona käyttäytyy, ei kerro sitä kuinka hän käyttäytyy koulussa,” kuraattori toteaa. Opettajat näkevät usein lapsesta sellaisiakin puolia, jotka ovat vieraita vanhemmille (Hellström 2008, 100). ”Vanhemmat eivät usein näe tai tule ajatelleeksi sitä kuinka erilaisia rooleja nuorella saattaa kontekstista riippuen olla,” kuraattori kertoo.

Kuraattori toteaa, että olisi tärkeää pohtia niitä keinoja, jolla vanhemmat saataisiin tietoisiksi lapsen kouluarjesta. Vanhemmat ovat hyvin perillä siitä alakoulussa, mutta yläkouluun tullessa tieto ja ymmärrys siitä laskevat, koska vanhemmat eivät enää ole mukana siinä yhtä tiiviisti. Tiedolla kouluarjesta kuraattori tarkoittaa niinkin konkreettisia asioita kuin tietoa koulupäivien pituuksista ja siitä, kuinka raskaita ne päivät lapselle ovat. Kuraattori näki hyvinä toimintatapoina erilaiset tavat ja keinot osallistaa vanhempia. Myös asioiden tuominen esiin asioina, kohdistamatta niitä erityisesti keneenkään ja vanhempainiltojen järjestäminen vanhempia syyllistämättä tuottavat tulosta. Kuraattorin mukaan nämä seikat lisäävät vanhempien aktiivisuutta osallistua järjestettävään toimintaan. Avoimuus ja vähän sitoutumista vaativat toiminnot, nk. matalan kynnyksen toiminta ovat myös hyviä tapoja lisätä vanhempien aktiivisuutta. Sormella osoittelu ja syyllistävä tyyli ovat kuraattorin mielestä väärä tapoja.

9.5.3 Ongelmatilanteiden ratkaisua yhdessä

Puhuttaessa nuoren oireilusta ja vaikeista tilanteista kuraattori painottaa koulun ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen tärkeyttä. Monen nuoren oireilun takana voi olla jokin yksittäinen asia kuten vanhempien ero, mahdollinen muutto toiselle paikkakunnalle tai vanhemman työttömyys. Jos vanhemmat kertoisivat tilanteestaan koululle, voitaisiin lasta tukea ja ongelmaa sekä lapsen mahdollista pahaa oloa lievittää, ja ongelma lapsen kohdalla ehkä katoaisi. Oppilas kun on aina osa perhettään. Sen keskellä ihminen elää ja kasvaa, hän vahvistuu tai särkyi. Kun yksi jäsen kärsii, vaikuttaa se myös toisiin. Iästä ja kehityksestään johtuen erityisesti lapset ja nuoret heijastavat ja peilaavat omaa elämäntilannettaan koulun aikuisiin. Tässä tapauksessa koulussa alkaa elää lapsen sisäinen todellisuus, johon vaikuttavat perheen tilanne, temperamentti, persoonallisuus ja poikkeavuudet. (Suontaus-Kyläinpää 2010, 110.) Vuorovaikutuksessa vanhempien ja koulun välillä olisi kuraattorin mukaan tärkeää juuri se, että tilanteita ymmärrettäisiin ja lasta pystytettäisiin huomioimaan hänen tarvitsemallaan tavalla. Yhteistyö vanhempien kanssa on kuraattorin mukaan hyvin tärkeää. Yhteistyöllä myös vältetään väärinymmärryksiä.

Kuraattori kertoo vanhempien joskus ongelmatilanteissa ikään kuin tuudittautuvan valmiisiin toimintoihin, eivätkä näin ollen lähde itse niitä toteuttamaan. Hänen mukaansa vanhemmat eivät ehkä omien kiireidensä vuoksi ehdi paneutua lapsen asioihin riittävästi ja keksiä ratkaisuja lapsen mahdollisiin ongelmiin. Jos koulu tukee lasta ja perhettä keksimällä väliaikaisen tuen saattavat vanhemmat ajatella, että tilanne on nyt hoidossa eikä heidän tarvitse asiaan sen kummemmin puuttua. Koulun tarjoama apu on kuitenkin tarkoitettu vain väliaikaiseksi, jotta vanhemmat kotona saavat aikaa ja tukea asian lopulliseen muutokseen. Kuraattori painottaa tässäkin kohdassa jälleen arvottamisen oleellisuutta. Esimerkkinä hän mainitsi alakoulussa käytetyn läksykerhon, johon koulu tarjoaa mahdollisuuden, mikäli lapsella on hankaluuksia tehdä läksyt kotona tai ne ovat aina tekemättä. Tämä tuki on kuitenkin väliaikainen ja

jotta lapsi oppisi tekemään läksynsä kotona, kuten kuuluu, edellyttää se joitain toimia myös vanhemmilta. Kuraattori toteaa, että vanhemmilla saattaa olla toiveita tai vaatimuksia koulua kohtaan, jotka eivät oikeastaan enää tue lasta vaan pikemminkin vanhempaa itseään. Kuraattorin mukaan koulu voi toki tukea myös vanhempaa, jos tilanne sitä vaatii, mutta tuki ei voi olla jatkuva, vaan on keksittävä jokin keino, jolla tilanteesta päästään eteenpäin.

Kuraattorin mukaan on tärkeää muistaa, että me kaikki olemme vain ihmisiä. Kaikki eivät ajattele, että perheen asioista olisi tärkeää kertoa koululle. Kuraattori painottaa, ettei kehtää voi tästä syylittää. Kun jokin asia on omakohtaisesti ajankohtainen, ei ehkä tulekaan mieleen, että se edellyttäisi joitain toimia, vaikkapa juuri koulun suhteen. Käytännössä kodin ja koulun välinen yhteistyö ei aina toteudu, kuten olisi toivottavaa. Yhteistyön sisällöllä ja laadulla on vaihtelua kuntien, koulujen, opettajien ja perheiden välillä. Vaikka kodin ja koulun yhteistyövelvoite perustuu niin lainsäädäntöön kuin opetussuunnitelmaankin, yhteistyön toteutuminen vaatii tahtoa ja voimia kummaltakin osapuolelta. (Hellström 2008, 102.)

10 Vanhempien kysely

Lähtökohtana tutkimuksessa oli vanhempien keskinäinen tunteminen luokan sisällä ja tuntemisen tuomat edut. Ajatuksena oli, että tutustumalla toisiin vanhempiin vanhempien oma osallisuuden tunne koulumaailmaan lisääntyisi. Vanhemmille teetetyssä kyselyssä selvitettiin vanhempien halukkuutta keskinäiseen tutustumiseen sekä sitä kautta verkostoitumiseen. Lisäksi heiltä kysyttiin mielipidettä verkostoitumisen mahdollisista eduista.

Osa tutkimushypoteesia oli, että osa vanhemmista olisi halukkaita verkostoitumaan ja toimii-kin jo aktiivisesti esimerkiksi vanhempainyhdistyksessä, mutta suurin osa ei koe kiinnostusta tai näe asiaa kovin tarpeellisena tai tärkeänä. Tässä juuri ajanpuute voisi olla yksi rajoittava tekijä verkostoitumiselle.

”Olen aktiivisesti mukana vanhempainyhdistyksen toiminnassa ja valitettavasti on todettava, että nykypäivänä vanhemmat eivät jostain syystä ehdi tai jostain muusta syystä ole aikaa olla kiinnostunut yhteisistä asioista esim. edellä mainitun vanhempainyhdistyksen tiimoilta. Mielestäni se on yksi hyvä kanava kodin ja koulun välillä. Mielestäni siirtyminen alakoulusta yläkouluun on lapselle suuri muutos; vanhemman näkökulmasta uusia luokkakavereita eikä heidän vanhempiaan juurikaan tunne, olisi todellakin hienoa, jos jonkunlainen verkosto vanhempien välillä olisi.”

Kevään ja syksyn kyselyiden vastauksia on käsitelty yhtenä kokonaisuutena isompien vastausmäärien saamiseksi yksittäisiin kysymyksiin. Lisäksi ajan puute sekä opinnäytetyön sivumää-

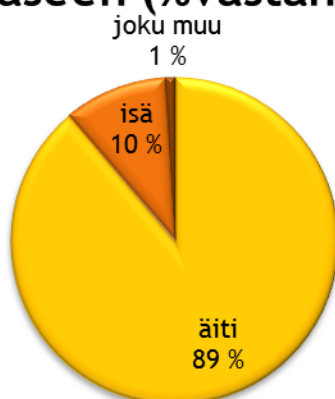
räinen pituus olivat rajoittamassa tulosten erillistä tarkastelua ja vertailua. Opinnäytetyön liitteenä on vanhemmille teetetty kysely, josta selviää kevään ja syksyn vastaustulokset eroteltuina toisistaan (Liite 6).

Kyselytutkimuksen tuloksia on esitelty kuvioina, jotka on avattu tekstissä. Kuvioita on kahdenlaisia, ympyrä- ja pylväskuvioita. Tämä sen vuoksi, että tuloksia voitiin ilmentää selkeästi sekä monin eri tavoin. Myös eri kysymysten vastaustulosten ristiin peilaaminen mahdollistuu pylväskuvioita käyttämällä ja näin ollen voidaan todentaa tutkimuksesta saatuja tuloksia eri tavoin ja laajasti. Lisäksi tutkimustuloksiin kuuluvat oleellisina myös vanhempien avoimet vastaukset, joten myös ne on tuotu mukaan tuloksiin. Nämä vanhempien avoimet vastaukset tulevat edelleen esiin sisennettyinä muusta tekstistä. Tulosten koostuminen kvantitatiivisesti ilmaistavista eli numeerisesti ilmaistavasta aineistosta sekä kvalitatiivisesti eli laadullisesti ei numeeriseen muotoon saatavasta aineistosta aiheuttaa sen, että tutkimustuloksista kertova luku pitää sisällään usealla eri tavalla ilmaista tulosmateriaalia selkiyttämään tulosten tarkastelua.

10.1 Tulokset

Keväällä 2013 huoltajatunnuksia Wilmassa oli 111 ja kyselyyni keväällä vastasi 46 huoltajaa eli 41,4 prosenttia kyselyn saaneista. Syksyllä 2013 tunnuksia oli 106 ja vastanneita oli 62 eli 58,5 prosenttia. Kaiken kaikkiaan kysely lähetettiin 217 huoltajalle ja siihen vastasi 108 huoltajaa, vastaamatta jättäneitä oli 109. Näin ollen vastausprosentiksi tuli n. 50. Mielenkiintoista vastausprosentteissa kevään ja syksyn välillä on se, että syksyllä vastanneita oli huomattavasti enemmän kuin keväällä. Voidaanko olettaa, että syksyllä vanhempien kiinnostus lapsen mahdollisesti uutta koulua ja luokkaa kohtaan on suurempaa kuin keväällä, vai mistä notkahdus vastausprosentteissa johtuu? Kaiken kaikkiaan vastanneista 89 % oli äitejä ja isejä oli 10 %. Vain yksi vastaaja ilmoitti olevansa joku muu lapsen huoltaja, kuten kuvioista 1 käy ilmi.

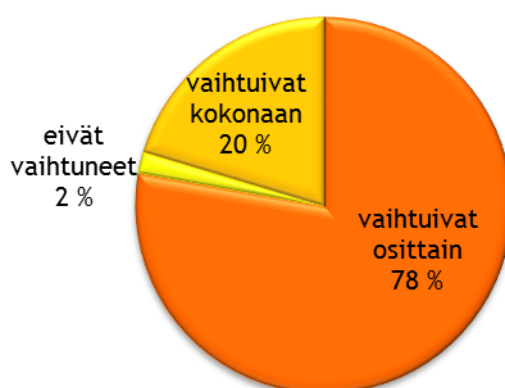
Vastanneiden huoltajuussuhde oppilaaseen (%vastanneista)

Kuvio 1: Kyselyyn vastanneiden vanhempien huoltajuussuhde oppilaaseen

Lapsensa luokkatovereiden ilmoitti vaihtuneen yläkouluun siirryttäessä kokonaan 20 % vanhemmista. 78 %:lla eli suurimmalla osalla vastanneista lapsen luokkatoverit olivat vaihtuneet osittain. Vain kahdella oppilaalla luokkatoverit eivät vaihtuneet lainkaan (Kuvio 2). 87 % vanhemmista tunsu osan lapsensa uusista luokkatovereista ja 12 % vanhemmista ei tuntenut ketään heistä. Tämän lisäksi 18 % vanhemmista ei tuntenut toisia vanhempia lainkaan ja 82 % vanhemmista vastasi tuntevansa osan luokan toisista vanhemmista (Kuvio 3).

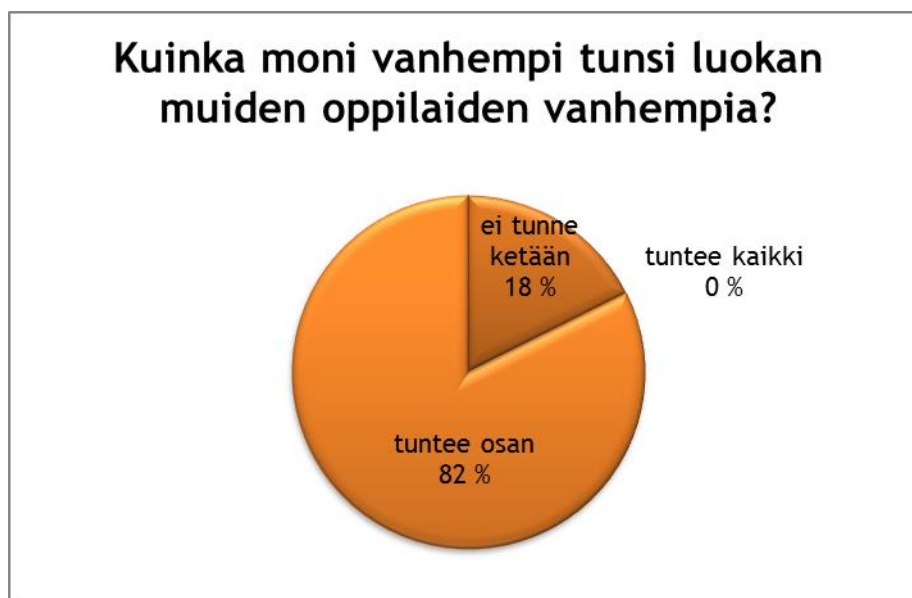
Luokkatovereiden vaihtuminen

Kuvio 2: Lapsen luokkatovereiden vaihtuminen uusiin yläkouluun siirryttäessä

Kuten kuviosta 2 ilmenee, on luokkatovereiden osittainen vaihtuminen uusiin lapsiin suurta eli moni lapsi saa yläkouluun siirtyessään luokkaansa paljon uusiakin kasvoja. Näin ollen voidaan olettaa, että koska lapsen luokkatoverit vaihtuvat, vaikuttaa se myös vanhempien keskinäi-

seen tuntemiseen. Kuviosta 3 käy ilmi, että suurin osa vanhemmista kuitenkin tuntee osan lapsensa luokkatovereiden vanhemmista, joten hypoteesi siitä, että luokkatovereiden vaihtuminen vaikuttaa negatiivisesti vanhempien keskinäiseen tuntemiseen, ei käy toteen.

Kuvio 3: Kuinka moni vanhempi tunsi toisia lapsensa luokkatovereiden vanhempia

Yhdelläkään vanhemmalla ei ole sellaista tilannetta, että tuntisi jokaisen lapsensa luokkatoverin vanhemman. Kuitenkin tutkimushypoteesista poiketen yllättävän moni vanhempi tunsi osan heistä, mikä on positiivinen tulos. Huomion arvoista on tässä kohdassa nostaa esiin kyselylomakkeen vastausvaihtoehtojen epäkelpoisuus näissä edellämainituissa kohdissa. Sana on vapaa -osiossa eräs vanhempi oli nostanut esille kyselyn vastausvaihtoehtojen vähyyden juuri kohdissa 2-4 eli kysymyksissä, jotka koskivat tuntemista.

”Mielestäni kyselyn kysymykseen nro 2-4 kannattaisi laittaa tarjolle useampi vastausvaihtoehto. Nyt vastaus ”osa” kattaa sekä tilanteen, jossa lapsella on yksi ennestään tuttu luokkakaveri että tilanteen, jossa hänen luokkakavereistaan 95% on tuttuja.”

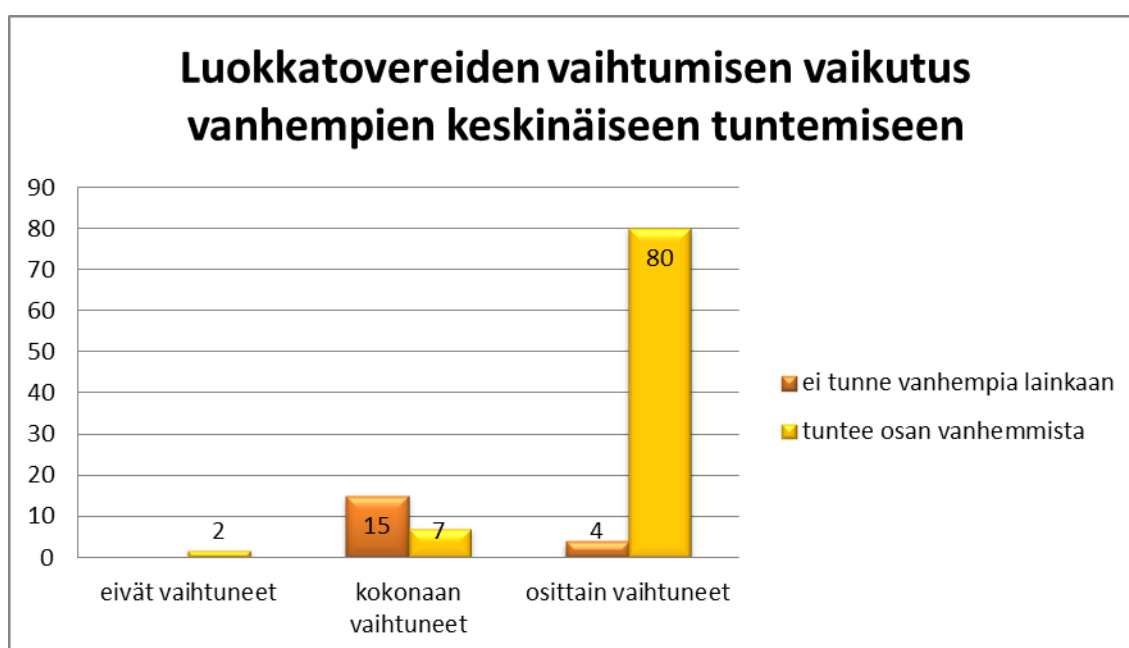
Vaihtoehtoina kyselyssä esimerkiksi kohdassa 4 Lapsen luokkatovereiden vanhemmat ovat minulle tuttuja on: kaikki, osa, ei kukaan. Näin ollen vastaus ”lapseni luokkatovereiden vanhemmista osa on minulle tuttuja” kattaa tilanteen, jossa yksi vanhempi on tuttu tai sitten 20 vanhempaa ovat tuttuja ja loput eivät. Sama kaava pätee myös 2 ja 3 kohdissa kysymykseen lapsen luokkatovereista. Tämä vastausvaihtoehtojen vähyys saattaa olla vaikuttamassa vastaustulokseen, eikä näin ollen voida olla varmoja siitä, miten monta vanhempaa vastaajat todellisuudessa tuntevat. Saadun tuloksen puitteissa voidaan kuitenkin todeta vanhempien keskinäisen tuntemisen olevan laajaa.

”Kun luokalla on kaksi tuttua ja yhden vanhemmat tunnen, niin vaihtoehdot olivat huonot.”

”Osa lapseni luokkatovereiden vanhemmista ovat jo erittäinkin tuttuja, joiden kanssa vaihdamme ajatuksia, mielipiteitä ja tarvittaessa huolenaiheita.”

”Tunnen osan lapseni luokkakavereiden vanhemmista ja olemme yhteydessä (lapset siirtyivät samasta koulusta yläasteelle). En ehkä koe tarpeellisenä tutustua kaikkien luokan vanhempien kanssa. Tosin jos tulisi esim. ongelmatilanteita, kiusaamista ym. tällöin olisi tietty hyvä tuntea vanhempia. Yhteydenottoakin olisi helpompaa.”

Vastauksien luokkatovereiden vaihtuvuudesta sekä vanhempien keskinäisestä tuntemisesta ristiin peilaaminen osoittaa, että vaikka yläkouluun siirryttäessä luokassa oppilaat vaihtuvat, eivät sen vaikutukset vanhempien keskinäiseen tuntemiseen ole suuria. Tässäkin kohdassa tulee ottaa huomioon kyselylomakkeen vastausvaihtoehtojen vähyys ja sen vaikutus tulokseen.

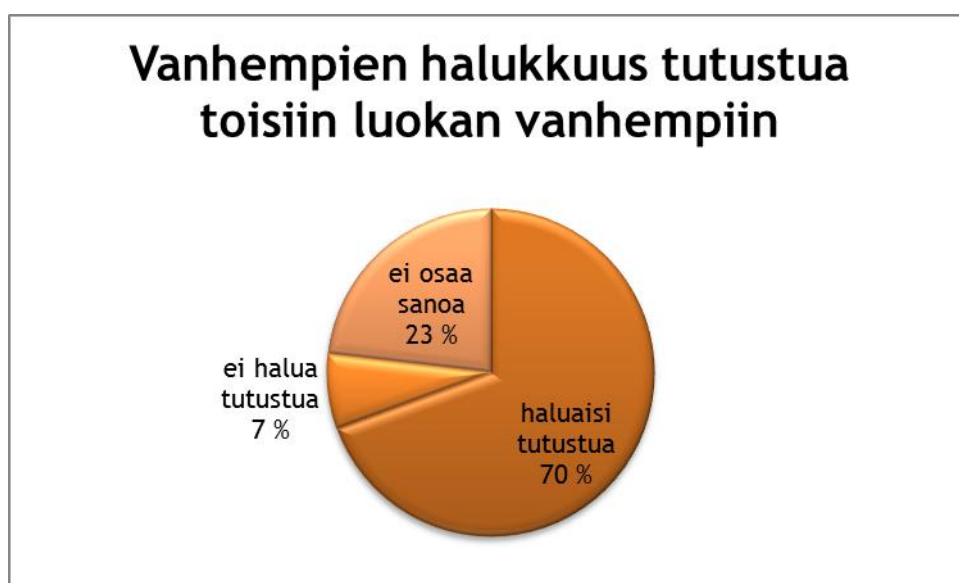

Kuvio 4: Vanhempien keskinäinen tunteminen suhteessa lapsen luokkatovereiden vaihtumiseen

Kuviossa 4 kuvattu ristiin peilaaminen osoittaa, että jos luokassa on tapahtunut osittaista oppilaiden vaihtumista, eivät sen vaikutukset vanhempien keskinäiseen tuntemiseen ole suuria tai ainakaan hypoteesin oletuksen mukaisia eli negatiivisia. Osoituksena hypoteesin kumoutu-

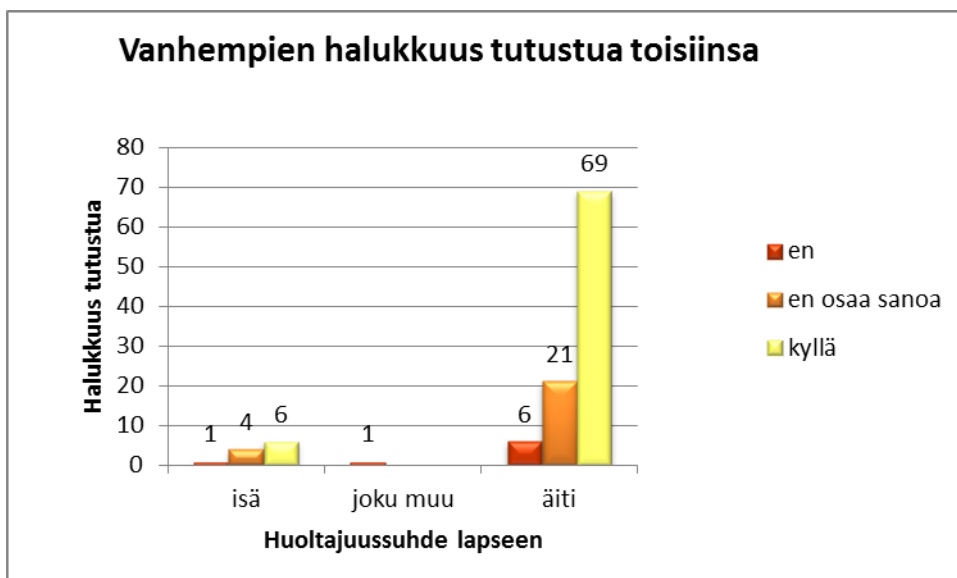
misesta on, että 95 % vanhemmista, joiden lapsen luokkatoverit ovat osin vaihtuneet yläkouluun siirryttäessä, tuntee osan lapsensa luokkatovereiden vanhemmista. Edelleenkin huomio kannattaa pitää vastausvaihtoehtojen kattamattomuudessa ja sen vaikutuksissa tulokseen.

Kysyttäessä vanhempien halukkuutta keskinäiseen tutustumiseen vain 7 % vanhemmista ilmoitti, ettei halua tutustua toisiin vanhempiin. 79 % vanhemmista ilmoitti halukkuutensa tutustumiseen. Vanhemmista 23 % ei osannut sanoa. Tarpeettomaksi tutustumisen totesi yhteensä 5 % vanhemmista, kun taas hyvänä juttuna sitä piti 65 %. Tärkeäksi sen mielsi 22 % vanhemmista.

Kuvio 5: Vanhempien halukkuus keskinäiseen tutustumiseen luokan kesken

Kaiken kaikkiaan näyttäisi siltä, että vanhemmilla olisi halukkuutta oppia tuntemaan toisensa. Vain murto-osa vastanneista ei sitä halunnut. Voidaan olettaa, että työtä vanhempien keskinäisen tutustumisen eteen siis kannattaisi tehdä, koska halukkuutta siihen löytyy. Kuviossa 6 näkyy vielä lukumäärinä se, kuinka moni äiti ja kuinka moni isä olisi halukas tutustumaan toisiin vanhempiin.

Kuvio 6: Vanhempien halukkuus keskinäiseen tutustumiseen huoltajuussuhteen perusteella

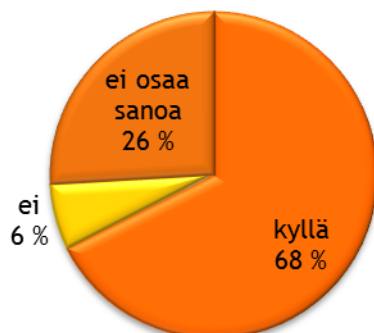
Edellä olevasta kuviosta 6 käy ilmi, että kummassakin ryhmässä enemmistö vanhemmista haluaisi tutustua toisiin vanhempiin. Etenkin äideistä yli puolet haluaisivat oppia tuntemaan lapsensa luokkatovereiden vanhempia. Halukkuutta keskinäiseen tutustumiseen ja tuntemiseen ei voida näiden tulosten varjolla pitää sukupuoleen sidottuna. Toki voidaan pohtia, mikä merkitys ja mitä se tarkoittaa, että vastaajista vain murto-osa oli isejä.

”Luulen, että jos lapsella olisi ongelmia kaverisuhteissa, tuntuisi tärkeämmältä tuntea hänen kavereidensa vanhempia. Koska ongelmia kaverisuhteissa ei nyt ole ollut, en ole osannut kaivata mitään yhteistyötä vanhempien kesken. Minusta vanhempien ja koulun opettajien suhteet toimivat oikein hyvin X yläkoulussa ja se riittää minulle. Tärkeää on saada ajantasaista ja rehellistä tietoa opettajilta, miten koulussa menee. Koulukavereiden vanhempien tunteminen on ihan toisarvoinen asia tässä.”

Vanhemmista 68 % oli sitä mieltä, että tutustuminen voisi johtaa verkostoitumiseen, ja 26 % ei osannut sanoa, voisiko tutustuminen johtaa vanhempien välisen verkoston syntymiseen. Verkostoitumisen koettiin edistävän vanhempien osallisuutta 68 %:ssa vastauksista, ja 9 % vanhemmista oli sitä mieltä, ettei verkostoituminen lisäisi mahdollisuuksia olla enemmän osana lapsen koulumaailmaa.

Voisiko tutustuminen johtaa vanhempien verkostoitumiseen?

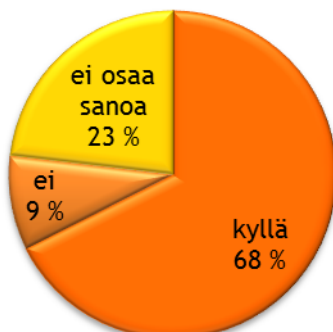

Kuvio 7: Vanhempien mielipide keskinäisen verkoston syntymisestä tutustumisen kautta

Suuri osa vastanneista oli sitä mieltä, että mikäli he tutustuisivat keskenään voitaisiin aikaansaada luokan sisäinen vanhempien verkosto. Tutkimushypoteesissa oletettiin, että tutustumalla toisiinsa verkosto syntyisi, ja sitä mieltä on suurin osa vastanneista vanhemmistakin. Toki on sanottava, että tiiviin ja toimivan verkoston synty, jossa informaatio ja tuki kulkisi sujuvasti, vaatii työtä ja panostusta vanhemmilta ja myös koululta, mikäli oletetaan, että koulu olisi mukana toimimassa ja edistämässä verkoston syntymistä.

”Aihe kyllä tärkeä. Aikaa ja halua se kyllä edellyttää vanhemmilta.”

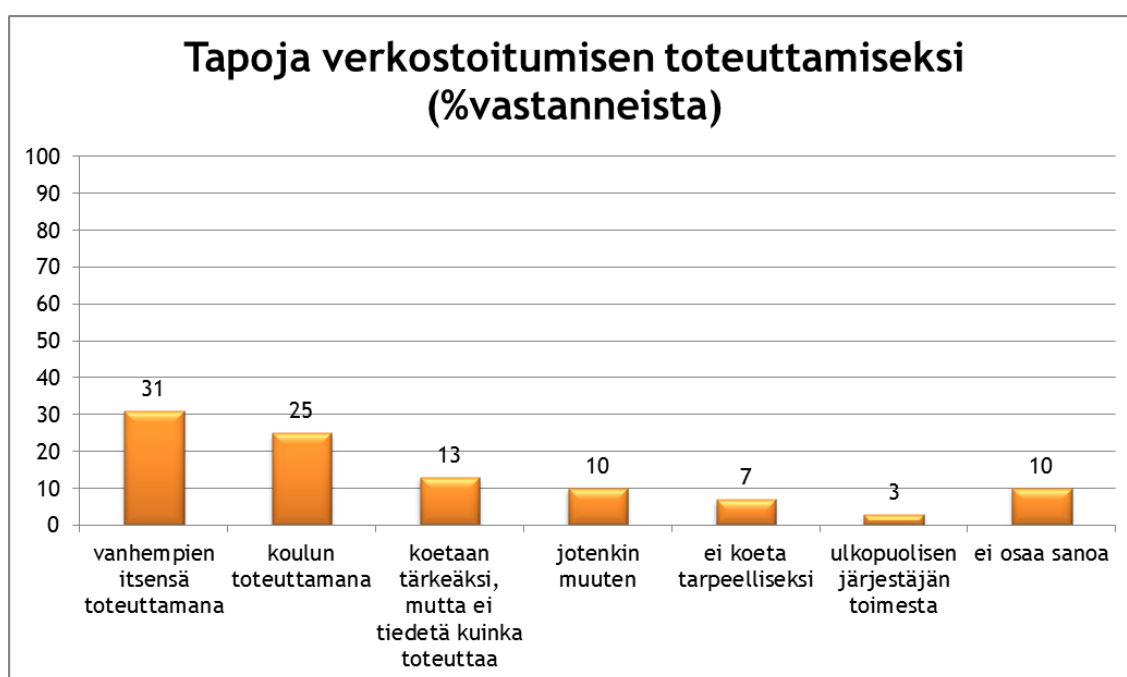
Voisiko verkostoituminen edistää vanhempien osallisuutta?

Kuvio 8: Vanhempien näkemys verkostoitumisen vaikutukseen edistää heidän osallisuuttaan

Verkostoituminen nähtiin myös osallisuutta mahdollisesti lisäävänä toimintana, kuten tutkimushypoteesissa verkostoitumisesta oletettiin. Kaikista vastanneista 68 % oli sitä mieltä, että verkostoituminen edistäisi vanhempien osallisuutta lapsen koulumaaailmaan. Näin ollen hypoteesi on tältä osin toteutunut.

Seuraavassa kuvion 9 pylväskuviossa ilmenevät, vanhempien ajatukset siitä, kuinka verkostoituminen tulisi heidän mielestään toteuttaa.

Kuvio 9: Vanhempien näkemyksiä keinoista joilla verkostoitumista voitaisiin toteuttaa

Kysyttäessä vanhemmilta heidän mielipidettään siitä, miten verkostoitumista tulisi lähteä toteuttamaan, oli 31 % vastanneista sitä mieltä, että vanhempien tulisi itse olla aktiivisempia. Myös koulun panosta verkostoitumisen edistämiseksi pidettiin tärkeänä 25 %:ssa vastauksista. Tutkimuksesta kävi ilmi, että vanhemmat kaipaivat toistensa yhteystietojen jakamista luokan kesken, mikäli se olisi mahdollista ja tähän he toivoivat apua koululta.

”Vanhempien puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet kaikille!”

”Koulu voisi toimia alkuunpanijana; loppu olisi meidän vanhempien vastuulla.”

”Nettiä voisi käyttää hyväksi, esim. facebookiin joku suljettu ryhmä vanhemmille?”

”Kaverilistat (nimet ja osoitteet) heti vuoden alussa.”

”Vanhempainillassa kukaan ei ollut halukas vaihtamaan numeroita kuin minä äitinä.”

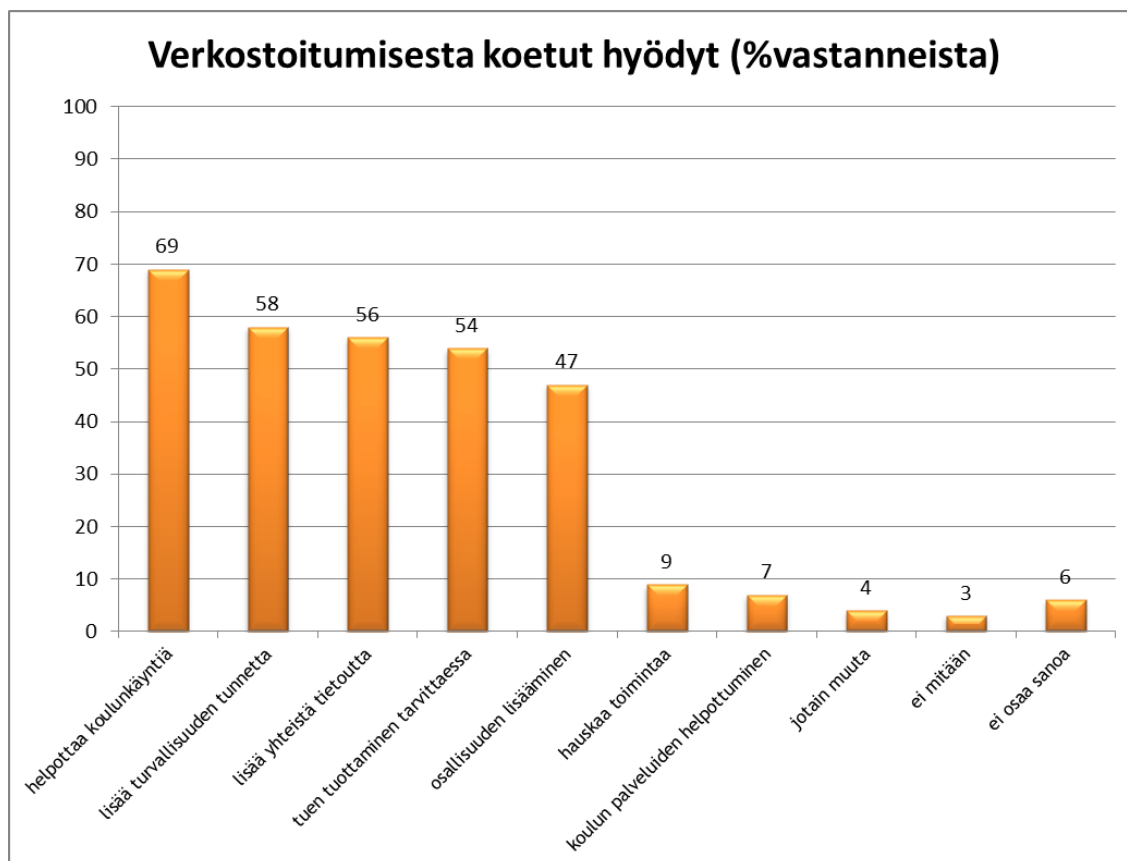
”Alkusysäys olisi hyvä tulla koululta.”

Muita tapoja verkostoitumisen toteuttamiseksi mainittiin erilaiset koulun tapahtumat: yhteiset kevät- ja joulujuhlat, retket ja muut nuorille suunnatut tapahtumat, joissa vanhemmat voisivat olla mukana. Niissä tapahtuvat luontevat kohtaamistilanteet edistäisivät verkostoitumista.

”Erialaisten teema- tai pajapäivien avulla; koulutiloissa opettavaista tekemistä.”

”Joskus voisi olla hauskaa osallistua tavalla tai toisella lauantaikoulupäivään (esim. vanhemmat vastaan oppilaat kisoja, tai osallistuminen johonkin tapahtumaan tms.).”

Verkostoitumisesta saatavia mahdollisia hyötyjä kuvataan seuraavassa kuvion 10 pylväskuviossa.

Kuvio 10: Vanhempien kokemat mahdolliset hyödyt verkostoitumisesta

Kaiken kaikkiaan vanhemmat olivat vastauksissaan lähteneet liikkeelle pääsääntöisesti niistä hyödyistä, joita verkostoituminen tuottaisi suoraan heille tai heidän lapsilleen. Esimerkiksi verkostoitumisen tuomana etuna ei juurikaan nähty sitä, että se saattaisi helpottaa koulun paineita koulukuraattori- ja psykologipalveluissa. Vastaajista 69 % oli sitä mieltä, että verkostoituminen helpottaisi nuoren koulunkäyntiä toimimalla välineenä varhaiseen puuttumiseen esimerkiksi kiusaamistilanteissa. Tutkimushypoteesissa ollut ajatus siitä, että verkostoituminen voisi toimia ennaltaehkäisevänä toimintana, näkyi myös vanhempien ajattelussa verkostoitumisen hyödyistä. Joukossa oli myös vastaajia, jotka eivät kokeneet verkostoitumista oleelliseksi. Tämä siitä syystä, että mitään ongelmia ei juuri nyt ole ollut, mutta mikäli niitä ilmaantuisi, olisi myös heidän mielestään silloin hyvä tuntee toisia vanhempia. Vastaajista 58 % oli sitä mieltä, että verkostoituminen lisäisi turvallisuuden tunnetta. Yhteistä tietoutta koulumaailmasta se lisäisi 56 %:n mielestä ja osallisuutta se lisäisi vastanneista 47 %:n mielestä. Vanhemmista 54 % ajatteli verkostoitumisen mahdollistavan tuen tuottamisen nuorille tarvittaessa. Näin ollen tutkimushypoteesissa ollut oletamus verkostoitumisen tuomista eduista sai tukea.

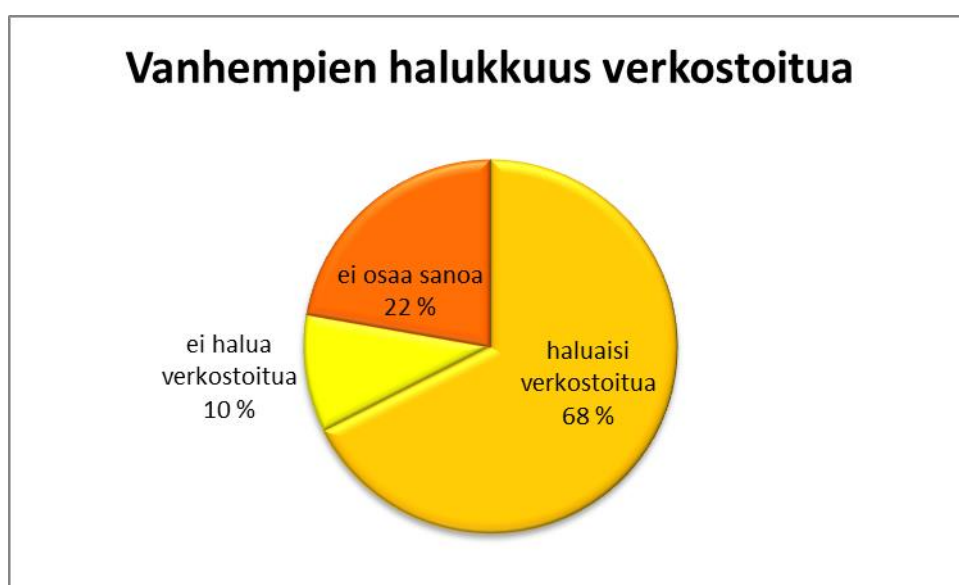
”Lisäisi tietoa mitä lapset yhdessä vapaa-aikana tekevät.”

”Vanhemmat tietoisempia nuorten vapaa-ajan tekemisistä, yhteiset säännöt.”

”Voitaisiin sopia yhdessä pelisäännöistä esim. kotiintuloajat yms.”

”Mahdollistaisi keskustelun ja jakamisen, yhdessä eri näkökulmien katsomisen.”

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 68 % olisi valmis keskinäiseen verkostoitumiseen, kuten alla olevasta kuviosta 11 käy ilmi.

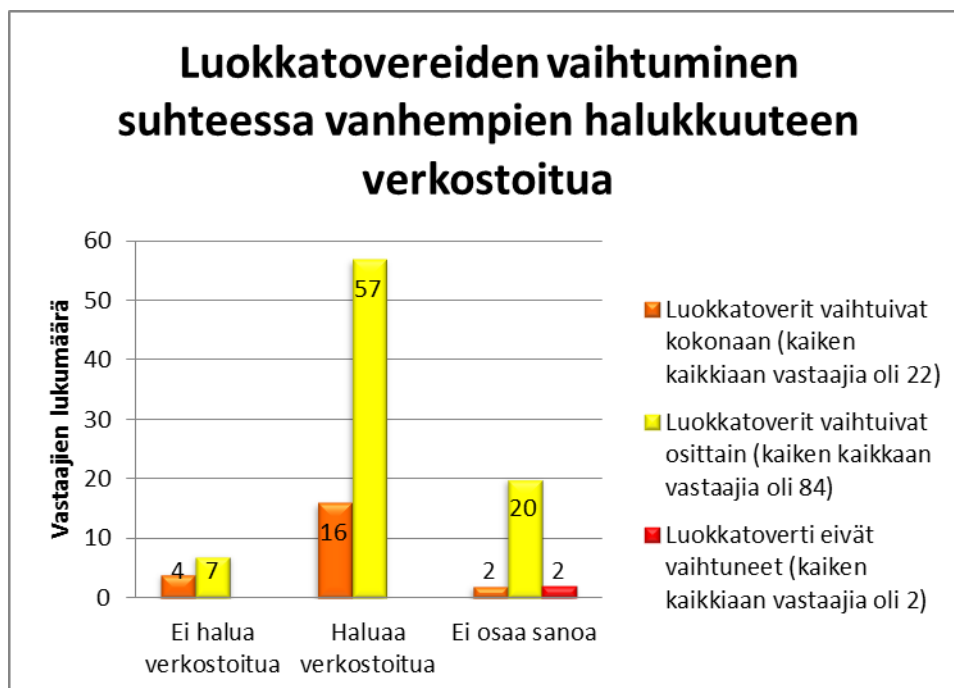
Kuvio 11: Vanhempien halukkuus muodostaa keskinäinen verkosto

Kuvio 11 osoittaa vanhempien halukkuuden keskinäisen verkoston muodostamiseen.

Vastaustulos on positiivisempi, kuin mitä tutkimushypoteesissa uskallettiin olettaa.

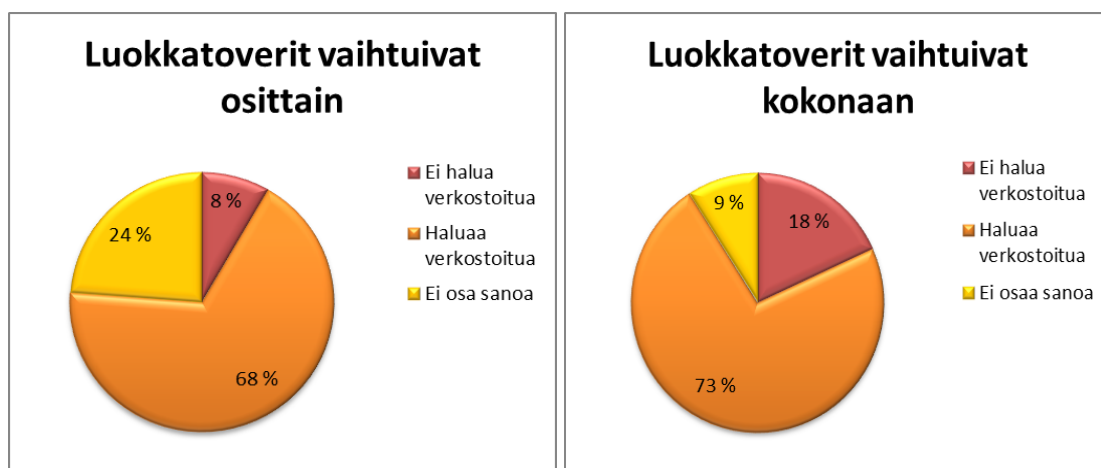
Vastaustuloksen voisi ajatella antavan perusteita verkostotyön kehittämiseen kouluissa luokan vanhempien kesken.

Tutkimushypoteesissa on ajatus siitä, että vanhemmat joiden lasten luokkatoverit ovat vaihtuneet yläkouluun siirryttäessä, olisivat halukkaampia verkostoitumaan sillä tarve oppia tuntemaan uudet luokkatoverit ja heidän vanhempansa on olemassa. Seuraavissa kuvioissa (Kuvio 12 ja Kuvio 13) tarkastellaan vanhempien halukkuutta verkostoitua silloin, kun lapsen luokassa oppilaat ovat vaihtuneet yläkouluun siirryttäessä.

Kuvio 12: Vanhempien halukkuus verkostoitumiseen suhteessa lapsen luokkatovereiden vaihtumiseen

Kuvio 12 ja vielä selkeämmin Kuvio 13 osoittavat, että mikäli lapsen luokkatoverit ovat vaihtuneet, haluaa suurin osa vanhemmista myös verkostoitua. He, joiden lasten luokan kokoonpanossa ei ollut tapahtunut muutoksia, eivät osanneet sanoa haluaisivatko he verkostoitua.

Kuvio 13: Vanhempien halukkuus verkostoitumiseen riippuen siitä, ovatko lapsen luokkatoverit vaihtuneet

Halun verkostoitumiseen voidaan olettaa nousevan tarpeesta oppia tuntemaan toisia luokan vanhempia tilanteessa, jossa he ovat uusia ja eivätkä näin ollen vielä tuttuja. Edellä olevat kuviot (Kuvio 12 ja Kuvio 13) osoittavat myös sen, että ne vanhemmat, joiden lasten luokkatoverit ovat kokonaan vaihtuneet, heistä suurempi osa ei halunnut verkostoitua lainkaan. Kun

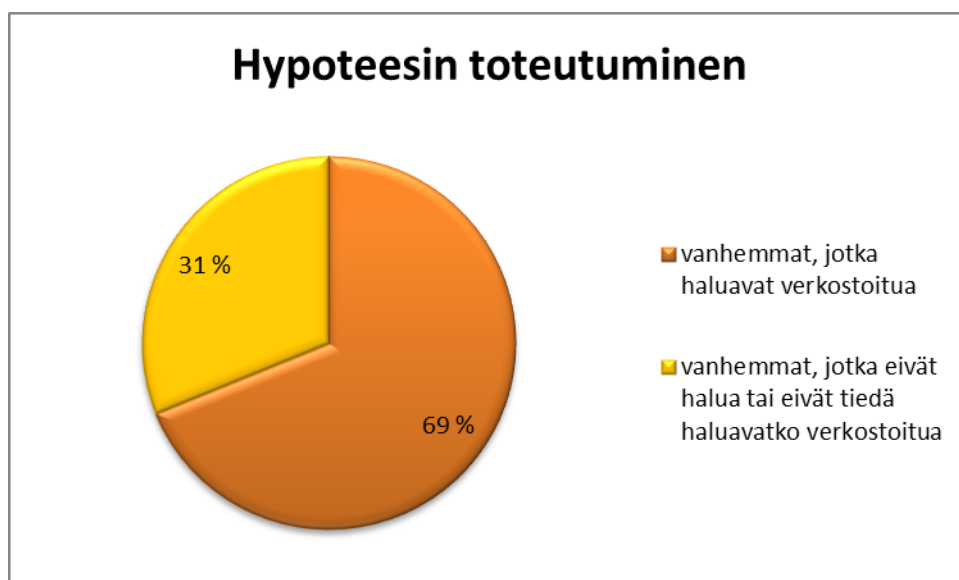
taas ne vanhemmat, joiden lasten luokkatovereista oli vaihtunut vain osa, verkostoitumisesta kieltäytyneitä oli vähemmän. Voisiko tähän vaikuttaa se, että koko luokan vanhempiin, joista kaikki ovat uusia ja tuntemattomia, on liian raskas tutustua. Määrä koetaan sen verran suureksi, että ajatus kaikkiin tutustumisesta ja verkoston rakentamisesta heidän kanssaan vaikuttaa ajallisesti mahdottomalta ja uuvuttavalta prosessilta.

Kaiken kaikkiaan vanhempien kyselyn tuloksista nousi esiin, etenkin avoimista vastauskentistä, että vanhemmat kokevat verkostoitumisen ennen kaikkea turvallisuuden tunteen lisääjänä. He kokivat, että sen avulla olisi mahdollista saada tietoa siitä, mitä lapset vapaa-ajalla yhdessä tekevät, yhteisten pelisääntöjen luominen mahdollistuisi ja ylipäänsä tieto lisääntyisi koskien lasten asioita niin vapaa-ajalla kuin koulussakin. Kyselyyn vastanneista vanhemmista suurin osa koki aiheen tärkeäksi ja verkostoitumisen hyväksi tavaksi lisätä juuri edellä mainittua turvallisuuden tunnetta. Nostan kuitenkin vielä esiin vastaamatta jättäneet vanhemmat, mikä heidän ajatuksensa on ja miksi he eivät vastanneet?

10.2 Hypoteesin toteutuminen

Kyselyssä vanhemmilta kysyttiin: ”Kuinka monen heistä lapsen luokkatoverit vaihtuivat yläkouluun siirryttäessä kokonaan tai osittain?”. Tähän saatiin tulos, että kyselyyn vastanneista vanhemmista 106 eli 98 % ilmoitti lapsensa luokkatovereidenvaihtuneen joko osittain tai kokonaan. Hypoteesi siitä, että yläkouluun siirryttäessä oppilaiden luokkatoverit vaihtuvat ainakin osittain, kävi toteen.

Lisäksi haluttiin selvittää, että mikäli luokkatoverit olivat vaihtuneet yläkouluun siirryttäessä, olisivatko nämä vanhemmat halukkaita verkostoitumaan keskenään. Ristiin peilaamalla saatiin kyselystä tulos, jonka mukaan 73 vastaajaa, joiden lasten luokkatoverit olivat joko osin tai kokonaan vaihtuneet, olivat halukkaita verkostoitumaan. Vastaajista 33 ei halunnut tai ei osannut sanoa, haluaisiko verkostoitua toisten luokan vanhempien kanssa.

Kuvio 14: Vanhempien halukkuus verkostoitumiseen, kun lapsen luokkatoverit ovat joko osin tai kokonaan vaihtuneet

Hypoteesi oletettiin, että ne vanhemmat, joiden lapsen luokkatoverit olivat vaihtuneet yläkouluun tultaessa osin tai jopa kokonaan, olisivat myös halukkaita verkostoitumaan. Asetettu hypoteesi sai tukea, kun näistä vanhemmista 69 % olisivat halukkaita luomaan keskinäisen verkoston ja vain 11 heistä eli 10,5 % ilmoitti, että ei halua verkostoitua. Loput 22 vastannutta eli 21 % ei osannut sanoa haluaisiko verkostoitua vai ei.

Hypoteesin toteutumista puoltavana seikkana voitaisiin pitää tuloksia myös siitä, kuinka monen vanhemman mielestä, joiden lasten luokkatoverit olivat osin tai kokonaan vaihtuneet, tutustuminen toisiin vanhempiin olisi tärkeää tai hyvä juttu. 87 % eli 92 vastaajaa piti tutustumista tärkeänä tai hyvänä juttuna ja vain 5 eli 5 % heistä piti tutustumista tarpeettomana. Heistä 9 eli 8,5 % ei osannut sanoa.

Hypoteesi sai odotettua tukea vanhemmille teetetyn kyselyn tulosten perusteella. Vanhemmat, joiden lapsen luokkatoverit vaihtuivat osittain tai kokonaan yläkouluun siirryttäessä, ovat halukkaita tutustumaan ja luomaan vanhempien luokan sisäisen verkoston lisäämään yhteistä tietoutta lasten koulumaailmasta ja sitä kautta lisäämään heidän osallisuuttaan siihen.

10.3 Pohdintaa kyselystä ja tutkimuksen tuloksista

Aluksi on mainittava, että tutkimuskysymykseen eli kysymykseen siitä, kokevatko vanhemmat riittävää osallisuutta lapsen koulumaailmaan ja voidaanko osallisuuden kokemusta lisätä, ei laaditun kyselylomakkeen avulla saatu vastausta. Tämä siitä syystä, että kyselyssä ei kartoitettu sitä, millä tasolla vanhemmat kokevat osallisuutensa tällä hetkellä olevan, jos lukuun ei

oteta niitä avoimia vastauksia, joissa vanhempi kertoi tämän hetkisen tilanteen olevan hyvä ja osallisuuden kokemuksen olevan riittävä. Kyselylomake osoittautui näiltä osin soveltumattomaksi. Kaiken kaikkiaan vanhemmilla kyselyn tulosten mukaan on suurta kiinnostusta lasten koulumaailmaa kohtaan ja vanhemmat ovat halukkaita tekemään yhteistyötä keskenään ja verkostoitumaan osallisuutensa lisäämiseksi. Tämä on hyvin positiivinen viesti, johon kannattaa koulumaailmassa tarttua!

Hypoteesina ollut ajatus siitä, että vanhemmat olisivat halukkaita verkostoitumaan, mikäli lapsen luokkatoverit olivat vaihtuneet yläkouluun tultaessa, sai tukea ja vastauksen saaminen kyselylomakkeella tähän onnistui hyvin. Lisäksi kysely osoitti, että kun lapsi siirtyy alakoulusta yläkouluun, vaihtuvat luokkatoverit lähes poikkeuksetta.

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 47 % piti verkostoitumista osallisuutta lisäävänä menetelmänä ja 56 % oli sitä mieltä, että se lisäisi tietoutta lapsen koulumaailmasta. Vanhemmista 68 % ilmoitti halukkuutensa verkostoitua. Tulosten perusteella voisi ajatella, että kertomalla vanhemmille verkostoitumisen mahdollisuuksista ja sen tuomista eduista niin heille kuin heidän lapsilleenkin voisi se lisätä halukkuutta verkostoitumiseen. Vanhempien kyselyn perusteella hyötynä ei juuri nähty koulun paineiden helpottumista palveluiden tuottajana, vaikka verkostoitumisen myötä voitaisiin niin kuitenkin olettaa käyvän. Vanhempien halukkuus tutustumiseen ja verkostoitumiseen yllätti positiivisesti. Kuitenkin on huomion arvoista, että suurin osa niistä vanhemmat, jotka kyselyyn vastasivat, olivat motivoituneita ja kiinnostuneita aiheesta tai heillä oli jokin mielipide kyselyn tematiikasta, oli se sitten positiivista tai negatiivista. Kuitenkin vastaamatta jätti noin puolet kyselyn saaneista vanhemmista. Oliko aihe sellainen, että se ei herättänyt heissä mielenkiintoa vai oliko vastaamatta jättäminen vain ajanpuutteesta johtuvaa?

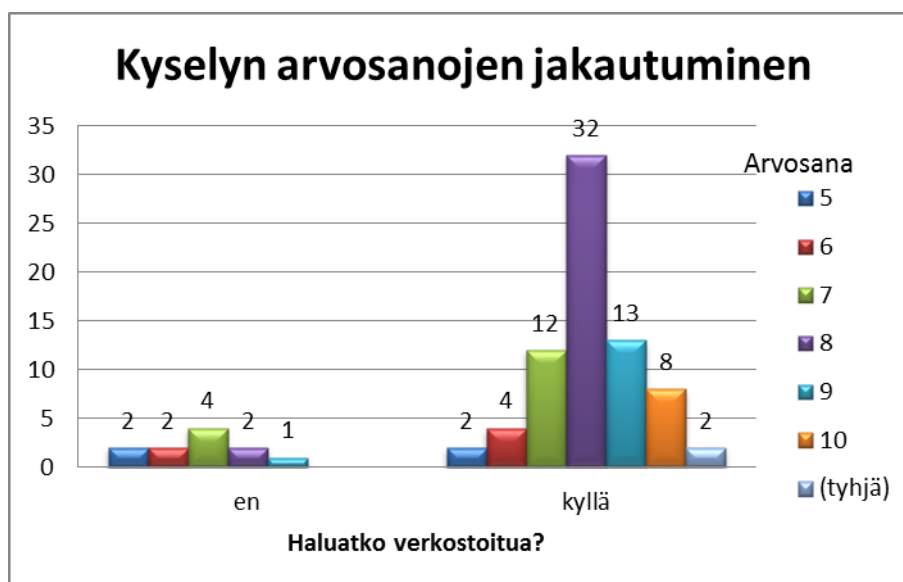
Mielenkiintoista olisi ollut myös lähteä peilaamaan ristiin kevään ja syksyn vastauksia. Koska jo vastausprosentissa kevään ja syksyn välillä oli huomattava ero, voisi olettaa, että myös vastausten välillä löytyisi eroja. Yllättävää oli kuinka yhden A4-arkin mittaisesta verkko-kyselystä voi saada niin paljon tuloksia.

Kyselyn lopuksi pyydettiin vanhempia vielä arvioimaan kouluarvosanalla 4-10 kyselyn toimivuutta ja kyselyn keskiarvoksi saatiin 7,62. Lisäksi vanhemmilla oli mahdollisuus Sana on vapaa -osiossa omin sanoin kertoa mielipiteensä tutkimuksesta ja sen aiheesta. Kaiken kaikkiaan aihe koettiin tärkeäksi ja kehittämisen arvoiseksi. Tämä tuli ilmi myös kuraattorin haastattelussa. Seuraavassa muutamia poimintoja sana on vapaa -osiosta:

”Hieno tutkimuksen aihe. Todella tärkeä asia ja ehdottomasti voisin olla mukana kehittämässä asiaa.”

”Asia on tärkeä ja hyvä jos asiaan saataisiin parannusta. Itse kysely oli todella hyvä. Ei liian pitkä ja siihen oli näppärä vastata. Sitä voisi vanhemmille mainostaa jo etukäteen että kysely on rasti ruutuun -menetelmällä eikä vie aikaa kuin minuutin pari. Silloin sellaistaistenkin aikuisten, jotka harvemmin kyselyihin vastaavat, kynnys vastaamiseen varmasti madaltuisi huomattavasti. Kiitos tästä :)”

Seuraavassa kuviossa 15 nähdään vielä miten vanhempien kyselylle antamat arvosanat jakautuvat sen mukaan, oliko vanhempi halukas verkostoitumaan vai ei. Oletuksena oli, että ne jotka olivat halukkaita verkostoitumaan, myös arvioivat kyselyn laadun positiivisemmin eli korkeammin arvosanoin kuin ne, jotka eivät olleet halukkaita verkostoitumaan.

Kuvio 15: Vanhempien antamat arvosanat kyselylle sen mukaan haluaako vanhempi verkostoitua vai ei

Tutkimustuloksista käy ilmi, että ne, jotka eivät ole halukkaita verkostoitumaan, arvioivat myös kyselyn heikommin arvosanoin kuin ne, jotka ovat halukkaita verkostoitumaan. Niistä, jotka eivät halua verkostoitua, 18 % antoi kyselylle arvosanaksi 5, kun taas niistä, jotka haluavat verkostoitua, arvosanan 5 antoi vain n. 3 % vastanneista. Arvosanan 8 antoi jälleen 18 % niistä, jotka eivät ole halukkaita verkostoitumaan ja 44 % heistä jotka ovat halukkaita verkostoitumaan. Täyden arvosanan kyselylle antoi 11 % niistä, jotka haluaisivat verkostoitua eikä yhtään niistä, jotka eivät halua verkostoitua. Keskiarvoksi niiltä, jotka eivät halua verkostoitua kysely sai 6,7 ja niiltä, jotka haluavat verkostoitua, keskiarvoksi tuli 7,8.

”Pidän tätä aihetta todella tärkeänä, esim. kiusaamistapauksissa olisi ehdottoman tärkeää saada olla yhteydessä muihin vanhempiin. Voisi puuttua jo varhaisessa vaiheessa kun tieto kulkisi lapsilta vanhemmille ja heiltä toisille.”

Lähtökohtaisesti yhtenä ennakko-oletuksena oli, että vanhempien osallistuminen olisi selkeästi kaksijakoista. Osa vanhemmista on jo hyvinkin aktiivisia ja toimivat mukana oppilashuollossa, kun taas osa ei ole missään toiminnassa mukana. Sitten voisi ajatella olevan vielä kolmannen ryhmän, joka ehkä haluaisi enemmän osalliseksi, mutta ei tiedä itselle sopivaa väylää siihen. Tämänkaltaisen jaottelu kävi toteen vastausten perusteella. Jo se, että iso joukko jätti vastaamatta sekä jakauma vastanneiden kesken ja avoimet vastaukset kertovat vanhempien kolmeen ryhmään jakautumisesta.

Kyselylomaketta olisi pitänyt täydentää selkeällä kysymyksellä siitä, miten vanhempi kokee osallisuutensa lapsen koulumaailman tällä hetkellä, vaikkapa siten, että vanhempi olisi voinut arvioida osallisuuden kokemustaan kouluarvosanoin. Siten olisi saatu vastaus myös alkuperäiseen tutkimuskysymykseen. Lisäksi olisi voitu kysyä, mitkä seikat tähän tunteeseen vaikuttavat. Näin ollen olisi saatu tarkempi vastaus opinnäytetyön tutkimuskysymykseen vanhempien osallisuuden kokemisesta. Nyt tuntuu, että kysymys jäi avoimeksi. Korkeintaan avoimiin vastauskenttiin ja etenikin sana on vapaa -osioon kirjoitetuista vastauksista voidaan päätellä vanhempien tämän hetkistä kokemusta heidän osallisuudestaan. Joistakin avoimista vastauksista ilmenee, että vanhempi on tyytyväinen tämän hetkiseen tilanteeseen ja toisissa oltaisiin halukkaita lisäämään osallisuuden kokemusta juuri verkostoitumisella. Sana on vapaa -osio osoittautui kyselyn yhdeksi tärkeimmäksi osaksi tiedon saannissa, mikä taas puoltaa sitä, että olisi kannattanut haastatella joitain vanhempia kyselyn teettämisen lisäksi. Heillä on sanottavaa. Avointen vastausten purkamiseen ja käsittelyyn olisi myös kannattanut varautua. Jonkinlainen aineiston analyysi olisi saattanut toimia hyvin, sillä materiaalia oli kuitenkin aika paljon (Liite 7). Opinnäytetyössä on pyritty hyödynnetty vanhempien kirjoituksia tuomalla niitä esiin teemoittain niissä kohdissa työtä, joihin kirjoituksissa viitataan.

11 Ehdotuksia jatkotutkimuksiin

Opinnäytetyön tutkimus antaa aihetta jatkotutkimuksille. Vastausten perusteella voitaisiin esimerkiksi lähteä toteuttamaan toimintatutkimuksellista tai hankkeellista opinnäytetyötä. Opinnäytetyössä voitaisiin lähteä suunnittelemaan vanhempien verkostoitumiseen johtavaa toimintaa ja toteuttaa sitä joidenkin valittujen luokkien vanhempien parissa. Tätä kautta voitaisiin saada tietoa verkostoitumisesta, kuinka sitä kannattaisi lähteä toteuttamaan ja hyödyttääkö se vanhempia. Pidempiaikaisella tutkimuksella voitaisiin saada tietoa mahdollisen verkostoitumisen tuomista todellisista eduista. Lisäksi voitaisiin toteuttaa tutkimusta luokkien

välillä. Voittaisiin verrata sellaista luokkaa, jossa verkostoitumistyötä on tehty ja luokkaa, jossa sitä ei ole toteutettu.

”Kyselyssä on liian vähän tilaa omille vastauksille. Puolet kyselystä perustuu jonkinlaiseen Likertin asteikkoon, josta ei voi tehdä muita johtopäätöksiä, kuin että jotakin ilmiötä esiintyy tutkitussa joukossa enemmän tai vähemmän. Vaatii tarkennetun jatkokyselyn tuottaakseen jonkinlaista tietoa.”

Mikäli opinnäytetyötä olisi ollut tekemässä useampi opiskelija, olisi opinnäytetyöhön voitu toteuttaa myös toiminnallisen osuus. Suunnitelmissa oli, että keväällä teetetyn kyselyn vastauksen perusteella olisi voitu järjestää syksyllä ryhmäytämistoimintaa yhden seitsemännen luokan vanhemmille. Ensimmäisellä tapaamiskerralla olisi pidetty lähes tavanomainen vanhempainilta luokan vanhempien ja ryhmänohjaajan kesken. Erona perinteiseen vanhempainiltaan vanhemmilla olisivat olleet nimilaput ja valokuva omasta lapsesta, jotta toiset vanhemmat oppisivat yhdistämään vanhemman ja lapsen toisiinsa. Sitten olisi tutustuttu ja keskusteltu. Lisäksi tilanteessa voitaisiin kysyä vanhempien halukkuutta yhteystietojen jakamiseen. Toisen illan olisivat voineet viettää lapset ja vanhemmat yhdessä. Mikäli halukkuutta yhteystietojen jakamiseen ei heti löydy, voidaan sopia, että yhteystietonsa voi antaa silloin, kun kokee sen oleva ajankohtaista. Kertoja olisi useampi, esimerkiksi kerran kuussa puolenvuoden ajan ja ne olisivat toiminnallisia. Tämän kaltaisessa tilanteessa verkostoitumisen alullepanijana toimisi ulkopuolinen tekijä eli opiskelijat. Verkoston ylläpitämisen vastuu jäisi luokanvalvojalle eli koululle ja vanhemmille itselleen toiminnan päätyttyä.

Kuraattorin haastattelu herättää myös paljon kysymyksiä. Kysymyksiä siitä, mitä tukea koulun tulisi vanhemmille tuottaa ja minkälainen tukeminen ei kuulu koulun tehtäviin. Kuraattorin haastattelussa kuraattori mainitsi, että koulu voi tukea vanhempia vaikeissa tilanteissa jonkin aikaa, mutta tuki ei voi olla jatkuvaa. Onko koulun ja vanhempien välisen tukemisen raja veteen piirretty viiva? Tätäkin voisi tutkia. Kuitenkin vanhempien ja koulun väliseen yhteistyöhön liittyen puhutaan kasvatuskumppanuudesta ja sana kumppanuus merkitsee yhdessä tekemistä tiiviissä vuorovaikutuksessa, kun taas yhteistyössä kumpikin osa puoli hoitaa oman leiviskänsä.

Lapsen aloittaessa alakoulun ensimmäisen luokan pyrkivät vanhemmat olemaan tiiviisti läsnä lapsen koulumaailmassa ja tuntemaan myös luokkatoverit sekä heidän vanhempansa. Koulu on ympäristönä uusi lapselle ja lapsen uuden luokkaympäristön vuoksi myös vanhemmalle, vaikka muutoin kouluympäristö olisikin tuttu esimerkiksi isompien sisarusten ajoilta. Vanhempi ehkä haluaa tukea lastaan ja olla läsnä lapsensa uudessa ympäristössä sekä tietää siihen liittyvistä asioista. Yläkouluun siirryttäessä tilanteessa on jonkin verran samoja piirteitä kuin alakouluun tultaessa, mutta myös eroja. Tilanteiden samankaltaisuutta ilmentävät kouluympäristö, joka

saattaa yläkouluun siirryttäessä olla lapselle jälleen uusi sekä uudet kaverit uudessa luokassa. Yläkoulun seitsemäs luokka on yläkoulun ensimmäinen ja sillä tavoin uusi kuten alakoulunkin ensimmäinen luokka. Ei ehkä ihan vielä tiedetä, mitä uudelta tilanteelta ja koululuokalta odottaa. Kuitenkin ratkaisevina eroina tilanteissa voidaan pitää sitä, että käytäntönä koulu on jo entuudestaan tuttu ja kyseessä on jo paljon isompi lapsi kuin tuo pieni ekaluokkalainen. Tietoa ja taitoa on kertynyt matkan varrella. Vanhemmat saattavat jättäytyvät pois kyydistä tässä siirtymävaiheessa, miksi? Ovatko edellä mainitut erot tilanteissa niin painavia, että ajatellaan lapsen jo pärjäävän itsenäisesti vai mikä tähän voisi olla syynä. Tämäkin voisi olla yksi mielenkiintoinen jatkotutkimuksen paikka. Sekä selvitys siitä onko todella niin, että vanhemmista moni ei ole yhtä paljon läsnä yläkoulussa kuin mitä he olivat ehkä alakouluaikana.

Aiheena vanhempien osallisuus koulumaailmassa on tärkeä ja varmasti jatkotutkimuksille sekä hankkeille löytyy tilaa ja niille on tilausta. Koulun mielenkiintoa aiheesta voisi myös kartoittaa laajemmin ja verkostoitumisen tuomia hyötyjä koulun kannalta olisi hyvä myös selvittää. Voisiko vanhempien verkosto auttaa koulun paineita palvelujen tuottajana ja hyvinvoinnin edistäjänä ja miten se tapahtuisi ja millä sektoreilla se näkyisi. Koskettaisiko se positiivisesti nimenomaan jo edelläkin mainittuja psykologi- ja kuraattoripalveluita.

12 Pohdinta

Opinnäytetyötä ja etenkin sen tutkimusosuutta olisi voinut jatkaa vielä paljon pidemmälle. Työn rajatun pituuden vuoksi oli aineiston osalta tehtävä rajauksia. Vanhemmille teetetyn kyselyn tuloksia olisi voinut käsitellä paljon laajemmin ja moninaisemmin. Nyt oli pakko jättää pois mm. kevään ja syksyn vastausten vertailu. Lisäksi olisi ollut mielenkiintoista analysoida vanhempien vastauksia Sana on vapaa -osiosta, mutta en ennakoanut sen olevan niin oleellinen ja keräävän niin paljon informaatiota. Työ ylittää nytkin annetun ohjepituuden, mutta osa opinnäytetyön sivumäärästä selittyy kuvioilla, joita on runsaasti. Myös teoriaosuutta olisi voinut laajentaa.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön aihe on mielenkiintoinen ja ajankohtainen. Esimerkiksi Turussa kaupungin sivistystoimiala on tehnyt selvityksen vuoden 2013 aikana kodin ja koulun yhteistyön luonteesta alueensa peruskouluissa. Siinä huomiota on kiinnitetty nimenomaan vanhempien osallisuuden toteutumiseen ja kehittämistarpeisiin. Selvityksessä käy ilmi, että vanhempien osallisuus voimistuu kodin ja koulun yhteistyössä. (Sivistystoimiala 2013.) Myös Airaksinen käsittelee vanhempien osallisuutta ja verkostoitumista kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Tutkielmassaan hän vertailee myös kaupunki-, taajama- ja maaseutukoulujen vanhempien yhteistyön eroja. Maaseudulla ja kaupungissa sijaitsevilla kouluilla vanhemmat ja opettajat olivat enemmän yhteyksissä toisiinsa kuin taajama-alueen kouluissa. Lisäksi maaseudulla vanhemmat osallistuivat useampaan erilaiseen yhteistyömuotoon kuin kaupunki- ja taajamakoulu-

jen vanhemmat. Airaksisen tutkielman tuloksista käy ilmi, että vanhemmista suurin osa oli sitä mieltä, ettei koulu juurikaan kannusta tai auta vanhempia verkostoitumaan keskenään, vaikka verkostoituminen nähtiinkin positiivisena vaikuttajana oppilaiden koulutyöhön niin vanhempien kuin koulunkin puolelta. (Airaksinen 2012, tiivistelmä.)

Opinnäytetyön tutkimusta voisi ajatella haitanneen hieman niin vastaajamäärän kuin itse kysymystenkin suppeus kyselyssä, vaikkakin 50 prosentin vastaajamäärän saavuttaminen oli odotuksia parempi. Haastatteluosuutta olisi voitu laajentaa useampaan haastatteluun. Haastattelun lisäksi olisi voitu laatia kysely useammalle koulukuraattorille, jolloin koulun kanta olisi tullut laajemmin edustetuksi. Lisäksi olisi voinut haastatella myös osaa vanhemmista henkilökohtaisesti. Kuitenkin toteutettu kuraattorin haastattelu antoi työlle syvyyttä ja lisäsi eri näkökulmien määrää asiaan. Se antoi myös lisää aiheita jatkotutkimuksia ajatellen. Vanhempien haastattelemisen tuli mieleen, kun ilmeni, kuinka paljon Sana on vapaa -osio keräsi vanhemmilta vastauksia ja mielipiteitä. Sana on vapaa -osio tuotti myös paljon sellaista materiaalia, joka herätti jatkotutkimuksille aiheita.

Toteutettu puolistrukturoitu teemahaastattelu palveli opinnäytetyötä hyvin, sillä sen kautta saattoi ammentaa uutta tietoa ja laajentaa kenttää koskien osallisuutta, sekä vanhempien ja koulun välistä yhteistyötä. Tämä kaikki olisi voinut jäädä pois, mikäli haastattelun sijasta olisi teetetty vain kysely. Kysely olisi varmasti rakentunut tutkijan omien ajatusten ja tulkintojen sekä oletusten pohjalta. Kuraattori toi esiin uusia seikkoja ja katsantokantoja. Haastattelu antoi erilaisia aiheita opinnäytetyöhön sekä toi siihen syvyyttä. Toisaalta olisi ehkä ollut hyvä ottaa esiin laajemmin koulumaailman näkemyksiä teettämällä kysely usealle koulukuraattorille tai haastattelevalle useampaa kuraattoria. Nyt haastattelussa esitetyt mielipiteet ja näkemykset ovat yksipuoleisia, eikä niitä voida yleistää. Vaikka toisaalta myös vanhemmilta tuli kommenttia siitä, että yläkouluun siirryttäessä tuntuu siltä, että yhteisöllisyys ja tiivis vuorovaikutus toisten vanhempien kanssa vähenee huomattavasti, ei tämä kokemus ole välttämättä saman kaltainen jokaisessa yläkoulussa. Kysely ja haastattelu ovat tehty eri koulupiireihin, eli haastateltu kuraattori ei toimi kuraattorina kyselytutkimuksen kohteena olleessa yläkoulussa, ja sitä kautta voidaan ehkä olettaa, että jonkin laista vanhempien läsnäolon tai kiinnostuksen hiipumista koulumaailmaa kohtaan on olemassa yläkoulun alkaessa.

Kyselyn tuloksia tarkasteltaessa on muistettava myös, että kyselyssä tutkijalla on valta päättää aihe, eikä vastaajilla ole mahdollisuuksia muuttaa rajoituksia tai nostaa esille uusia ajatuksia aiheesta, etenkin jos kyselyssä on paljon rastiruutuun -osioita eikä niinkään avoimia kysymyksiä. Lisäksi kyselyllä olisi voitu tutkimuksen epäonneksi rajata ulos sellaisiakin asioita, jotka ovat oleellisia. Kyselyssä on myös vaarana, että työn tekijä olettaa liikaa ja nämä oletukset näkyvät esimerkiksi vastausvaihtoehdoissa ja kysymyksissä.

”Kysely oli mielestäni kovin suppea ja oletti että verkostoitumista pidetään tärkeänä.”

Vanhemmille teettämäni kyselyn laatu olisi ollut parannettavissa toteuttamalla ennen varsinaista kyselyä testikysely valitulle kohderyhmälle. Tämänkaltaista pilotointia ei kuitenkaan suoritettu. Lisäksi haastateltavalle olisi tullut lähettää samankaltainen saatekirje kuin vanhemmille lähetettiin kyselyn yhteydessä sekä haastattelukysymykset etukäteen. Nyt avasin aihetta lyhyesti sähköpostissa sekä ennen haastattelutilanteen aloittamista paikan päällä.

Työn tekeminen ja tutkimustulosten purkaminen sekä hypoteesiin ja tutkimuskysymyksiin vastaaminen oli haasteellista, koska osoittautui, että aihetta ei ollut rajattu riittävän selvästi. Aiheen ollessa laaja on hyvin tärkeää, että tutkimusta toteuttamaan lähdettäessä tehdään selkeä ja tiukka raja sen välille, mitä todella halutaan tutkia ja mikä jätetään pois. Tämä siitä syystä, että aihe ei lähtisi rönsyilemään ja vaaraksi nousisi tutkimuskysymysten ja hypoteesien katoaminen liiallisen materiaalin sekaan. On hyvä tiedostaa ne puitteet, joiden sisällä tutkimustyötä toteuttaa ja rohkeasti vain jättää puuttumatta puitteiden ulkopuolelle jääviin aiheisiin, vaikka ne liittyisivätkin tutkimuksen teemaan. Näin työ ei lähde leviämään liian laajalle ja on todennäköisempää, että saadaan selkeitä vastauksia selkeästi asetettuihin kysymyksiin ja selkeästi rajattuun hypoteesiin.

Haasteeksi tutkimustuloksia purettaessa osoittautui myös omien mielipiteiden vaikutus tuloksia katsottaessa ja ilmennettäessä. Se, että tutkimuksen tekijällä on voimakkaita omia mielipiteitä tai oma voimakas kokemus tutkittavasta aiheesta on haittaava tekijä. Joissain tapauksissa tutkijan voidaan sanoa olevan jopa jäävi toteuttamaan tutkimusta, mikäli hän ei kykene sulkemaan pois tai erottamaan omia ajatuksiaan tutkittavasta aiheesta ja sen todellisesta luonteesta. Tutkijan mielipide ei ole yhtä kuin tutkimuksen mahdolliset tulokset. Tämä osoittautui itsellenikin haasteeksi koko opinnäytetyön tutkimusprosessin ajan. Minulla oli liiaksi oletuksia, joita pidin totena ja siitä syystä tulosten purkaminen ja omien mielipiteiden tai kuviteltujen tulosten kumoutuminen vanhempien kyselyn sekä kuraattorin haastattelun myötä oli haasteellista vastaan otettavaa. Kuitenkin tämän tiedostaminen helpotti tilannetta, eivätkä minun ajatukseni mahdollisista tuloksista päässeet vaikuttamaan todellisiin tuloksiin, jotka aineistostani sain kerättyä.

Lopuksi on vielä todettava, että prosessi on ollut hyvin opettavainen ja seuraavalla kerralla tutkimusta toteuttamaan lähdettäessä osaan rajata alueen tarkemmin ja pohtia, mitkä kysymykset ja menetelmät tuottavat parhaan lopputuloksen niin tiedollisesti kuin laadullisestikin. Lisäksi on helpottavaa huomata, että niin moni vanhempi haluaisi lisätä osallisuuttaan kouluun maailmaan ja, että vanhemmat ovat siitä aidosti kiinnostuneita ja heillä on mielipiteitä. Kou-

lun tulee ottaa tästä koppi ja ehkäpä sosiaalialan työntekijöilläkin voisi olla jonkinlaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia tässä asiassa.

Lähteet

- Day, L. 2006. Eläköön kriisi! Suom. Viitanen, R. Helsinki: Basama Books Oy.
- Hellström, M. 2008. Sata sanaa opetuksesta. Keskeisten käsitteiden käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Helsinki: WSOY.
- Janouch, K. 2005. Lasten kanssa, odotusajasta murrosikään. Suom. Lustig, E. Helsinki: Otava.
- Kananen, J. 2008. Kvantti, kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kurki, L. 2008. Innostava vanhuus. Helsinki: Finn Lectura.
- Lämsä, A-L. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.) Verkosto vahvaksi, toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 49-67.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Puuronen, V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Rimpelä, M. 2013. Kasvatustieteen yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa Lämsä, A-L. (toim.) Verkosto vahvaksi, toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 17-47.
- Silvennoinen, M. 2008. Löydä aarteesi - verkostoidu. Helsinki: Tammi.
- Suontaus-Kyläinpää, S. 2010. Yhteistyö kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Teoksessa Joronen, K. & Koski, A. (toim.) Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen kouluyhteisössä. Tampere: Tampere University Press, 95-116.

Sähköiset lähteet

- Airaksinen, U. 2012. Vanhempien osallisuus ja verkostoituminen kodin ja koulun yhteistyössä. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Viitattu 12.12.2013 <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40644/URN:NBN:fi:ju-201301031006.pdf?sequence=1>
- Hermanson, E. Terveyskirjasto. 2012. Lapsilähtöinen kasvatus ja curling-vanhemmuus. Viitattu 11.03.2013 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00301&p_teos=kot&p_osi_o=104&p_selaus=
- Kainulainen, J. 2008. Sosiaalista toimintaa, kulttuuria ja kasvamista - Sosiokulttuurinen innostaminen perhekuntoutustyössä. Kuopion yliopisto. Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 15.12.2013 <http://ensijaturvakotienliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/452ed09138049cdf8227ab866ecada38/1396421102/application/pdf/1934855/GRADUTULOSTETTAVAVIIMEINEN%5b1%5d.pdf>
- Laitila, M. 2010. Asiakkaan osallisuus mielenterveys- ja päihdetyössä. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta. Opinnäyte. Viitattu 20.12.2013

http://www.epshp.fi/files/5610/Asiakkaan_osallisuus_mielenterveys-_ja_paihdeyossa._Fenomenografinen_lahestymistapa.pdf

Lajunen, K.. 2013. Vanhempien ei pidä koko ajan olla lapselle mieliksi. Itä-Savon uutiset. Viitattu 8.10.2013 <http://www.ita-savo.fi/uutiset/l%C3%A4hell%C3%A4/vanhemman-ei-pid%C3%A4-koko-ajan-olla-lapselle-mieliksi>

MLL. 2013. Vanhempainnetti; Yläkouluun siirtyminen. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 3.12.13

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/koulu/ylakouluelamaa/ylakouluun_siirtyminen/

Nivelvaihe 6-7. Peda.net. Koulutuksen tutkimuslaitos: Jyväskylän yliopisto. 2013. Viitattu 28.6.2013 http://peda.net/veraja/kaseopo/nivel_6-7

Oksanen, M. 2012. Mtv3. Curling-vanhemmat opettajien ja valmentajien riesana. Viitattu 8.10.2013 <http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/curling-vanhemmat-opettajien-ja-valmentajien-riesana/2012/06/1566264>

Sivistystoimiala. Turun kaupunki. 2013. Kasvatus ja opetus. Viitattu 28.1.2014

<http://www.turku.fi/Public/default.aspx?contentid=468439&nodeid=4656>

THL. 2013. Kasvatuskumppanuus -menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 12.06.2013 http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanitefi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus

Ylikoski, U. 2013. ”Vedettäis yhtä köyttä.” Kodin ja koulun yhteistyö oppilashuollossa. Lapin yliopisto. Sosiaalityön koulutusohjelma. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 15.11.2013 <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88959/Ylikoski.Ursula.pdf?sequence=2>

Kuviot

Kuvio 1: Kyselyyn vastanneiden vanhempien huoltajuussuhde oppilaaseen	36
Kuvio 2: Lapsen luokkatovereiden vaihtuminen uusiin yläkouluun siirryttäessä.....	36
Kuvio 3: Kuinka moni vanhempi tunsi toisia lapsensa luokkatovereiden vanhempia	37
Kuvio 4: Vanhempien keskinäinen tunteminen suhteessa lapsen luokkatovereiden vaihtumiseen	38
Kuvio 5: Vanhempien halukkuus keskinäiseen tutustumiseen luokan kesken	39
Kuvio 6: Vanhempien halukkuus keskinäiseen tutustumiseen huoltajuussuhteen perusteella	40
Kuvio 7: Vanhempien mielipide keskinäisen verkoston syntymisestä tutustumisen kautta .	41
Kuvio 8: Vanhempien näkemys verkostoitumisen vaikutukseen edistää heidän osallisuuttaan	41
Kuvio 9: Vanhempien näkemyksiä keinoista joilla verkostoitumista voitaisiin toteuttaa ...	42
Kuvio 10: Vanhempien kokemat mahdolliset hyödyt verkostoitumisesta	44
Kuvio 11: Vanhempien halukkuus muodostaa keskinäinen verkosto	45
Kuvio 12: Vanhempien halukkuus verkostoitumiseen suhteessa lapsen luokkatovereiden vaihtumiseen	46
Kuvio 13: Vanhempien halukkuus verkostoitumiseen riippuen siitä, ovatko lapsen luokkatoverit vaihtuneet.....	46
Kuvio 14: Vanhempien halukkuus verkostoitumiseen, kun lapsen luokkatoverit ovat joko osin tai kokonaan vaihtuneet	48
Kuvio 15: Vanhempien antamat arvosanat kyselylle sen mukaan haluaako vanhempi verkostoitua vai ei	50

Liitteet

Liite 1: Kuraattorin kirje vanhemmille	61
Liite 2: Kuraattorin haastattelulomake tulevan seiskaluokkalaisten tapaamiseen	62
Liite 3: Kuraattorin haastattelun runko	64
Liite 4: Kyselyn saatekirje vanhemmille	66
Liite 5: Vanhempien kysely	67
Liite 6: Vanhempien kyselyn tulokset	70
Liite 7: Vanhemmille teetetyn kyselyn avoimet vastauskentät	73

Liite 1: Kuraattorin kirje vanhemmille

Hei kotiväli,

Kevään 20xx aikana, koulukuraattori tapaa kuudesluokkalaisia oppilaita ja keskustelee seitsemännelle luokalle, x kouluun siirtymisestä. Jos aiheesta nousee esille kysymyksiä kotona, niin kuraattori vastaa niihin mielellään.

Kuraattorin tavoittaa numerosta:

Ja sähköpostitse osoitteesta:

Ystävällisin terveisin,

Liite 2: Kuraattorin haastattelulomake tulevan seiskaluokkalaisten tapaamiseen

OPPILASHUOLTO

20xx

kuraattorin nimi

6. LUOKAN HAASTATTELU

päivämäärä

Nimi _____

Koulu, opettaja _____

Tuleva yläkoulu _____

Osoite, (jos muu kuin oppilaaksi otto alueel-
ta) _____

Taksi kuljetusoppilas _____, koulumatkan kulkemi-
nen _____

Perhe

Harrastukset, vapaa-ajan vietto, tietokoneen käyttö, terveys

Oppiaineet, joissa pärjään hyvin, mukavinta koulussa

Uskonto/et./ev.lut/

Tekninen työ

Tekstiilityö

Vaikeat tai hankalat oppiaineet (erityisopetus)

Pienryhmäopetus/Erityisopetus

Kaverit/muu luokka/opettaja/luokkahenki

Oditukset/toiveet/jännityksen aiheet 7. luokalle siirtymisestä (plussat ja miinukset)

Kenen kanssa samalle luokalle?

Liite 3: Kuraattorin haastattelun runko

Haastattelussani tulen käsittelemään koulunkäynnin yhdessä nivelvaiheessa (siirtyminen 6lk:lta 7lk:lle) olevien lasten vanhempien osallisuutta koulumaailmaan.

1. Millaisena vaiheena te näette tämän siirtymän lapsen kohdalla?

2. Entä millaisena siirtyminen alakoulusta yläkouluun näkyy vanhempien kohdalla?

-----

3. Osaatteko kertoa, että onko vanhempien osallisuudella (koulumaailmaan) eroja ala- ja yläkoulun välillä? (Ovatko vanhemmat esimerkiksi tekemissä keskenään enemmän jommassakummassa kouluasteessa?)

-----

4. Millaisena näkisit vanhempien ja koulun suhteen lapsen siirryttyä yläasteelle?

4.1. Muuttuuko se? Onko huomattavia eroja?(vert. ala-aste?)

-----

5. Mitä mielestäsi vanhempien osallisuus tarkoittaa?

6. Mikä merkitys vanhempien osallisuudella on lapsen koulunkäyntiin?

7. Muuttuuko osallisuus nivelvaiheessa, 6→7?   muuttuu ← → ei muutu

-----

8. Miten näet vanhempien mahdollisen verkostoituminen?

pos ← → neg   (Mahdollisuus/keino lisätä osallisuutta?)

9. Miten verkostoitumista voitaisiin lisätä?

9.1. Millä tavoin sitä voisi toteuttaa?

esim. eril. toimintamuotoja? (koulu, vanhemmat itse, ulkopuolinen..tms.)

-----

10. Minkä verran koulu ja oppilaiden vanhemmat tekevät yhteistyötä?

11. Onko koulun ja vanhempien väliselle yhteistyölle enemmänkin tilausta?

-----

12. Kuinka aktiivisia vanhemmat ovat?

12.1. Haluavatko he teidän käsityksenne mukaan olla tietoisia lastensa koulu-
maailmasta?

12.2. Haluavatko he olla osa sitä?

12.3. Ottaa vastuuta?

Liite 4: Kyselyn saatekirje vanhemmille

Tervehdys hyvät X-koulun yläasteen seiskaluokkalaisten vanhemmat!

Olen lopputyötä tekevä Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija. Tutkin lapsen koulunkäynnin nivelvaihetta eli ajankohtaa, jolloin lapsi siirtyy ala-asteelta yläasteelle. Tällöin lapsella vaihtuvat usein koulu sekä luokkakaverit. Näin ollen luokkatoverit saattavat olla uusia tuttavuuksia myös teille vanhemmille. Tämä voi tarkoittaa myös sitä, että vanhemmatkin ovat uusia tuttavuuksia toisilleen.

Selvitän vanhempien kokemusta omasta osallisuudestaan lapsen uudessa koulumaailmassa.

Opinnäytetyöni varsinainen aihe on siis vanhempien tutustuminen toisiinsa. Tutkin mahdollisia verkostoitumiseen eli vanhempien keskinäiseen tutustumiseen ja tuntemiseen sekä sen kautta tapahtuvaan mahdolliseen osallisuuteen lapsen koulunkäynnissä. Osallisuudella tarkoitan vanhempien mahdollisuuksia vaikuttaa ja olla mukana lapsen koulumaailmaan liittyvissä asioissa sekä tietoisuutta siitä. Tutkin myös kuinka mahdollinen verkostoituminen voitaisiin toteuttaa. Haluan työssäni pohtia, mitä etuja siitä olisi, mikäli vanhemmat tuntisivat toisiaan ja toistensa lapsia paremmin.

Kyselyn avulla haluaisin koota teidän ajatuksianne ja mielipiteitänne teitä itseänne koskevista asioista: kuinka te koette tarvetta olla osana lapsen kouluarkea ja mitä siitä teidän mielestänne voisi seurata. Lisäksi haluaisin kuulla ajatuksianne verkostoitumisesta.

Tutkimuslupa on myönnetty X -kaupungin sivistyslautakunnassa 21.02.2013. Lisätietoa tutkimuksesta joko sähköpostitse X tai puhelimitse X.

Kiitos vastauksista ja hyvää alkanutta lukuvuotta!

Ystävällisin terveisin

Minna Mikkilä

Liite 5: Vanhempien kysely

Kysely lapsen oman luokan sisällä tapahtuvasta vanhempien keskinäisestä verkostoitumisesta ja osallisuudesta lapsen koulumaailmaan.

1. Olen äiti___ isä___ joku muu lapsen huoltaja___
2. Lapseni luokkatoverit vaihtuivat tämän siirtyessä alakoulusta yläkouluun:
Kokonaan___ Osittain___ Eivät vaihtuneet___ (En osaa sanoa___)
3. Lapseni luokkatoverit ovat minulle tuttuja:
Kaikki___ Osa___ Eivät lainkaan/kukaan___ (En osaa sanoa___)
4. Lapseni luokkatovereiden vanhemmat ovat minulle tuttuja:
Kaikki___ Osa___ Eivät lainkaan/kukaan___ (En osaa sanoa___)
5. Mikäli et tunne toisia vanhempia, haluaisitko tutustua heihin?
Kyllä___ En___ En osaa sanoa___
6. Olisiko tutustuminen mielestäsi
Tärkeää___ Hyvä juttu___ Tarpeetonta___ En osaa sanoa___
7. Voisiko tutustuminen johtaa vanhempien verkostoitumiseen?
Kyllä___ Ei___ En osaa sanoa___
8. Voisiko verkostoituminen edistää vanhempien osallisuutta eli mahdollisuuksia olla enemmän osana lapsen koulumaailmaa?
Kyllä___ Ei___ En osaa sanoa___
9. Kuinka verkostoituminen tulisi toteuttaa? (valitse sopivin vaihtoehto)
___koulun tulisi järjestää se
___vanhempien itsensä tulisi olla aktiivisempia (esim. luokkatoimikunta, vanhempainyhdistys)
___jonkun ulkopuolisen järjestäjän avulla

___ei mitenkään, se ei ole tarpeellista

___en tiedä miten, mutta koen sen tärkeäksi

___en osaa sanoa

___jotenkin muuten, miten:

---

10. Mitä hyötyjä verkostoitumisesta voisi olla? (voit valita useamman vaihtoehdon)

___Se helpottaisi nuorten koulunkäyntiä (esim. varhainen puuttuminen kiusaamiseen, oppimisongelmiin..)

___Se olisi hauskaa toimintaa

___Se lisäisi turvallisuuden tunnetta

___Se lisäisi yhteistä tietoutta koulumaailmasta

___Se lisäisi vanhempien osallisuutta koulumaailmaan

___Se tuottaisi tukea nuorille tarvittaessa

___Se helpottaisi koulukuraattori ja -psykologipalveluita

___Ei mitään

___En osaa sanoa

___Jotain muuta, mitä:

---

11. Haluaisitko verkostoitua lapsesi luokkatovereiden vanhempien kanssa?

Kyllä___ En___ En osaa sanoa___

12. Lopuksi pyytäisin teitä vielä arvioimaan kyselyn toimivuutta asteikolla 4-10: ___

13. Sana on vapaa, jos haluat voit vielä omin sanoin kommentoida kyselyn aihetta tai itse kyselyä.

: _____

Kiitos vastauksesta!

Liite 6: Vanhempien kyselyn tulokset

Kysely lähetetty keväällä 2013 111 ja syksyllä 2013 106 huoltajalle. Yhteensä kysely lähetettiin 217:lle huoltajalle.

Vastanneita keväällä oli 46 ja syksyllä 62 eli yhteensä vastanneita oli 108.

Vastaamatta jättäneitä keväällä 65 ja syksyllä 44 eli yhteensä kyselyyn jätti vastaamatta 109 huoltajaa.

Vastaukset ovat merkitty K =kevät ja S =syksy. Lukuarvot kuvaavat absoluuttista vastaajien määrää.

Kysely lapsen oman luokan sisällä tapahtuvasta vanhempien keskinäisestä verkostoitumisesta ja osallisuudesta lapsen koulumaailmaan.

1. Olen äiti K37 S59 isä K8 S3 joku muu lapsen huoltaja K1 S0

2. Lapseni luokkatoverit vaihtuivat tämän siirtyessä alakoulusta yläkouluun:
Kokonaan K8 S14 Osittain K37 S47 Eivät vaihtuneet K1 S1 En osaa sanoa__

3. Lapseni luokkatoverit ovat minulle tuttuja:
Kaikki K0 S1 Osa K42 S52 Eivät lainkaan/kukaan K4 S9 En osaa sanoa__

4. Lapseni luokkatovereiden vanhemmat ovat minulle tuttuja:
Kaikki K0 S0 Osa K40 S49 Eivät lainkaan/kukaan K6 S13 En osaa sanoa__

5. Mikäli et tunne toisia vanhempia, haluaisitko tutustua heihin?
Kyllä K30 S45 En K5 S3 En osaa sanoa K11 S14

6. Olisiko tutustuminen mielestäsi
Tärkeää K10 S14 Hyvä juttu K31 S39 Tarpeetonta K4 S1 En osaa sanoa K1 S8

7. Voisiko tutustuminen johtaa vanhempien verkostoitumiseen?
Kyllä K29 S44 Ei K4 S3 En osaa sanoa K13 S15

8. Voisiko verkostoituminen edistää vanhempien osallisuutta eli mahdollisuuksia olla enemmän osana lapsen koulumaailmaa?

Kyllä K31 S42 Ei K8 S2 En osaa sanoa K7 S18

9. Kuinka verkostoituminen tulisi toteuttaa? (valitse sopivin vaihtoehto)

K10 S17__ koulun tulisi järjestää se

K19 S15__ vanhempien itsensä tulisi olla aktiivisempia (esim. luokkatoimikunta, vanhempainyhdistys)

K1 S2__ jonkun ulkopuolisen järjestäjän avulla

K3 S5__ ei mitenkään, se ei ole tarpeellista

K4 S10__ en tiedä miten, mutta koen sen tärkeäksi

K4 S7__ en osaa sanoa

K5 S6__ jotenkin muuten, miten: K7 kirjallista vastausta, S8 kirjallista vastausta

10. Mitä hyötyjä verkostoitumisesta voisi olla? (voit valita useamman vaihtoehdon)

K33 S42__ Se helpottaisi nuorten koulunkäyntiä (esim. varhainen puuttuminen kiusaamiseen, oppimisongelmiin..)

K5 S5__ Se olisi hauskaa toimintaa

K28 S35__ Se lisäisi turvallisuuden tunnetta

K26 S34__ Se lisäisi yhteistä tietoutta koulumaailmasta

K22 S29__ Se lisäisi vanhempien osallisuutta koulumaailmaan

K25 S33__ Se tuottaisi tukea nuorille tarvittaessa

K6 S2__ Se helpottaisi koulukuraattori ja -psykologipalveluita

K2 S1__ Ei mitään

K1 S5__ En osaa sanoa

K0 S4__ Jotain muuta, mitä: K1 kirjallinen vastaus, S3 kirjallista vastausta

11. Haluaisitko verkostoitua lapsesi luokkatovereiden vanhempien kanssa?

Kyllä K32 S41 En K5 S6 En osaa sanoa K9 S15

12. Lopuksi pyytäisin teitä vielä arvioimaan kyselyn toimivuutta asteikolla 4-10:

__Keskiarvo K 7,326, keskiarvo S 7,918033

13. Sana on vapaa, jos haluat voit vielä omin sanoin kommentoida kyselyn aihetta tai itse kyselyä.:

K 15 kirjallista vastausta, S 19 kirjallista vastausta

Kiitos vastauksesta!

Liite 7: Vanhemmille teetetyn kyselyn avoimet vastauskentät

Kevään 2013 vanhempien kyselyn avoimet vastaukset.

9. Kuinka verkostoituminen tulisi toteuttaa?

vanhempien puhelinnumerot ja sposti osoitteet kaikille!

Koulu voisi toimia alkuunpanijana; loppu olisi meidän vanhempien vastuulla.

luontevasti normaalien kohtaamistilanteiden ja koulun tapahtumien kautta.

melkein riittäisi se, että saataisiin lista oppilaista / vanhemmista yhteystieto

yhteiset kevät ja joulujuhlat, tapahtumat

nuorille suunnattu tapahtuma, jossa vanhemmat mukana, esim. retki tai teatteri

esim. sähköpostiosoitteet jaettaisiin niitä haluaville, voi ottaa yhteyttä

10. Mitä hyötyä verkostoitumisesta voisi olla?

Lisäisi tietoa mitä lapset yhdessä vapaaikana tekevät.

13. Sana on vapaa, jos haluat voit vielä omin sanoin kommentoida kyselyn aihetta tai itse kyselyä.

Hieno tutkimuksen aihe. Todella tärkeä asia ja ehdottomasti voisin olla mukana kehittämässä asiaa.

Onnea tutkimukseen. Aiheesta riittäisi paneutumista toki reilusti syvemmällekin.

Asia on tärkeä ja hyvä jos asiaan saataisiin parannusta. Itse kysely oli todella hyvä. Ei liian pitkä ja siihen oli näppärä vastata. Sitä voisi vanhemmille mainostaa jo etukäteen että kysely on rasti ruutuun -menetelmällä eikä vie aikaa kuin minuutin pari. Silloin sellaistenkin aikuisten, jotka harvemmin kyselyihin vastaavat, kynnys vastaamiseen varmasti madaltuisi huomattavasti. Kiitos tästä. :)

Olen aktiivisesti mukana vanhempainyhdistyksen toiminnassa ja valitettavasti on todettava, että nykypäivänä vanhemmat eivät jostain syystä ehdi tai jostain muusta syystä ole aikaa olla kiinnostunut yhteisistä asioista esim. edellämämainitun vanhempainyhdistyksen tiimoilta. Mielestäni se on yksi hyvä kanava kodin ja koulun välillä. Mielestäni siirtyminen alakoulusta yläkouluun on lapselle suuri muutos; vanhemman näkökulmasta uusia luokkakavereita eikä heidän vanhempiaan juurikaan tunne, olisi todellakin hienoa, jos jonkunlainen verkosto vanhempien välillä olisi.

Tärkeä aihe. Tuntuu, että kosketus kouluun ja muihin oppilaisiin/heidän vanhempiinsa menetetään yläasteelle siirryttäessä eli asiaa kannattaa tutkia ja kehittää.

Helppo vastata, hyvin muotoiltu kysely.)

Olen osallistunut paljon vanhempainyhdistysten toimintaan ja pelkään, että myös vanhempien verkostoitumisessa vain osa vanhemmista osallistuu, kuten vanhempainyhdistystoiminnassakin.

Ensisijaisesti pitäisi saada luokkakavereiden ja heidän vanhempiansa nimet yhteystietoineen, jotta voisi soittaa / meilata, mutta näitä tietoja koulu ei saa ilmoittaa. Pitäisi siis treffata esim. koululla tms. Vaikea kyllä sanoa, mihin verkostoitumista tarvittaisiin enemmän, sillä oppilaat voisivat itse keksiä tekemistä ryhmissä. Tässä kyllä kaikki ryhmäytyspäivät ja luokan omat päivät ovat kivoja siis että tehdään kouluajalla jotain kivaa yhdessä.

Osa lapseni luokkatovereiden vanhemmista ovat jo erittäinkin tuttuja, joiden kanssa vaihdamme ajatuksia, mielipiteitä ja tarvittaessa huolenaiheita.

- tunnen osan lapseni vanhemmista ja olemme yhteydessä(lapset siirtyivät samasta koulusta yläasteelle). en ehkä koe tarpeellisenä tutustua kaikkien luokan vanhempien kanssa. tosin jos tulisi esim. ongelmatilanteita, kiusaamista ym. tällöin olisi tietty hyvä tuntee vanhempia. Yhteydenottoakin olisi helpompaa. vanhempainilloissa voisi olla "tutustumiskierros", jossa jokainen esittelisi itsensä ja kenen lapsen vanhempi on. nyt vain vanhemmat istuvat luokissa ja kuuntelevat luokanvalvojan tietoja. vanhemmat jäävät heti jotenkin vieraaksi, ellet tunne heitä etukäteen. Kun yläasteelle ei ole enää esim. kevät ja joulujuhlia, ei toisia vanhempia näekään niinkuin esim. ala-asteella. - mielestäni vanhempien tulisi olla aktiivisempia, mutta myös koulu voisi osaltaan edesauttaa asiaa.mielestäni verkostoitumisen kysymykseen olisi hyvä jos olisi voinut vastata enemmän kuin yhden valinnan mukaan, koska pidän molempia yhtä tärkeinä(vanhemmat/koulu)

HYVÄÄ KEVÄTTÄ!

Luulen, että jos lapsella olisi ongelmia kaverisuhteissa, tuntuisi tärkeämmältä tuntee hänen kavereidensa vanhempia. Koska ongelmia kaverisuhteissa ei nyt ole ollut, en ole osannut kaivata mitään yhteistyötä vanhempien kesken. Minusta vanhempien ja koulun opettajien suhteet toimivat oikein hyvin X yläkoulussa ja se riittää minulle. Tärkeää on saada ajantasaista ja rehellistä tietoa opettajilta, miten koulussa menee. Koulukavereiden vanhempien tunteminen on ihan toisarvoinen asia tässä.

Ehkä olisi voinut vielä tarkastella sitä, miten vanhemmat jo ovat onnistuneet tutustumaan toisiin vanhempiin, koska eihän se ole joko tai kysymys kun osaan on tutustunut ja osaan ei

Ongelma verkostoitumisessa vanhempien kanssa on sama kun muissakin kouluun ja harrastuksiin liittyvissä toiminnoissa - samat aktiiviset vanhemmat osallistuvat, suurin osa vanhemmista ei halua olla mukana.

Aihe kyllä tärkeä. Aikaa ja halua se kyllä edellyttää vanhemmilta. Toisi varmasti paremmin käsitystä nuoren maailmasta ja osaltaan loisi turvallisuuden- tunnetta. Nuori itse ei välttämättä kerro kotona asioista joita näkee ja joihin törmää.

Syksyn 2013 vanhempien kyselyn avoimet vastaukset.

9. Kuinka verkostoituminen tulisi toteuttaa?

nettiä voisi käyttää hyväksi, esim. fb:hen joku suljettu ryhmä vanhemmille?

ks. "sana on vapaa" –osio

Nimilista jossa vanhempien puh numerot ja sähköpostit olisi hyvä.

Kaverilista(nimet ja osoitteet) heti vuoden alussa.

vanh.illassa kukaan ei ollut halukas vaihtamaan numeroita kuin minä äitinä

erilaisten teema- tai pajapäivien avulla; koulutiloissa opettavaista tekemistä

sähköpostilista, facebook-ryhmä

alkusysäys olisi hyvä tulla koululta.

10. Mitä hyötyä verkostoitumisesta voisi olla?

Vanhemmat tietoisempia nuorten vapaa-ajan tekemisistä, yhteiset säännöt

voitaisiin sopia yhdessä pelisäännöistä esim. kotiintuloajat yms.

Mohdollistaisi keskustelun ja jakamisen, yhdessä eri näkökulmien katsomisen

13. Sana on vapaa, jos haluat voit vielä omin sanoin kommentoida kyselyn aihetta tai itse kyselyä.

Verkostoitumisidea on hyvä. Vähintä, mitä asialle voisi tehdä, olisi kerätä luokan vanhempien yhteystiedot kaikkien käyttöön. Onelmana yleensä on se, että kaikki eivät halua luottaa tietojään.

Tärkeä aihe. Omalla lapsella vain neljä ala-asteelta tuttua ja heistäkin kolme eri sukupuolta ja se neljäs asuu kaukana koulukyydin takana eli eli oma lapsi menee yksin kouluun, mikä ei tietty ole kivaa. Muut luokalla olevat asuvat toisella alueella kaukana. On tärkeää tietää toisten oppilaiden taustoja, jotta voi vaikuttaa oman lapsen kaveripiiriin, ettei joudu väärään seuraan.

Enemmän tilaa tekstille voisi olla hyvä :)

Pidän tätä aihetta todella tärkeänä, esim. kiusaamistapauksissa olisi ehdottoman tärkeää saada olla yhteydessä muihin vanhempiin. Voisi puuttua jo varhaisessa vaiheessa kun tieto kulkisi lapsilta vanhemmille ja heiltä toisille.

Vanhempien verkostoitumisen tarve mielestäni korostuu juuri yläasteelle siirryttäessä, koska ei ole enää sitä "omaa" opettajaa, joka oppii tuntemaan lapset. Nyt opettajista ei periaatteessa ole enää apua huomaamaan lasten "muutokset", joten vanhempien täytyy se huomata ja alkaa pohtia mistä tämä johtuu, jolloin muiden vanhempien jututtaminen voisi aukaista montakin kysymysmerkkiä.

tärkeä aihe, mutta verkostoituminen on kovin vaikeaa nykyajan jatkuvassa kovassa kiireessä :(

Heitän ilmaan kysymyksen, millä kriteereillä uudet yläkoululuokat jaotellaan???

Mielestäni kyselyn kysymyksiin nro 2-4 kannattaisi laittaa tarjolle useampi vastausvaihtoehto. Nyt vastaus "osa" kattaa sekä tilanteen, jossa lapsella on yksi ennestään tuttu luokkakaveri että tilanteen, jossa hänen luokkakavereistaan 95% on tuttuja.

Kysymykseen verkostoitumisen toteuttamisesta: Toivoisin tässä asiassa aktiivista otetta yhtä lailla sekä koululta että vanhemmilta itseltään - vaikkakin itse opettajana tiedän, että koulun mahdollisuudet ovat kovin rajalliset. Kyselystä: "Jotain muuta" -vastaustila oli aivan liian pieni! Kyselylomake on ihan ok, mutta saatekirje jokseenkin epäselvä. Tutkimusaihe on kyllä kiinnostava ja hyvä, tsemppiä tutkimuksen tekoon! :)

Vastasin "en tiedä" useasti, koska vielä on liian varhaista sanoa minkälaisissa ympyröissä tyttöni tulee aikaansa viettämään. Se saattaa olla aivan eri porukka kuin omat luokkakaverit. Tällöin en näe tarvetta verkostua luokkakavereiden vanhempien kanssa. Joka tapauksessa näen tärkeänä sen, että minulla on vähintään yhteystiedot lapseni ystävien vanhempiin, ovat lapset sitten miltä luokilta tahansa.

Aihe on hyvä ja tärkeä!

Kyselyssä on liian vähän tilaa omille vastauksille. Puolet kyselystä perustuu jonkinlaiseen Likertin asteikkoon, josta ei voi tehdä muita johtopäätöksiä, kuin että jotakin ilmiötä esiintyy tutkitussa joukossa enemmän tai vähemmän. Vaatii tarkennetun jatkokyselyn tuottaakseen jonkinlaista tietoa.

Kysely tuntui painottuvan vanhempien verkostoitumiseen. Olen kiinnostunut myös muunlaisesta osallistumisesta lapsen koulumaailmaan, esim. yhteiset tilaisuudet, useammat vanhempainillat tms. Joskus voisi olla hauskaa osallistua tavalla tai toisella lauantaikoulupäivään (esim. vanhemmat vastaan oppilaat kisoja, tai osallituminen johonkin tapahtumaan tms).

Luokanvalvoja antoi mahdollisuuden vanhemmille tehdä lista mutta olin ainoa joka siitä oli kiinnostunut. Lapsemme on ollut alasteella koulukiusattu joten kaikki tuki ja apu on tärkeää ja vanhempien pitää tietää missä nuori me-

nee. Mutta toisiin vanhempiin on hieman hankala pitää yhteyttä jos he eivät sitä halua. Ala-asteella oltiin tiiminä oppilaat opettaja ja vanhemmat yläastella ei ole näin tiivistä. Nuori jää / joutuu ykskaks olemaan yksin eli vanhemmat ikäänkuin luulevat että nuori pärjää, selvi nyt yksin kun on 13v.

Kouluissa on vanhemmille vanhempainillat ja vanhempainyhdistykset. Vanhemmille ja lapsille ja koulun aikuiselle kolmikantakeskustelut. Kiusaamista varten KiVa -tiimit, jälki-istunnot, rankaisut. Ne vanhemmat, jotka haluavat olla vastuussa lastensa tekemisistä, kyllä löytävät kanavat siihen. Minusta vanhempien verkostoituminen on juuri käyntiä vanh. illoissa ja vastaavissa tiedotusilloissa, joita eri aiheista järjestetäänkin. Lapset valitsevat itse kaverinsa ja on vanhempien tehtävä tietää, missä oma lapsi kulkee (ihan verkostoitumatta).

Mielestäni jokaisella on omassa arjessa tarpeeksi tekemistä ja lapset ovat jo sen verran isoja, että en näe tarpeelliseksi vanhempien verkoitumista koulunkäynnin edistämiseksi tai muutenkaan.

Olisi tarpeellista tutustua eteenkin oman lapsen uusien kavereiden vanhempiin, mutta ei liene kaikkiin luokan vanhempiin!!!

Kun luokalla on kaksi tuttua ja yhden vanhemmat tunnen, niin vaihtoehdot oli huonot.

Kysely oli mielestäni kovin suppea ja oletti että verkostoitumista pidetään tärkeänä. Vanhempainillassa tutustuttiin toisiin jo, eikä nykymaailmassa ole juurikaan ylimääräistä aikaa tapailla "vieraita" ihmisiä sen enempää. Toki jos lapsella olisi jokin ongelma tai koulukiusaamista, täytyisi koulussa järjestää opettajan, rehtorin ja vanhempien sekä lasten kanssa tapaaminen. Facebook ryhmä taitanee olla toimivin keino yhdistää ihmisiä nykyisin, jos se koetaan tarpeelliseksi. Vanhempainyhdistys toimii myös kiinnostuneille. Oma lapsi toki kiinnostaa ja on tärkeää että viihtyy koulussa ja on kavereita. Se riittää toistaiseksi. Hienoa kuitenkin että nuorista ollaan kiinnostuneita ja pyritään kehittämään asioita. Tsemppiä kyselyn tekijälle opintoihin!